

ДОНБАС ПОВЕРТАЄТЬСЯ
ДО РАДЯНСЬКОЇ ОДНОПАРТІЙНОЇ
СИСТЕМИ

ЧОМУ УКРТЕЛЕКОМ
ПРИДБАЮТЬ РІНАТ АХМЕТОВ
АБО РОСІЯНИ

НАВІЩО СФАЛЬСИФІКУВАЛИ
ДАТУ ЗАСНУВАННЯ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА

Тиждень

український www.ut.net.ua

В'ЯЧЕСЛАВ
БРЮХОВЕЦЬКИЙ
ПРО ПРИЧИНИ
УКРАЇНСЬКИХ
ПОРАЗОК

№ 43 (156) 22-28 ЖОВТНЯ 2010 р.

ГРОМАДЯНИ ТРЕТЬОГО СОРТУ?

Консульства Греції,
Португалії, Іспанії,
Італії та Чехії
створюють українцям
найбільше проблем
під час видачі віз

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

Ferrini

р е с т о р а н

Французька та Італійська кухня

**Працюємо для Вас
24 години на добу**

КРАЩЕ МІСЦЕ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ
БІЗНЕС-ЗУСТРІЧЕЙ
— У САМОМУ ЦЕНТРІ КИЄВА

м. Київ, вул. Городецького, 5
Телефон: **279-5462, 279-6822**

у житті — як у кіно...

Юрій
Макаров
про візові
проблеми
українців

4

Фото тижня
Спротив
двомов-
ності

8

Битва за метал
Кому вигідна
«реприватизація»
Криворіжсталі

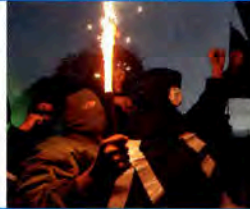
10

Голос свободи
Представник ОБСЄ
зі свободи ЗМІ Дуня
Міятович готова
підтримати українців
у боротьбі за свободу
слова та медіа

14

Регіональні
патріоти
Чому влада
раптом стала
лояльною до «Свободи»

16

Дмитро
Вовнянко
програма
для імперця

18

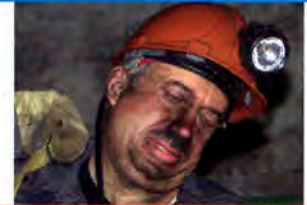
ВПРИТУЛ

Робити свою справу
В'ячеслав Брюховецький про
причини українських поразок,
формування справжньої
інтелектуальної еліти,
маргінальність влади
та майбутнє Могилянки

20

Сьогодні рекорд,
а завтра – норма
Головне для регіоналів
на місцевих виборах у своїй
вотчині не просто перемогти,
а перемогти з максимальним
результатом

24

Херсонський
гамбіт
Вибори на
Херсонщині
опозиція прогала
ще задовго
до їх початку

28

У цейтноті на роздоріжжі
Поки українське
керівництво
визначається, яким
чином модернізувати
ГТС, країна може її
втратити

30

Номер зайнятий
ФДМУ приватизуватиме
Укртелеком на умовах, які
залишили поза конкурсом
усіх потенційних претендентів,
окрім SCM Ріната Ахметова
та російської АФК «Система»

32

Банківський
терикон
Донецькі
фінансисти
закріпилися
в НБУ
та держбанках

34

Кватирка в Європу
Консульства яких
країн створюють
найбільше проблем
українцям під час
видачі шенгенських
віз

36

Ласкаво не просимо
Жертвою боротьби українських
прикордонників із нелегальною
міграцією став відомий
пакистанський професор,
який прилетів до Києва
на наукову конференцію

40

Стіна
Сьогодні й палестинська,
й ізраїльська правлячі
еліти ладні лишити
справу врегулювання
конфлікту майбутнім
поколінням

42

Місто-привид
На місці Дніпропетровська
був центр козацької паланки
Новий Кодак. Проте царській
владі було вигідніше
«учредити» місто заново,
як Катеринославу

46

НАВИГАТОР

Колективне. Свідоме
Спільні збірки українських
письменників – реанімаційний
маркетинговий хід, що виявив
симптом кризи літературного
процесу

50

Відгуки/анонси
Вистави, фільми,
виставки, книжки,
записи

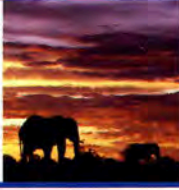
52

Афіша
Київський
міжнародний
кінофестиваль
«Молодість»

54

Побачення зі слонами
Тварини й птахи Національного
парку імені Крюгера,
що в Південно-Африканській
Республіці, живуть на волі,
не боячись людей

56

Тест-драйв
Гібридна Toyota
Prius більше береже
нерви й довкілля,
аніж заощаджує
гроші власника

64

Кілька слів
від
журналістів
Тижня

66

Обкладинка

Фото:
Олександр
Чекменюв

Тижень
кушать поданє
ПРОФЕСОР

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Життя має сенс!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ
передплатний індекс – 99319

На ганку під зачиненими дверима

Автор:
Юрій
Макаров

Ті з нас, кому закортіло потрапити до Європи, – не всім разом загалом і колись, а індивідуально, конкретно й тепер взяти й поїхати, – мали б зрадіти: кількість відмов у видачі українцям шенгенських віз скоротилася вдвічі впродовж останніх років. Про це заявила днями міжнародна громадська організація «Європа без бар'єрів». Щоправда, з'ясувалося, за кількістю візитерів на душу населення ми значно поступаємося білорусам – хто б міг подумати? – й перебуваємо в рейтингу поруч із росіянами: торік у країнах ЄС побував кожен 40-й українець. Я не знаю, багато це чи мало, й скільки взагалі мало би бути. Знаю лише одне: що більше, то краще.

Їдуть за кордон з різною метою: хтось на заробітки, хтось на навчання, хтось лікуватися, хтось відпочити, хтось у відрядження. Є й такі, для кого Європа – поле всілякого роду сумнівної діяльності, але їх, якщо вірити статистиці, небагато. Знаю одне: скрізь, де мені доводилося бути й де є більш-менш відчутний осередок українців, місцеві відгукуються про наших співвітчизників з повагою. Кажуть, що вони не ледачі, не бешкетують, зважають на місцеві звичаї й у цьому сенсі вигідно вирізняються з-поміж мігрантів з третього світу. Третього... Так, це образливо, але оскільки другого світу вже немає, то доведеться миритися саме з такою класифікацією.

Чому я хочу, щоби українці відвідували Європу якомога частіше? Тому що повертаються вони звідси дещо іншими людьми. Може, не всі (до речі, не всі й повертаються), але більшість із них починають ставити собі прості запитання: «Чому господарем життя має почуватися мільціонер, працівник держадміністрації та податковий інспектор, а не лікар чи той же ж дрібний підприємець, який складає основу економіки? Чому на вулиці всі насуплені, а в під'їзді тхне туалетом?» Звісно, від запитання як такого в житті нічого не зміниться, але якщо люди починають відрізняти норму від аномалії, це вже саме по собі позитив.

Проте, на жаль, перше знайомство з Європою дає зовсім інші уроки. Навіть не з самою Європою, а з її, так би мовити, ганком. Із консульським відділом будь-якого посольства, що дає шенгенську візу. Черга, немов у радянському гастрономі. Напруження, нерви, атмосфера – здається, зараз пролунає чарівний заклик «більше двох в одні руки не давати!» Ну й обличчя продавчинь (даруйте, працівниць амбасад) відповідні. Відчуття приниження й сорому – за тих, хто це організу-

вав, за тих, хто це терпить (не хочеш – не стій), за себе самого, врешті-решт, бо тобі призначено окремо, в інші двері (що поробиш, твоєю професією тут поважають як виняток).

У мене претензія, якщо це можна назвати претензією, навіть не до європейців. Почати з того, що майже всі технічні працівники консульств – ті самі «наші», з нашим вихованням і нашими комплексами, тільки сповнені власної значущості. Те, що Європа відгородилася від України парканом, – це теж не зовсім їхня провина. Це нам, українцям, треба краще захищати свої кордони, щоби нас не використовувала половина справжнього третього світу як транзитну територію. Це нам, українцям, треба забезпечити своїм громадянам можливість заробляти вдома, щоби вони не шукали щастя прибиральниками в Італії й офіціантами в Іспанії. Це ми, українці, маємо змусити себе поважати. Якби державу бодай трохи турбували наші образи, вона б знайшла спосіб змусити ставитися до нас із мінімальною повагою... Написав, і сам злякався: державу навіть наше життя не надто турбує, а тут такі тонкі матерії.

Але до Заходу так само є питання. Чи не є тортури прохачів у мавпятниках європейських консульств певним знаком, метафорою того, що ми об'єднаній Європі більше не цікаві? А що, хіба не так? Щоправда, тиждень тому я писав у своїй колонці зовсім протилежне. Але в тім-то й річ, що Європа не така вже єдина в своїх поглядах і пріоритетах. І

ПЕРШЕ ЗНАЙОМСТВО З ЄВРОПОЮ ДЛЯ БАГАТЬОХ УКРАЇНЦІВ ПОЧИНАЄТЬСЯ ІЗ ПРИНИЖЕНЬ У КОНСУЛЬСТВІ

якщо частина її дивиться на Схід із надією, інша частина вже зробила вибір на користь особливих стосунків із Великим Братом, а в цьому ви-

падку всі, хто випадають із такої концепції, стають зайвою перешкодою.

У такому разі Європа мала б розуміти, що вона свідомо чи несвідомо штовхає, точніше, виштовхує нашу 45-мільйонну країну в обійми «руського міра», і щойно ми там опинимося, підстав для побоювання виникне незрівнянно більше. Просто через те, що ця частина світу надто маленька, що всі ми тут залежимо одне від одного, що незграбні рухи одного дуже швидко даються взнаки попри межі й кордони. І тоді може виявитися, що виправляти звичаї в одному окремо взятому посольстві вже запізно. ■

Продовження теми на стор. 36

Акція!
Кредит на квартиру
від **16%** у гривні
до 20-ти років

КРЕДИТУЄ

Банк Київська Русь

0 800 500 546

Дзвінки в межах України безкоштовні.
Ліцензія НБУ №19 від 14.01.2002

Новий житловий комплекс у м. Вишгород, проспект Шевченка, 2
Центр продажу: м. Київ, Солом'янська площа, 2
www.olgrad.kiev.ua **(044) 227-77-60, 495-54-51**

Забудовник - ЗАТ «Дніпрожилбуд». Дозвіл ДАБК у Київській області на виконання будівельних робіт № 663/10 від 20.09.2010. Ліцензія МБАЖКТУ на будівельні роботи АВ №192348 від 22.09.2006. Продаж здійснює ТОВ «АН «Ольжин Град»

Галина
Це не Європа нас не хоче, це наше керівництво не хоче в Європу. А навіщо їм та Європа, у

них і так все прекрасно і без неї. У Європі – незрозумілі для наших можновладців демократія, лібералізм, відповідальність і т. ін. Кому це потрібно? Мова йде не тільки про теперішню владу, а й про її попередників. Ніхто з лідерів України за всі 19 років незалежності навіть думки не мав про якісь європейські перспективи, а всі їхні слова – для заспокоєння народу. Глибоко помиляються ті, хто думає, що європейська перспектива – це питання № 1 для нашої влади. Питання № 1 – як якнайдовше уникати приєднання до Європи, бо для неї це питання кримінальної відповідальності.

Андрій Стецюк, м. Черкаси
Мені здається, що «припинити ритуальні танці, як і спроби подорослішати, для більшості справа непосильна. Пам'ятаєте, якось Дж. Неру сказав: «Перш ніж навчитися ходити, нам довелося вчитися бігати». Ми, можливо, й побігли б, але куди? На Захід – ще/або рано/пізно, та й босоніж не дуже хочеться. На Схід – бігали, знаємо... травми, переломи, ампутації. То, може, краще посидіти та й подумати»)

Таша
Ми зможемо дати зрозуміти, чого ми хочемо... якщо дізнаємося, «чого ми хочемо». Наразі більшість виборців хоче «назад

Найбільш дискусійні матеріали № 42 (155), 15–21 жовтня 2010 року

До Польщі по оптимізм
Юрія Макаров про ставлення Європи до України

Покрова Запорожжя
Традиція сакрального дерев'яного будівництва на Південному Сході України була знищена Москвою

Розум, честь і совість?
Ігор Лосєв про недолугість української інтелектуальної верхівки

Сталь і ніжність як страх і ненависть
Авторська колонка Сергія Жадана про реінкарнацію Української РСР

у совок» – дешевої водки, премії від профкому і суботників у сусідньому колгоспі. І ніякого європейського вибору.

VJ
Чудова стаття з гарно підбитими підсумками зради України «протівсіхами» та «непрійдухами». Актуальність її обов'язково буде підтверджено десятками коментарів від панів, про яких ішлося в статті, зі стандартними для них «відмазками», звинуваченнями і образами. На жаль, ані підбиття підсумків, ані їхні «сльози та соплі» не виправлять шкоди, завданої Україні. Кремль може втішатися – такої агресивної і активної п'ятої колони він в Україні не мав від часів Винниченка.

Віктор, Одеса
Все правильно, але водночас і неправильно. Правильно, якщо говорити тільки про андруховичів та забужків, але хіба в нас тільки вони? Давайте поговоримо про історичний клуб «Холодний Яр» та Романа Коваля, давайте згадаємо Ілленка, а хіба Бенюк – це не українська інтелігенція? Я розумію, на них повісили ярлик націоналістів у найгіршому, в більшовицькому розумінні цього слова. Я не хочу сперечатися, погано чи добре бути націоналістом, але ким треба

бути в Україні, де знищується все українське, в країні, де національно-демократичні сили чи люди, які себе до них відносять, – такий самий сучукрінт, як і люди, описані в статті, одне слово, «тушки». Куди поділися Рух, УНП, КУН – пристосувалися. Чи не нагадає це початок ХХ століття.

Олександр Довбак
Наша інтелігенція вважає, що користування нею українською мовою вже всіх робить винними й за таке геройство і ставить їх у ранг пророків нації! Але ж це все одно, що брати гроші за любов! На жаль, у нас немає інтелігенції, яка прагне праці й визволення народу. Вона тільки прагне власного увіковічення, починаючи від Лариси Скорик, фанатки Януковича, простого донецького хлопця (допускаю, що це щось глибинно-підсвідоме), закінчуючи Жаданом, який у Берліні, поспілкувавшись із Тігіпком, уже з анархіста перетворився на «сильного» українець...

Сергій (Бориспіль)
В повній мірі можна лише констатувати, на жаль, той факт, що справжня інтелігенція вже давно занесена до «Червоної книги».

Орфографія дописувачів зберігається

СПРОСТУВАННЯ

У матеріалі «Меру-мир» (№ 42/2010) було зазначено, що Олександра Кімлача затримано за підозрою в одержанні хабара в особливо великому розмірі. Насправді справу проти экс-мера Вишгорода Олександра Кімлача було закрито у зв'язку з недоведеністю.

Свої зауваги та коментарі до статей ви можете залишати на нашому сайті www.ut.net.ua та в блозі tyzhden-ut-magazine.livejournal.com

№43 (156) 22–28.10.2010
Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Головний редактор Сергій Литвиненко
Оглядч Юрій Макаров
Редактори Анатолій Астаф'єв, Жанна Безп'ятчук, Дмитро Губенко, Вячеслав Дарпінянц, Роман Кабачій, Ігор Кручик, Андрій Лаврик, Наталія Петринська
Журналісти Богдан Буткевич, Інна Загородня, Валентина Кузик, Аліна Пастухова, Олена Чекан

Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Ермоленко
Дизайнери Ганна Єрмакова, Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чекамен'єв, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Літературні редактори Олександр Григор'єв, Лариса Міщенко
Коректори Марина Петрова, Ірина Павленко
Контент-редактор сайту Тана Овчар
Генеральний директор Микола Шеико

Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Грищенко
В.о. директора з реклами Олена Андрєєва
e-mail: andreeva@ut.net.ua
тел.: 067 407-10-89
Відділ промо та маркетингу Ганна Кашеїда
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Видається з 2.11.2007 р.
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Адреса для листування 03067, Київ, а/с №2
Адреса редакції та видавця 03067, Київ, Машинобудівна, 37

E-mail: office@ut.net.ua
Тел.: (044) 351-13-00
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК», Київ, вул. Магнітогорська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1447 від 28.07.2003 р.
№ зам. 106303
Наклад 31 100
Номер підписано до друку 20.10.2010 р.
Виходить щоп'ятниці.
Розповсюджується в роздрібній торгівлі та за передплатою.
Ціна договірна. Передплатний індекс 99319

© Український тиждень. Редакція залишає за собою право на літредування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються. Редакція може не поділяти думку авторів. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

Матеріали, позначені літерою «Р», під рубрикою «Трибуна» та на сірому тлі, публікуються на комерційній основі

«КОНВЕРСБАНК» ДОСТРОКОВО ПОВЕРНУВ КРЕДИТ РЕФІНАНСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОМУ БАНКУ УКРАЇНИ

5 жовтня 2010 року Рейтингове агентство «IBI Rating» визначило рівень кредитного рейтингу ПАТ «КОНВЕРСБАНК» на рівні uaBBB-, з прогнозом рейтингу – «що розвивається» за «Національною рейтинговою шкалою». А вже 8 жовтня банк зумів продемонструвати справді високу динаміку його розвитку українській громадськості – керівництво банку достроково погасило кредит рефінансування Національному банку України (дата погашення кредиту – 25.11.2010 р.)

Банк достроково повернув кредит, і це, безперечно, свідчить про його стабільність, підвищення довіри клієнтів до банку, а також про те, що невеликий банк, який входить до IV групи банків України, має ресурси для розвитку та подальшого зростання.

Приємно констатувати той факт, що «Конверсбанк» в черговий раз підтвердив свою репутацію та перспективність. Т.в.о. Голови Правління Веніамін Лебедев прокоментував це так: "Ми завжди йдемо назустріч клієнтам, і клієнти йдуть до нас. Ми вдячні Національному банку за своєчасно надану підтримку, і на даний час ми працюємо над збільшенням статутного фонду та оформленням субординованого боргу. Ми поки що не розкриваємо суми, але хотілося б зазначити, що вони є дуже значними».

Ліцензія НБУ № 227 від 3 березня 2010 року

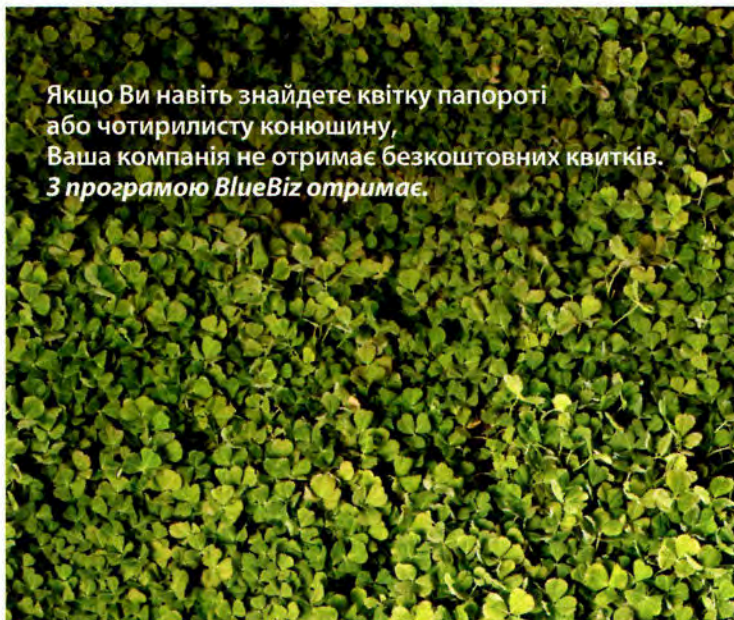
www.conversbank.com

03141, м. Київ, вул. Солом'янська, будинок 33

+380 (800) 500-011 (безкоштовні дзвінки зі стаціонарних телефонів в Україні)

P

Якщо Ви навіть знайдете квітку папороті або чотирилисту конюшину, Ваша компанія не отримає безкоштовних квитків. З програмою BlueBiz отримає.

■ Реєструйтесь в програмі BlueBiz.

Це легкий та зручний спосіб винагородити Вашу компанію.

BlueBiz® – це спільна корпоративна програма лояльності AIR FRANCE та KLM для компаній, співробітники яких регулярно літають цими авіалініями або їх партнерами. Зареєструйтесь безкоштовно та розпочніть накопичувати Blue Credits® за кожний авіапереліт. Ви можете використовувати Blue Credits, щоб отримувати авіаквитки для будь-якого співробітника Вашої компанії. Крім того, учасники програми лояльності для часто подорожуючих пасажирів Flying Blue® накопичують і призові милі, і бали Blue Credits. Програма BlueBiz пропонує он-лайн послуги та Корпоративну Систему Лояльності, які заощадять час та забезпечать бізнес подорожі без турбот для Ваших колег – навіть у випадку затримок та скасування рейсу. Для детальної інформації та безкоштовної реєстрації відвідайте www.airfrance.ua або www.klm.ua.

Live In Europe™ Best For

BLUEBIZ

AIRFRANCE

KLM

Ліцензія Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення НР №0494-М від 14.12.04 р. ТОВ «ТРК «ТРС»

СЬОГОДНІ

ПІДСУМКИ

З ВОЛОДИМИРОМ ПАВЛЮКОМ

ЩОНЕДІЛІ
20:30

ТБІ

ШУКАЙТЕ ТЕЛЕКАНАЛ ТБІ У ЕФІРІ, В КАБЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА У ВІЛЬНОМУ ДОСТУПІ НА СУПУТНИКУ АМОС

Я ХОЧУ ВИУЧИТЬСЯ
 УКРАЇНСЬКОЮ
 МОВОЮ
 МЕНЕ
 НЕ ПОВІННО
 НАСИЛЮ
 ПРАСИТИ!

Україною прокотилася хвиля акцій протесту проти законопроекту «Про мови в Україні», який фактично надає російській мові офіційного статусу. За даними оргкомітету акції, у мітингу біля комітетів Верховної Ради в Києві взяли участь близько 2 тис. маніфестантів, ще понад 2 тис. осіб протестували проти ухвалення цього закону не лише в містах Західної та Центральної України, а й на Сході: у Миколаєві, Донецьку, Луганську, де місцева влада намагалася заборонити проведення акції. Єдиним містом, де владі вдалося зірвати акцію, став Сімферополь (Крим) – її заборонив суд. Як результат – Партія регіонів пішла на відтермінування ухвалення закону про мови. Офіційно причинами цього біло-блакитні називають негативний висновок щодо законопроекту Інституту мовознавства та відсутність висновку Комітету Верховної Ради з культури. До того ж, як пояснюють депутати від ПР, до завершення місцевих виборів закон розглядати не варто, оскільки опозиція консолідує на темі мови свій електорат. Та в кулуарах депутати називають інші мотиви затягування розгляду документу: ніяк не вдається зібрати більшість на його підтримку, причому супротивники двомовності є і в самій партії влади.

Фото: PHL

СПРОТИВ ДВОМОВНОСТІ

14 ЖОВТНЯ

У Севастополі 29 співробітників ЧФ РФ оголосили голодування, вимагаючи зарплату

15 ЖОВТНЯ

Парламент Грузії ухвалив нову редакцію Конституції, згідно з якою республіка трансформується в парламентсько-президентську

16 ЖОВТНЯ

Міліція вилучила документацію Вінницької правозахисної групи

Важкий рок

Криворіжсталь знову стала топ-темою новин. Спочатку викид інформації про можливу реприватизацію комбінату, потім заперечення влади, що цього не буде, тепер в інформапросторі гуляє повідомлення про незаконні операції менеджменту «ArcelorMittal Кривий Ріг», власника підприємства, – СБУ розслідує справу за фактом спроби контрабанди вугілля Криворізьким ГМК. Хтось серйозно взявся за ArcelorMittal. І, вочевидь, цей хтось не остання людина у владних ешелонах.

Те, що чинна владна команда може переглянути результати приватизації часів Ющенка, припустили вже давно. Ще 14 травня 2009 року Фонд держмайна і «ArcelorMittal Кривий Ріг» домовилися про призупинення виконання інвестиційної угоди – економічна криза і глобальне падіння ринку завдали компанії шалених збитків. Нинішній генеральний директор Криворіжсталі пан Рінат Старков вважає це рішення не поступкою з боку держави, а, навпаки, компромісом і навіть відзнакою доброї волі з боку керівництва комбінату: «Набрання сили форсмажорними обставинами формально звільняло нас від відповідальності за виконання своїх

обов'язків». Протилежної думки дотримувалися в Генеральній прокуратурі. 26 липня Господарський суд міста Києва прийняв до розгляду позов ГПУ в інтересах держави в особі Кабінету Міністрів. Відповідачами мали стати Фонд держмайна і «ArcelorMittal Кривий Ріг». Слухання було призначено на 15 вересня, проте через заміну судді та неявку одного з учасників його перенесли на 1 жовтня. І тут почалося! Представники Криворіжсталі були шоковані стрімкістю й нахабністю, з якою діяв суд. На першому ж засіданні суддя відхилив або проігнорував усі прохання відповідачів. Незважаючи на те що представників одного з позивачів – Кабінету Міністрів України – не було на засіданні, суддя все ж таки перейшов до розгляду справи по суті. Наступні слухання 5 жовтня лише додали запитань. Присутній на суді представник Кабміну заявив, що його відомство не має жодних претензій до «ArcelorMittal Кривий Ріг». Ситуація почала втрачати здоровий глузд: якщо уряд не має претензій до комбінату, то від чийого ж імені діяла прокуратура? «Ми не виключаємо того, що ухвала у справі буде винесена вже 12 жовтня і стане точкою відліку для свідомо спланованого й незаконного повернення Криворіжсталі в державну власність із подальшою передачею підприємства іншому власникові, а також новою точкою відліку у відносинах з іноземними інвесторами», – зазначено на офіційному сайті «ArcelorMittal Кривий Ріг». Скасування додаткової угоди комбінату з ФДМ означало, що підприємство не виконало своїх інвестиційних зобов'язань. А це, своєю чергою, могло стати підставою для його реприватизації. На Україну явно чекали тривалі міжнародні суди, зниження інвестиційної привабливості та втрата залишків міжнародної репутації. Проте раптом історія вщухла сама по собі. 9 жовтня президент Віктор Янукович відвідав Францію, де під час прес-конференції на запитання про долю французьких інвестицій в Україні та комбінату «Криворіжсталь» заявив: «Реприватизації Криворіжсталі не буде!». А вже 12 жовтня Генпрокуратура відкликала свій позов. 13 жовтня голова Адміністрації Сергій Львовичкін підтвердив слова свого патрона. Причиною позову Генпрокуратури він назвав те, що Фонд держмайна відстрочив виконання інвестиційних зобов'язань без погодження з урядом.

Тиждень в історії

22 жовтня 1835 року

У засідці вбито Устима Кармалюка, керівника повстанського руху на Поділлі, що охопив 20 тис. осіб

23 жовтня 1994 року

Держдума Росії ухвалила закон про зупинку поділу Чорноморського флоту між Росією та Україною

24 жовтня 1945 року

Урочисто відкрито ООН – після ратифікації її Статуту п'ятьма постійними членами Ради Безпеки

17 ЖОВТНЯ

Повінь у Краснодарському краї
РФ: щонайменше 14 людей загинуло

18 ЖОВТНЯ

2 тис. людей вийшли під стіни парламенту на захист української мови

19 ЖОВТНЯ

У Грозному (РФ) терористи-смертники напали на парламент Чечні

20 ЖОВТНЯ

Суд визнав провину ДАІ та охорони Януковича у смертельній аварії, що сталася в Києві у квітні

Утім, не все так просто, як може здатися на перший погляд. Те, з якою швидкістю розглядали справу Криворіжсталі в суді, а також ігнорування суддею доводів його юристів змусили багатьох зробити висновок, що рішення вже давно було ухвалено на користь певних осіб. Оразу ж на світ Божий випливали імена колишніх власників комбінату – олігархів Ріната Ахметова та Віктора Пінчука. Близькість Ахметова до влади робила такі припущення більш ніж реальними.

Шоправда, є одне «але». Реприватизація Криворіжсталі в нинішніх умовах не вигідна українським олігархам, які мають стосунок до металургійного бізнесу. Якби це сталось, українські підприємства втратили б інвестиційну привабливість, знизилася б у ціні, західні банківські структури зажадали б погашення кредитів. Вигоди від купівлі Криворіжсталі не покриють і половини збитків від спричиненої реприватизацією ланцюгової реакції. У керівництві компанії Ахметова, Пінчука, Коломойського та інших це добре розуміють.

Тож мета цієї історії може бути іншою. Те, що ситуацію навколо Криворіжсталі коментували президент і голова його адміністрації, цілком зрозуміло, якщо міркувати «по поняттях». Проте згідно із законом рішення про реприватизацію має ухвалювати не президент, а суд і Фонд держмайна. А мотиви прокуратури мав пояснювати не голова АП, а власне генеральний прокурор. Можливо, саме опосередкована (чи пряма?) участь президента і голови його адміністрації в нинішньому скандалі навколо Криворіжсталі може вказувати на те, хто саме стоїть за інформаційною війною навколо Криворіжсталі.

Політологи вже давно відзначають негласну боротьбу за владу групи Фірташ – Львовчкін – Хорошковський із групою Ахметова. Іміджевий та економічний удар по олігархах-металургах, передусім по Рінату Ахметову, може бути вигідний тому, хто зацікавлений в ослабленні їхнього (його) впливу на владу і чий бізнес від падіння міжнародних рейтингів України (через реприватизаційні процеси) суттєво не постраждає. З українських олігархів, вочевидь, сухим із води вийде Дмитро Фірташ, який не зав'язаний на металургії й особливістю бізнес-імперії якого є те, що їй насамперед шкодитиме погіршення відносин із Росією і аж ніяк не з Європою.

Дмитро Калинчук

Правозахисникам урізають права

Українські правоохоронці взяли за правоохисників. Місцева міліція вилучила комп'ютери та документацію Вінницької правозахисної групи, провівши обшук у квартирі її координатора Дмитра Гройсмана, відомого своєю критикою міліції і пенітенціарної системи. Гройсману закидають поширення порнографії. Водночас Галицький районний суд Львова призначив три доби адміністративного арешту правозахиснику та голові громадської організації «Вартові закону» Олексію Веренцову, який організував акцію біля обласної прокуратури під назвою «Похорон правосуддя», протестуючи проти бездіяльності правоохоронців.

Регіонали вляпалися в Європу

Партія регіонів в особі прем'єра Миколи Азарова має намір підписати меморандум про співпрацю з «Прогресивним альянсом соціалістів та демократів» – другою за величиною фракцією Європарламенту, члени якої переважно є членами Соціал-демократичної партії Європи. Схоже, Банкову до живого допекли заяви найбільшої правозахисної партії Європи – Європейської народної партії (куди входить і «Батьківщина») про згортання демократичних інститутів в Україні. А оскільки Тимошенко заручилася підтримкою найпотужнішої фракції в Європарламенті, керманічі ПР мусили зважувати тих, хто лишився. Бо навряд чи регіонали справді раптом почали поділяти ідеологію ПАСД, інакше Колеснікову довелося б впроваджувати в Україні соціалізм, Ахметову – боротися за екологію, а Колесніченку – захищати права сексуальних меншин.

ФОТО: PHL, ОЛЕНА МАРКЕЛОВА, ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНЬОВ

25 жовтня 1825 року

Народився Йоганн Штраус (син), австрійський композитор, «король вальсу»

Третій, остаточний поділ Річпосполитої. Українські землі поділено між Росією та Австрією

27 жовтня 1991 року

Джохара Дудаєва обрано президентом Чечні. Перший декрет – проголошення незалежності республіки

28 жовтня 1920 року

Антанта підписала з Румунією «Бессарабський протокол», який закріпив Бессарабію за Румунією

15 млрд грн

податків донарахувала імпортерам Державна митна служба протягом останніх дев'яти місяців. Латають дірявий бюджет

\$10 млн

заплатив фірмі Trout Cacheris Кабінет Миколи Азарова за аудит діяльності уряду Тимошенко. Знайшли зловживань щонайменше на 2,5 млрд грн, про які, утім, раніше повідомляли ЗМІ

12,5 млн

або 26,4% українців – бідняки, вважають у Мінпраці. Однак враховуючи, що вітчизняні та світові стандарти добробуту різняться, ця цифра може бути значно вищою

5 ОБЛИЧ

БОГДАН ДАНИЛИШИН
знайшовся

Колишнього міністра економіки в уряді Тимошенко затримано в Чехії. В Україні його звинувачують у зловживанні владою і службовим становищем.

ІВАН ДЕНЬКОВИЧ
партійно ліквідований

Очолювану ним Львівську міську організацію ВО «Батьківщина» лідерка партії Юлія Тимошенко ліквідувала за змову з владою.

ЮРІЙ ЛУЦЕНКО
оцінений регіоналами

Чільника нібито опозиційної «Народної самооборони» регіонали назвали здоровою силою, оскільки той підтримує повернення до Конституції 1996 року

УГО ЧАВЕС
хоче вистрибнути

Президент Венесуели зізнався в Києві, що мріє вистрибнути з літака у компанії Януковича, Медведєва, Лукашенка і президента Ірану. З парашутом, звісно.

ОЛЕГ ЦАРЬОВ
проти ресторану

Нардеп-регіонал вимагає закрити культовий львівський ресторан «Криївка» через повстанський антураж: «Цей заклад має бути закритий аж до порушення кримінальної справи».

СТРАЙКИ

Уроки французької

Францію паралізували протести проти збільшення пенсійного віку

У Франції триває страйк проти пенсійної реформи, що передбачає збільшення мінімального пенсійного віку з 60 до 62 років. Уже тиждень страйкують робітники нафтопереробних заводів і нафтобаз. Разом із ними – службовці аеропортів, машиністи поїздів, водії автобусів і вантажівок, працівники поштової служби. Виступи все частіше набувають характеру масових безладів. Минулого тижня французькі правоохоронці затримали 1158 погромників, які беруть участь в акціях протесту. Третина департаментів Франції зіткнулися з дефіцитом пального, який спровокували загальнонаціональні страйки. Близько 2,5 тис. (із 12 тис.) заправокних станцій не працюють. Паризький аеропорт «Орлі» скасував половину рейсів, аеропорт імені Шарля де Голля працює на 70% своїх можливостей. Президент Ніколя Саркозі доручив зняти блокаду з усіх складів пального в країні, які утримують активісти профспілок. Влада сподівається, що ситуація повернеться в нормальне русло за чотири-п'ять днів.

БІДНІСТЬ

Єврозлідні

У Європі гірше від українців живуть лише молдавани. Але жителі африканських країн мусять нам заздрити.

Середній річний дохід громадянина

до 408,1 тис.

людей (на 11,7 тис. порівняно із серпнем) збільшилося безробіття в Україні згідно з офіційними даними

на 19,5 тис.

або на 0,04% скоротилося населення України протягом серпня, – повідомляє Держкомстат

КОРОТКО**Книжки на вагу золота**

Держкомтелерадіо затвердив перелік книжок, які будуть видані до кінця 2010 року в рамках програми «Українська книга» коштом платників податків. У числі найдорожчих із них – твори спікера Володимира Литвина й міністра Кабінету Міністрів Анатолія Толстоухова. Випуск тому «Київ» з 28-томної енциклопедії «Звід пам'яток історії й культури України», головою редакційної ради якої є Литвин, обійдеться в 400 тис. грн (2 тис. примірників). Твір за авторством Анатолія Толстоухова «Харцизьк: час, події, люди» коштуватиме 350 тис. грн (1 тис. примірників).

Справа Климентьєва: нові обшуки

Харківська міліція обшукала квартиру заступника зниклого редактора газети «Новий стиль» Петра Матвієнка. Слідчі вилучили комп'ютерну техніку, де були чернетки статей та приватне листування. Матвієнко вважає це помстою за те, що він намагається надати розголосу справі про зникнення керівника газети Василя Климентьєва. Слідчий МВС, що провів обшук, від коментарів відмовився. Як відомо, головний редактор газети «Новий стиль» Климентьєв зник у серпні. Порушено справу за статтю «навмисне вбивство». Правоохоронці схиляються до версії, що його зникнення пов'язане з професійною діяльністю, однак не виключають, що воно було інсценоване.

Дідівщина повертається

В українській армії знову почали фіксувати дідівщину: у військових частинах зростає кількість викритих нестатутних відносин. «З початку року таких злочинів було виявлено близько 140, а це на 20% більше, ніж торік», – констатує військовий прокурор Центрального регіону Микола Голломша. Серед причин експерти називають зниження культурного рівня призовників. З іншого боку, припинили карати командирів, якщо самі помічають факти дідівщини, тож вони стали повідомляти про нестатутні відносини, що могло вплинути на статистику.

Хліб притримують

19 жовтня набрала чинності урядова постанова № 938 (була підготовлена на початку місяця) про квотування експорту зерна з України. Згідно з документом обсяг вивезення його з країни до 31 грудня 2010 року не має перевищити 2,7 млн т, зокрема пшениці – 0,5 млн, ячменю – 0,2 млн, кукурудзи – 2 млн т. Очікується, що запровадження квот стримає зростання цін на продукти харчування на внутрішньому ринку (докладніше див. **Тиждень № 42(2010)**). Водночас це рішення уряду не відповідає зобов'язанням України в межах СОТ, яка ще влітку попереджала про неприпустимість адміністративних обмежень експорту зерна.

За даними звіту Global Wealth 2010, складеного швейцарським банком Credit Suisse

Україна
\$2,7 тис.

Голос свободи

Представник ОБСЄ зі свободи ЗМІ Дуня Міятович готова підтримати українців у боротьбі за свободу слова та медіа

За президентства Януковича в щорічному рейтингу свободи слова «Репортерів без кордонів» Україна опустилася на 42-ві позиції. У щорічному «Індексі свободи слова-2010» вона посіла 131-ше місце між Іраком та Ізрайльськими територіями. «Україна платить ціну за численні порушення свободи слова, що поширилися по всій країні з лютого 2010-го, коли Віктора Януковича було обрано президентом», – роблять висновок в організації «Репортери без кордонів». – Ці порушення одразу зіткнулися з байдужістю місцевої влади. Що ще гірше, про своє повернення просигналізувала цензура, особливо в аудіовізуальному секторі. Цензура та серйозний конфлікт інтересів ставлять під загрозу плюралізм ЗМІ в Україні. 12–13 жовтня Україну на запрошення президента Віктора Януковича з дводенним візитом відвідала представниця ОБСЄ зі свободи ЗМІ Дуня Міятович, щоб особисто зібрати інформацію про стан свободи слова в Україні. Представниця ОБСЄ не приховує стурбованості станом свободи медіа в Україні, яку висловила й на конференції «Забезпечення плюралізму медіа в Україні». **Тижню** вдалося поспілкуватися з пані Міятович.

Спілкувався
Дмитро
Губенко

ЦЕЙ ФАКТ [ІГНОРУВАННЯ ПРЕДСТАВНИКАМИ ВЛАДИ ДИСКУСІЇ ЩОДО СВОБОДИ СЛОВА В УКРАЇНІ] ГОВОРИТЬ САМ ЗА СЕБЕ

У. Т.: Чи згодні ви з думкою Ренати Вольвенд (екс-доповідача з питань дотримання Україною своїх зобов'язань перед Радою Європи. – Ред.), що недавня резолюція ПАРЄ щодо України була надто м'якою?

– Мені не відомо про такий коментар, але це дуже добре, що міжнародні організації, зокрема Рада Європи, найважливіша інституція у сфері захисту прав людини, виявляють інтерес до України. Також дуже важливо, що вони бажають допомогти Україні захищати громадянські свободи на її шляху до демократії. Якщо говорити про координацію цієї роботи, то (на конференції) ви бачите за одним столом Єврокомісію, Раду Європи, ОБСЄ. Всі ми маємо різні інструменти, різні підходи до різних питань. У цьому конкретному випадку, що стосується України, всі міжнародні організації роблять те, що можуть, і діють відповідно до своїх мандатів.

У. Т.: Які практичні інструменти впливу на українську владу має ваша організація?

– Мій офіс працює в межах ОБСЄ, але це автономна, незалежна інституція. У нас є мандат, який надали мені країни-учасниці та який передбачає різні інструменти. Найпотужніший із

є можливість юридичної оцінки, допомоги в розробці законодавства тощо. Але головне, що, як єдиний у світі міжнародний «сторожовий пес» медіа, я маю прямий доступ до уряду будь-якої з 55 країн-членів ОБСЄ. І дуже вітаю запрошення від держав. Я проводжу конструктивні, дружні зустрічі з урядовцями й ціную це. Але в Україні хотіла би бачити результати – на практиці, а не на словах.

У. Т.: Як зазначали учасники конференції, ваш приїзд змусив українську владу активізуватися в питаннях свободи медіа. Схоже, ваша присутність в Україні є інструментом впливу...

– Мені дуже лестить така думка, тому що це оцінка моєї професійної діяльності в Україні. Звісно, я можу відвідувати Україну з багатьох нагод, але мені сподобалося почути сьогодні на конференції: українці самі мають боротися за свободу медіа. І вони отримують будь-яку допомогу від мого офісу. Україна – держава, що рухається від однієї системи до іншої. І це дуже схоже на шлях, який пройшла моя країна (Боснія та Герцеговина. – Ред.). Ви маєте боротися за демократію. Це нелегко, болісно, і потрібно допомагати одне одному. Це справа і уряду, і громадянського суспільства, але врешті-решт усе впирається в українців. І я впевнена, що вони можуть це зробити. Вони завжди були моделлю для інших. Сподіваюся, так буде й далі.

У. Т.: Учасники конференції шкодували, що представники влади залишили захід одразу після своїх виступів, не вислухавши інших доповідачів. Понад те, в залі не було жодного народного депутата від коаліції. Чи ви поділяєте це розчарування?

– Я ухилився від коментаря, бо це не має нічого спільного з моїм мандатом. Від себе особисто можу лише сказати, що цей факт говорить сам за себе. ■

ЯКІСНЕ ЖИТЛО

на бульварі Кольцова, 14

будинок №26

Привабливі ціни

Заселення розпочалося

Поруч з парком

Від
9025*
грн. за м²

*за умови 100% передплати

ПОСПІШАЙ! ЦІНИ ЗРОСТАТИМУТЬ!

ПАРКОВИЙ
ЖИТЛОВИЙ КОМПЛЕКС

м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 9
тел.: 0(44) 569 36 56, 569 36 57
www.nbk.ua

НБК
НАЦІОНАЛЬНА БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ

Ліцензія МРРБУ Серія АВ №357484 від 15.08.2007 Парковий: №0216-Св від 25.03.2008 виданий Інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю у м. Києві

ФОТО: ВІСЕСІАЕ ГРЧ

Регіональні патріоти

Чому влада раптом стала лояльною до «Свободи»

Автори:
Андрій Дуда,
Сергій Терен

Останнє святкування річниці створення Української повстанської армії вкотре засвідчило дуже небезпечну тенденцію – партійна приватизація національних свят. В останні роки монополія на святкування річниці Української повстанської армії закріпилася за ВО «Свобода». І цим, схоже, вирішила скористатися влада задля досягнення своїх тактичних цілей.

Несподівано широкий аналіз медіа-повідомлень в Україні під час святкування річниці УПА (а медіа сьогодні належать достатньо вузькому колу осіб, які, м'яко кажучи, українофілами ніколи не були) переконує, що хтось занадто швидко просуває тезу про ВО «Свободу» як єдину патріотичну силу в Україні, монополіста на патріотичному електоральному полі. Спеціалісти в галузі ЗМІ добре знають, як важко потрапити в ефір українських каналів будь-якому неперевладному політикови чи політичній силі, а тут цілий потік безплатної політичної реклами. Загалом віднедавна «Свобода» досить часто фігурує в інформаційних повідомленнях і сюжетах. Хоча ще, здавалося б, учора безкоштовний доступ до телефіру і

на шпальти друкованих ЗМІ для неї був закритий. Про це не раз заявляли самі свободівці.

Інакше кажучи, якщо «Свобода» несподівано часто з'являється в ефірах провідних українських каналів, то це комусь вигідно. Кому – здогадатися неважко: всі провідні медіа в Україні на сьогодні тією чи іншою мірою підконтрольні Партії регіонів. Здавалося б, чому це діти териконів так зацікавилися ВО «Свобода»?

Логіку Партії регіонів у просуванні політичного брэнда «Свобода» насправді зрозуміти легко. Для неї не страшні регіональні партії, за «Свободу» ж уже традиційно голосує лише частина Західної України. Найнебезпечнішими політичними лідерами і політичними силами для ПР і загалом для проросійських сил є ті, що здатні вийти на лівий берег Дніпра і що володіють не тільки «націоналістичним резервом».

Ющенко зразка 2004 року зміг подолати 50% межу підтримки по всій Україні, залучивши на свій бік Центральну Україну, і спробувавши перекроїти виборчу карту Сходу та Півдня країни. Аналогічна ситуація з Тимошенко. Свого часу

просування її політичної сили на Схід викликало справжню паніку в середовищі регіоналів. Якби не системні помилки Тимошенко та її оточення, потенційно БЮТ міг би «відкусити» в ПР до 25% електорату Луганщини і Донецької області. Вже не кажучи про Дніпропетровщину чи Харківщину, там Тимошенко могла скласти ще більшу конкуренцію сьогоднішній партії влади.

Виборча ситуація у Всеукраїнського об'єднання «Свобода» принципово інша. І політична сила, і її лідер не мають не лише резерву електоральної підтримки у східних та південних регіонах України, а й шансів консолидувати центральнотериторіального виборця, що є наслідком слабкої політичної програми, однотипної риторики, відсутності нових ідей та алгоритму дій у разі приходу до влади, кадрового голоду в партії. Очевидно, що в умовах підвищення компетентності виборця ніхто такій політичній силі масово не довірять свого голосу. Риторика «Свободи» – це продукт спрямований, виключно на галицького споживача. Східна та Південна Україна не сприймає цієї риторики. І це дуже добре розуміють ті, хто ухвалює рішення в Партії регіонів: з опозицією під проводом «Свободи» можна не хвилюватися, що їхній владі коли-небудь буде кінець; її можна використати, щоб декласувати українську патріотичну політику, загнати в «націоналістичне гетто». Схоже, Партія регіонів зараз робитиме все, щоб «Свобода» отримала максимальний комфорт у політичній боротьбі. Мета – за її допомогою розколоти опозицію і зробити свободівців єдиним «легітимним» для донецьких «еліт» візаві. Це дуже зручна опозиція – без перспективи електорального зростання, до того ж нею можна легко лякати Захід. На претензії про утиски опозиції, свободи слова з боку Ради Європи, ОБСЄ завжди готова відповідь із доданими відеоматеріалами: свободівці волають про «москалів», «жидву»; Фаріон із дітьми у львівській школі; Тягнибок заявляє, що «Україна втомилася від толерантності».

Зручно, вигідно, дешево, як писали в радянській рекламі. ■

Конкурс

«КОРОНАЦІЯ СЛОВА – 2011»

Коронація
слова

120 000 грн.

преміальний фонд конкурсу

Шоколад «КОРОНА» та телеканал «ІНТЕР» оголошують Всеукраїнський конкурс «КОРОНАЦІЯ СЛОВА – 2011»!

- На конкурс приймаються написані українською мовою: романи, пісенна лірика про кохання, кіносценарії та п'єси, які раніше не друкувалися, не виконувалися, не фільмувалися, та права на які не передані іншим (юридичним або фізичним) особам і не будуть передаватися до оголошення результатів конкурсу на церемонії нагородження у червні 2011 р. До участі в Конкурсі приймаються лише оригінальні твори (інсценізації, інсценування, адаптації для театру чи кіно творів інших авторів розглядатися не будуть).
- Твори надсилайте надрукованими на папері формату А4. Позначте на титульній сторінці тільки свій псевдонім, назву твору та номінацію. Вкладіть твір у папку разом із підписаним тим самим псевдонімом окремим закритим конвертом, в якому має бути: справжнє прізвище, ім'я, домашня адреса, контактний телефон, електронна адреса (якщо є) та заява в довільній формі про участь у конкурсі. Папку з твором вкладіть у конверт та надішліть поштою з "повідомленням про вручення поштового повідомлення".
- У номінації «Пісенна лірика про кохання» приймаємо не більше 10 поетичних творів від одного автора. Твір не повинен бути більше, ніж 32 рядки (або 8 строф).

- Анонімність авторів зберігається до церемонії нагородження переможців, яких визначає авторитетне журі. Твори не рецензуються і не повертаються (залишайте у себе копію), листування з авторами не здійснюється.
- Усі автори, твори яких відзначені на конкурсі, зобов'язуються використовувати логотип «Коронація слова» при будь-якому оприлюдненні твору. Тобто: розмішувати знак на титульній сторінці, в афіші, титрах фільму, оголошувати про відзначення на конкурсі перед публічним виконанням твору, передачею в ефірі тощо.
- Конкурс розглядає всі подані твори, як такі, що захищені авторським правом.
- Реєстрація (або передача) авторських прав на твори є повноваженнями авторів творів та здійснюється авторами незалежно від конкурсу.
- Конкурс пропонуватиме твори видавництвам, музичним продюсерам, кінопродюсерам, кіностудіям, театрам, з якими переможці особисто домовлятимуться про умови. Конкурс не спонсорує подальшу долю твору. Автор має право брати участь у конкурсі повторно до отримання першої премії у номінації.

Оргкомітет конкурсу

- Номінація «РОМАНИ»:**
- I премія — 20 000 грн,
 - II премія — 10 000 грн,
 - III премія — 5 000 грн,
 - + 7 премій по 1 000 грн.

- Номінація «КІНОСЦЕНАРІ»:**
- I премія — 15 000 грн,
 - II премія — 7 000 грн,
 - III премія — 3 000 грн,
 - + 5 премій по 1 000 грн.

- Номінація «П'ЄСИ»:**
- I премія — 10 000 грн,
 - II премія — 5 000 грн,
 - III премія — 3 000 грн,
 - + 5 премій по 1 000 грн.

- Номінація «ПІСЕННА ЛІРИКА ПРО КОХАННЯ»:**
- I премія — 8 000 грн,
 - II премія — 4 000 грн,
 - III премія — 3 000 грн,
 - + 5 премій по 1 000 грн.

Лауреати та дипломанти конкурсу несуть відповідальність за сплату податків.

Докладніше про конкурс: www.korona.ua www.inter.ua

Довідки за телефоном: 8 (067) 252 50 20

Твори надсилаються до 1 січня 2011 року за адресою: Конкурс «Коронація слова» абонентська скринька № 25, м. Київ-25, 01025

- + Спеціальна відзнака «За краший романтичний твір»
- + Спеціальна відзнака «За краший історично-патріотичний твір»
- + Спеціальна відзнака «За краший гумористичний твір»
- + Спеціальна відзнака «За краший гостросоціальний твір»
- + Спеціальна відзнака «За краший економічний детектив»

УВАГА!!!

Із п'ятидесяти років відзнака «За краший дитячий твір» надається у кожній із номінацій за окремим конкурсним відбором. Найкращий роман для дітей, краша дитяча п'єса, кіносценарій фільму для дітей, дитяча пісенська будуть відібрані за окремим конкурсом та відзначені особливими преміями.

ІНТЕР

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ СПОНСОР

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА

ЖИТТЯ П'ЯТНИЦЯ 22:00 неділя 18:00

ШУКАЙТЕ ТЕЛЕКАНАЛ ТВІ У ЕФІРІ, В КАБЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА У ВІЛЬНОМУ ДОСТУПІ НА СУПУТНИКУ АМОС

Програма для імперця

Автор:
Дмитро
Вовнянко

Єв прибічників націонал-патріотичних сил одна риса, що аж надто псує ефективність їхньої роботи. Почувши чергову провокаційну заяву з табору своїх політичних опонентів, націонал-патріоти висмикують із неї кілька фраз і вчиняють істеріку з приводу їхньої появи. Саме це сталося зі статтею Дмитра Табачника «Духовна капітуляція націоналістів» в одному з тижневиків, відомою в народі як «Табачник назвав Західну Україну зоною печерного націоналізму». Гнівною тирадою на статтю міністра освіти відповів нардеп Яворівський: «Це навіть не стаття... Це просто маячня політично хворої людини». Ще радикальнішим був лідер ВО «Свобода» Олег Тягнибок: «Його маячню навіть коментувати не хочеться. Така людина має бути притягнута до кримінальної відповідальності». Поринувши у плекання своєї скривдженої національної гідності, політики не помітили головного – сути заяв міністра освіти.

По-перше, насправді автор Західну Україну «зоною печерного націоналізму» не називав. У цьому може переконатися кожен, хто уважно дочитав статтю до кінця. Реальна фраза звучала так: «Націоналістам... варто спробувати зберегти за собою печерний заповідник націоналізму від Карпат до Збруча». Західняки, мовляв, взагалі-то хлопці та дівчата гарні. Тільки їхні вожаки їм голову задурили отрутою патріотизму. Але нічого, попрацює ПР ще трошки – і попрямують західняки у світле царство «русского міра». Нюанс важливий. Причепившись до однієї фрази, націонал-патріоти зробили себе вразливими для контрагтації регіоналів.

По-друге, фактично вся стаття присвячена звинуваченню якихось дивних «націоналістів» у сепаратизмі та бажанні розколотися країну. Хто такі ті націоналісти, автор воліє не називати, мовляв, самі здогадайтеся. Зате названо дві персони, на заявах яких і робить свої глибокі висновки чинний міністр освіти: «Винничук і Андрухович вголос міркують про те, як гарно заживеться в Україні, якщо вигнати з неї... області з неправильним населенням». Здоровий глузд конає в судамах! Звинувачення в сепаратизмі (!) чинний міністр освіти (!!) робить на підставі заяв письменників (!!!), які не мають жодного стосунку до жодної з політичних партій. Цікаво було б подивитися, що заспівала б політрада Партії регіонів, якби її змусили відповідати за маячню Корнілова та Чаленка або, наприклад, на заяву Бузини, що «грузини – це непотрібний народ». Роблять такі глибокі висновки на підставі заяв письменників політики, які мають за плечима Северодонецький з'їзд. І це не дивно. Прийом звинувачувати опонента в тому, що зробив сам, не раз доводив свою ефективність.

Звинувативши якихось незрозумілих «націоналістів» у прагненні розвалити країну на підставі заяв письменників (дякувати Богу, хоч не львівських двірників), Табачник робить наступний карколомний висновок: націоналісти вже духовно капітулювали. Вони, мовляв, вже й самі збагнули, що у владу більше не повернуться. Народ їх більше не підтримує, й тому клятві націоналісти мислять за принципом «не з'їм, то понадкушую». Не вдається здобути владу в Україні, попануємо хоча б на Галичині.

Причини «духовної капітуляції націоналістів» міністр освіти визначає до нудного неоригінально. Так-так, у всьому знову і вкотре вина Америка. Давно пора збагнути, що то на американські гроші стояв Майдан. Саме на американські гроші існують опозиційні партії. Нині американцям, бачте, не до України, їм з Іраку та Афганістану тікати треба, тож саме тому націоналісти не можуть здобути влади.

Про те, що вибори нинішній президент виграв із перевагою лише 3%, автор воліє не згадувати.

До речі, серед усієї цієї маячні є кілька пунктів, на які опозиції справді варто було б звернути увагу: «...треба враховувати,

що націоналісти, у яких «гетьманів» більше, ніж членів партій, органічно не здатні об'єднуватися». Таки правда.

Зміст цієї статті чинного міністра освіти стає зрозумілим, якщо порівняти її твердження з реальною ситуацією в країні. А ситуація політсила, членом якої є Дмитро Табачник, до оптимізму не надихає. Законопроект про мови від регіоналів наразився на таке од-

**ВЛАДІ ЛИШАЄТЬСЯ
ОДНЕ – ЗАПУСКАТИ ТЕЗУ
«КРИВАВІ БАНДЕРІВЦІ
ГОСТРЯТЬ СОКИРИ» ТА
СПОДІВАТИСЯ НА ГОЛОСИ
ПРОРОСІЙСЬКИ
НАЛАШТОВАНИХ
ГРОМАДЯН**

ностайне обурення суспільства, що навіть віце-прем'єр Колесніков мав визнати: для визначення статусу російської мови нині в державі не створено відповідних умов. Усе це миттю позначилося на рейтингу владної політсили – за півроку регіонали втратили 15%. У цих умовах владі лишається тільки одне – кидати в бій стару перевірену тезу «криваві бандерівці гострять сокири» та сподіватися на голоси проросійськи та прорадянськи налаштованих громадян.

Зміст статті «Духовна капітуляція націоналістів» є простим і зрозумілим. Це меседж для численних агітаторів «у полях» і «тролів» у блогосфері. Це набір тез та пояснень, у якому напрямку треба проводити передвиборчу агітацію. Тож невдовзі слід очікувати від симпатиків Партії регіонів трьох головних постулатів: націоналісти до влади не повернуться, бо їм відмовив народ; націоналісти воліють розвалити Україну, відокремивши від неї Галичину; вожді націоналістів уже визнали свою капітуляцію. ■

ХІТИ 90-Х

ХІТ FM

Генеральний радіопartner

29 жовтня, 19:00

Міжнародний Виставковий Центр
Броварський проспект, 15

La bouche

Ля Буш

E-type

І-тайп

Corona

Корона

Bellini

Белліні

Londonbeat

Лондонбіт

Замовлення квитків

590-55-55

Живий звук

Організатор ТОВ «Білетний рай». М. Київ, пров. Чекістів, 1-А, тел. +380 44 590-55-52

Робити свою справу

В'ячеслав Брюховецький
про причини українських поразок,
формування справжньої інтелектуальної
еліти, маргінальність влади та майбутнє
Могилянки

Спілкувалася
Олена Чекан

Фото:
Олександр Чекменюв

Він зізнається, що міг стати футболістом чи шахістом. Проте взявся за, здавалося б, неможливе: відтворив найстаріший навчальний заклад на теренах Східної Європи – Києво-Могилянську академію. Університет, де здобували освіту Григорій Сковорода, Іван Мазепа, Пилип Орлик, гетьман Петро Сагайдачний, Михайло Ломоносов, Максим Березовський, Лазар Баранович...

У. Т.: Нова влада нав'язує суспільству фантомний цивілізаційний вибір: нас штовхають у неіснуючу радянську державу. Йде тотальний наступ на українську мову й культуру, перепишуються учебні програми й підручники, справжніх репресій знає історична наука. Для чого це робиться?

– Думаю, що треба ставити запитання не для чого, а чому це робиться. Бо для чого, мабуть, вони й самі цього не усвідомлюють, оскільки з усього видно, що в теперішньої влади, як і у попередньої, між іншим, немає стратегічного бачення, куди спрямовувати Україну, як її будувати. А чому вони це роблять? Тут все просто: замовляє музику той, хто платить гроші. Безумовно, великий вплив на політику України йде ззовні, і, більшою мірою, саме на внутрішню політику.

У. Т.: Ви маєте на увазі Росію?

– Безперечно, Росію. І тому наші атавістично закладені політичні діячі, які не можуть пережити того, що їм прищепили в дитинстві, намагаються бути святішими за Папу Римського. Особливо смішно виглядає пропозиція святкувати 7 листопада як державне свято України, чого немає навіть у Росії. Це виглядає параноїдално: різні політичні сили, що зараз при владі в Україні, наввипередки намагаються сподобатися північному сусідові. Хоча насправді, Росії, грубо кажучи, плювати на них усіх. У Росії є свої інтереси в Україні, і це не підтримка якихось українських лідерів. Інтереси, насамперед, економічні,

геополітичні та гуманітарні. Тому що в Москві, на відміну від України, чудово розуміють, що саме гуманітарна сфера формує націю. А українська нація Росії абсолютно не потрібна. Тому (не знаю, чи це правда, але думаю, що так) на прохання Росії було призначено деяких українських міністрів у гуманітарній сфері. Найбільша проблема теперішньої влади полягає в тому, що там дуже мало інтелекту. Надто багато маргінальних постатей. Москва захищатиме цих міністрів, хоча, мабуть, уже всім зрозуміло, що це банкрути в сучасному розумінні політичної діяльності. Люди, які працюють на чужу державу. І це, я думаю, вже розуміють нинішні очільники України. Дуже скоро відбудуться кадрові зміни в уряді.

У. Т.: Ви вважаєте, що найзатятіші українофоби можуть піти?

– Їх підуть. Вони вже відпрацювали свій ресурс в тому сенсі, що дозволили керівникам України виконати свої обіцянки перед Москвою. Я, насамперед, маю на увазі Табачника. Табачник – це одіозна постать з практично профашистською ідеологією, яку він не приховує. В іншій країні він міг вже у в'язниці сидіти за деякі свої висловлювання, а тут стає міністром. Але з усього видно, що Табачник вже починає набридати теперішній українській владі. Як ми бачимо, Янукович скасував напрацьовані Табачником нові правила оплати у вишах. Ці ганебні речі фантастично переплітаються з напівкомуністичними поглядами Табачника. Він намагається урвати де тільки можна, а тим часом демагогічно віщає про соціальну справедливість. Є вже багато симптомів, що Табачнику недовго сидіти в кріслі міністра. Інше питання – хто буде далі?

У. Т.: У діях нинішньої влади також відчувається ревізійністський реванш регіоналів проти ненависних їм помаранчевих.

– Звичайно, але не це головне. Якщо говорити про Януковича, то це його бачення життя, і воно має під собою підстави. Я добре пам'ятаю, як напередодні попередніх президентських виборів у Києві відбулася конференція, присвячена майбутньому України, на яку прийшло багато

людей з усього світу. Янукович тоді був прем'єр-міністром, а Ющенко – керівником опозиції. І дуже цікаво, як Янукович розпочав свій виступ. Він сказав приблизно так: «Пан Наполеон (саме так і сказав «пан Наполеон») вважав, що найголовніше для політика – сила, і ми будемо діяти з позиції сили». Я тоді, виступаючи, навів давній афоризм: «Владу беруть силою, а утримують – мудрістю». Безперечно, він сильна людина, і це його кредо: утвердити себе силовими діями, чого, до речі, абсолютно бракувало минулому президентові. Там була благодішність і бездієвість. Тоді як демократія вимагає щоденної роботи. Пригадайте перші кроки Ющенка на посаді президента. Це була заява, що треба Адміністрацію президента переселити по сусід-

НЕ ТРЕБА БОЯТИСЯ ПОСТУПИТИСЯ МІСЦЕМ МОЛОДИМ

ству з Маріїнським палацом. Щоправда, з цього нічого не вийшло, але викликало величезне обурення. З чого почав Янукович? З утвердження своєї влади. Це може подобатися комусь, комусь не подобатися. Але так воно є. Дивіться, і Ющенко міг скасувати ті самі зміни до Конституції, у нього тоді влади було достатньо. Певна річ, Янукович здійснює це брутально. Ті зміни до Конституції, які, між іншим, підтримували у 2004 році Янукович і його команда, блокували будь-які дії наступного президента. Тому Янукович пішов такими різкими кроками, порушуючи багато чого.

У. Т.: Тобто винна попередня влада, яка, отримавши від народу карт-бланш, через чвари »

БІОГРАФІЧНА НОТА

В'ячеслав Брюховецький

Літературознавець, педагог, громадський діяч. Головний ініціатор відродження Києво-Могилянської академії, згодом ректор, президент, Почесний президент університету «Києво-Могилянська академія». Один із ініціаторів створення Народного Руху України. Член Спілки письменників України. Доктор філологічних наук, кандидат педагогічних наук. Автор понад 400 публікацій, зокрема книг «Іван Сенченко», «Силове поле критики», «Критика в сучасному літературному процесі», «Специфіка і функції літературно-критичної діяльності», «Ліна Костенко», «Микола Зеров».

Й особисту слабкість минулого президента не зуміла закріпити на всіх щаблях державного устрою непохитність демократичних засад?

– Безперечно, винна. Але є ще об'єктивні речі, оскільки нині суспільство розчароване в дуже невдалих ринкових реформах, власне, у відсутності цих реформ. Ринок ніколи не був легким. Не ідеалізуймо капіталізм. Це жорстка система. І сьогодні у нас лишилася велика кількість людей, особливо на Донбасі, у яких є ностальгія за радянськими часами, бо їм тоді легше жилося. Перемога Януковича – це не тільки бездіяльність влади, а ще й об'єктивні обставини, які зміняться тільки зі зміною покоління, коли відійдуть ті, які жили при радянській владі. Це жорстоко, але так воно є.

ПРОЕКТ УКРАЇНА – ЗА МОЛОДИМИ

У. Т.: Усі успішні держави є проектами. Франція – проект, Німеччина – проект, так само Велика Британія. Значною мірою успішності цих проектів посприяли інтелектуальні еліти. У нас її немає?

– Немає в нас державницької еліти. Ні інтелектуальної, ні політичної.

У. Т.: А була колись?

– У повному розумінні державницької еліти в нас ніколи не було. Деякі представники були. Еліта – це не десять осіб і навіть не тисяча. Це тоді, коли вона знаходить розуміння в суспільстві, коли її підтримують, коли до неї дослухаються. Хто зараз дослухається до вчених чи письменників? Ніхто. Це можуть бути прекрасні люди, розумні, може, щось залишать у своєму творчому спадку, але вони не здатні повести за собою. Політичної еліти в Україні немає. Це справа майбутнього.

У. Т.: Немає еліти, але є інтелектуальне середовище. Чому воно роз'єднане? Чому в найкритичніші моменти історії України, згадаймо хоча б часи Винниченка й Грушевського, вони не можуть заради головної цілі (незалежної, сильної, багатой, шанованої держави) поступитися власними уподобаннями, примхами, амбіціями? Що це:

наша пресловута ментальність? Звичка жити на подачки від влади, а зараз на гранти?

– У нас це наслідок багаторічної бездержавності, що так просто не минає. Немає державницького мислення. От дивиться, після Помаранчевої революції, що, не могли Ющенко і Тимошенко сісти за один стіл удвох і сказати: «У нас є розбіжності, але нехай про них ніхто не знає, бо ми маємо спільну справу, яку треба робити». Тоді нинішня ситуація склалася б інакше. А згадаймо початок незалежності. Кардинальна помилка тієї еліти, не політичної ще, яка прийшла, коли утворилася українська держава, що вони не думали про заміну собі. Де ж молоді політики, де молоді люди, які піднялися за роки незалежності? Їх ніхто не знає, їм не дають публічно діяти. На трибунах і досі ті, які не можуть і не хочуть себе бачити поза трибуною. Ось на Покрову відбувся на Софійському майдані велелюдний мітинг на захист української мови. Було дуже багато молодих людей. Але хто виступав з трибуни? Ті, що й двадцять років тому (в тому числі і я!) Недаремно мітинг «затюкав» Яворівського... На початку 1990-х я займався політикою, потім викладав у США, Канаді. Повернувся, і мене запросили виступити на черговому передвиборчому мітингу. Прийшов і жажнувся: за два роки нічого не змінилося, були ті самі промовці, казали ті самі слова. Та й сьогодні ж практично нічого не змінилося. Оце і є проблема політичної еліти. Проживши все життя в комуністичній, точніше у псевдокомуністичній системі, не можна стати іншою людиною на схилі літ. Не треба боятися поступитися місцем молодим. Скільки людей, яким, звісно, треба віддати належне за діяльність наприкінці 1980-х – початку 1990-х, досі на посадах, у президіях, за трибунами. Але чекайте, є й фізичні можливості. Та вони не мислять себе без ореолу уявної влади, і це жахливо. Яка ж це еліта? Еліта думає не про себе в справі, а про справу, в якій ти є.

У. Т.: Те, що зараз відбувається в країні, фатальне?

– Ні. У мене є на це свій рецепт. Він полягає в тому, що не так важливо, що зроблять вони, як важливо те, що зробимо ми. Я гадаю, що багато людей, які мріяли про незалежну Україну, заздрили б нам. Ми забули маланчукізм, забули 1930-ті, забули Емський указ. Ото здавалося фатальним. Українська інтелігенція довго плекала єдине бажання: «Нам треба лихо пережити...» А треба просто робити свою справу, робити на високому рівні, щоб до неї приєднувалися люди, а не просто бити себе в груди й кричати, що на

нас тиснуть. Скільки можна казати, що на нас тиснуть, треба вже й самим почати тиснути.

У. Т.: Але має з'явитися лідер?

– Має. І він з'явиться.

У. Т.: В одній зі своїх статей ви зауважили, що Студентська революція на граніті, акція «Україна без Кучми» і, нарешті, Майдан відбулися тому, що в суспільстві з'явилася «критична маса». Зараз її немає?

– Критична маса знову з'явиться, але на іншому рівні. Не так довго й чекати, років через п'ять. Ви гадаєте, що оті утиски свободи слова тощо, вони так і залишаться без відповіді? Згадайте Радянський Союз. Ви думаєте, чому українців було тоді найбільше серед дисидентів? Тому що на Україну був найбільший тиск. Те, що робиться з позиції сили сьогодні, обов'язково матиме зворотний ефект. Це закон життя, який нікому не вдавалося змінити. Безумовно, років за п'ять з'явиться критична маса. Я це казав відразу після Помаранчевої революції. Визначав, що 2015 рік – чергове зосередження енергії... Якщо переглянути історію України за останній період, то це постійні стрибки, які не зовсім зрозумілі людям. У Могилянці багато років викладав німецький професор Роланд Піч – політолог, історик. Він помітив закономірність: українці рухаються вперед не так, як західні європейці. Там послідовно йдуть до якоїсь мети. В українців певний час відбувається нагромадження сил, енергії – і раптом вибух. Отже, є періоди зосередження цих сил, які ніби приспані, підспудні, але насправді накопичуються. Це в нас склалося історично. Хто міг наприкінці 1980-х уваяти, передбачити, що в Україні, де, здавалося б, знищено все, всі дисиденти пересажені, раптом з'явиться Народний Рух, який стане такою потужною силою, що фактично зруйнує цю державу. Далі все заспокоїлося. У Русі почали боротися за владу. Рухів відклонувалося чотири. І раптом з'являється Майдан, що стало шоком і предметом захоплення для всього світу. Отак ми й будемо рухатися, доки не станемо нормальною нацією. Поки ми просто народ, не об'єднаний національною ідеєю:

частина тягнеться на схід, частина на захід, а якась взагалі хоче виїхати з цієї країни.

У. Т.: Хто або що може об'єднати?

– Не можна сказати, що хтось один прийде та об'єднає. Ініціювати має політична еліта, яка обов'язково з'явиться. А найголовніше: в Україні життя має стати кращим. Люди мають бути щасливими, тоді з'явиться об'єднувальна ідея. А коли 1% чи 2% населення живе в розкошах, а решта бідують, це може викликати тільки антагонізм.

РОЗБУДОВУЮЧИ МОГИЛЯНКУ

У. Т.: Чи може студентський рух стати зараз рушієм змін?

– Теперішній студентський рух, як бачу, не стане. Зараз не той час, коли була Революція на граніті. Нині прийшов час людей, які можуть об'єднати й збудувати. Студенти підтримають, якщо побачать сильну постать, концепцію. А поки ця постать не з'явиться, буде таке хитання туди-сюди.

У. Т.: На думку багатьох випускників минулих років НаУКМА останнім часом втрачає свій виїтковий статус та дедалі більше перетворюється на звичайний пострадянський виш.

– Це неправда. Людям прикраманно казати, що вони були кращими. Насправді, Могилянка стає сильнішою. У нас уже викладають понад 40 наших випускників. Це покоління, яке знає іноземні мови, побувало за кордоном, вчилася там, здобувши модерну освіту. Деградація була б, коли б досі сиділи лише ті самі ще радянського розливу викладачі. Могилянці всього 18 років. Звичайно, ми не дуже задоволені системою вступного тестування. Моя концепція, щоб університети теж мали право відбирати своїх абітурієнтів. Навіть у наших ворогів ніколи не було жодної претензії щодо прозорості й справедливості набору студентів і навчання в Академії. То чому в нас забирають право визначати саме тих молодих людей, які, на наш погляд, найуспішніше самореалізовуватимуться саме в НаУКМА? Ось зараз центр незалежного тестування досліджував рівень креативності студен-

тів, які вступили торік, і за всіма параметрами Києво-Могилянська академія перемогла решту університетів країни. Це ж про щось свідчить.

У. Т.: Які відносини академії з Міносвіти?

– Ви знаєте, що наш університет виступив першим проти призначення Табачника. Говорив багато хто, але заяву зробили лише президент НаУКМА і ректорат Католицького університету. Наша позиція відома. Але за всі ці роки влада втратила бажання з нами боротися. Ми відкрили Ph.D-програми, незважаючи на те, що Міносвіти України їх не визнає, що їх немає в законі, й узагалі в жодному університеті України. Зараз наша делегація повернулася з Канади, де з кількома університетами було підписано угоди про спільні дипломи, як це в нас уже є з деякими європейськими університетами (Іспанія, Польща). Тобто за умови виконання студентами певних вимог нашого та іноземного університетів, вони одержують два дипломи. А це означає, що нас визнають. Хоча цього Табачник, чи ні, Україна в освітньому просторі об'єднується зі світом. До речі, у попереднього міністра була можливість реалізувати ідею про автономію університетів. Але він цього не зміг чи не захотів робити. Коли я запропонував йому зустрітися й обговорити це, у відповідь прозвучало, що немає предмету для розмови.

У. Т.: Як сталося, що ви взялися за відтворення Могилянки? Чи була спокуса залишитися викладати на Заході?

– Пропозиції були, спокуси – ні. Усі навколо вважали, що я божевільний, але я цього не розумів. У принципі не розумів, що таке створити університет. Уявіть, скоро навчальний рік, а в мене немає гуртожитків, а де студенти будуть їсти, а де студіон? Я не кажу про якісь концептуальні речі, тут я знав, що робити. Мене тоді в політику тягли. А я розумів, що поки не буде створено нової справжньої політичної еліти, усі ми – дилетанти політики совєцького розкרו – нічого не варті. Треба не виступати, а готувати людей, які виступатимуть. ■

Сьогодні рекорд, а завтра – норма

На місцевих виборах у своїй вотчині головне для регіоналів не просто перемогти, а перемогти з максимальним результатом

ФАВОРИТ ПЕРЕГОНІВ.
Мер донецька Олександр Лук'янченко планує перемогти на виборах зі стахановським результатом

ФОТО: УНИАН

Автор:
**Ярослав Шелест,
Донецьк**

Однією з ментальних ознак донецького топ-менеджменту, який зараз встановлює новий порядок по всій Україні, завжди було намагання досягти мети (виконати план, отримати надприбутки) будь-якою ціною. Для цього годилося все: шалений тиск на підлеглих, девіз «Не знаю як, але щоб до ранку було зроблено», необмежена експлуатація трудових ресурсів. Власне, саме тут зародився стахановський рух.

«Сьогодні рекорд, а завтра – норма» – ця радянська агітка серед робітників і досі має цілком негативний зміст. Місцева влада вичавлювала з мешканців Донеччини рекорди в усіх галузях народного господарства, доповідала нагору, отримувала нагороди й зовсім не переймалася наслідками цих досягнень ані для трудящих, ані для обладнання, ані для екології. Життя від таких штучних рекордів не поліпшу-

валося, станки й агрегати псувалися, а працювати за ту ж плату треба було більше. Між тим у Донецькій області наближається час нових рекордів – політичних. І хоча регіонали розуміють, що 100% голосів на місцевих виборах – це поки що нереально, але спробують максимально наблизитися до однопартійної системи. Як колись на виробництві, так і тепер у політиці про можливі наслідки рекордів не думають.

ЦЕЙ ДИКИЙ, ДИКИЙ СХІД

Цей край ніколи не вирізнявся зразковою демократією та цнотливим ставленням до виборчого законодавства. На президентських виборах 1999-го у другому турі коротко стрижені хлопці в спортивних штанах з лампасами кидали в скриньки для голосування по 200–300 додаткових бюлетенів. Хлопців затримувала міліція, а потім відпускала без покарань. Влада хвилювалася, щоб Симоненко раптом не набрав зайвого процента на Донбасі. На перегонах 2004 року схожі хлопці розганяли акції прибічників помаранчевих. Влада агітувала за «свого» кандидата.

А ще в 1999-му, 2004-му, 2006-му та 2007-му всілякі дива робилися у виборчих комісіях, які завжди формувалися під абсолютним контролем влади майже з одних і тих самих людей.

І хоча в жовтні 2010 року місцеві вибори не збігаються з парламентськими, значення їм надається не менше: у своїй вотчині регіонали мають продемонструвати не просто цілковиту перемогу, а ще й зростання народної довіри до партії влади.

ПАРЛАМЕНТ ЗЕМЛІ ДОНЕЦЬКОЇ

На виборах 2006 року за партійними списками до облради пройшли чотири політичні сили – регіонали, комуністи, соціалісти та блок Наталі Вітренко. Представники СПУ до місцевого парламенту тоді просковзнули завдяки всемаріупольській підтримці генерального директора Маріупольського меткомбінату імені Ілліча Володимира Бойка (на той час соціаліста). Нині комбінат належить Рінату Ахметову, а Бойко має тішитися №4 у партійному списку регіоналів до Донецької облради. Його, як і чотири роки тому, очолив голова облдержадміністрації Анатолій Близнюк. У прохідній частині списку місця розподілені з урахуванням різних груп впливу в ПР: і Ахметова – Колеснікова, і братів Ключевих, і самого губернатора. Всього в обласній раді 180 місць і регіонали не приховують, що з 90 мандатів, розрахованих на депутатів, які йдуть за партійними списками, вони планують взяти 80%. Чинний

з
90
мандатів,
розрахованих
на депутатів,
які йдуть
за партійними
списками, ПР
планують взяти
80%

НА ДОНЕЧЧИНІ РЕГІОНАЛИ ХОЧУТЬ ПРОДЕМОНСТРУВАТИ ЗРОСТАННЯ НАРОДНОЇ ДОВІРИ ДО ПАРТІЇ ВЛАДИ

голова облради Андрій Шишацький, прогнозує, хто може скласти компанію регіоналам у новому скликанні, назвав комуністів та «Сильну Україну». Конкуренти регіоналів теж не відриваються від реальності: якщо в списку ПР нараховувалося 163 кандидати, то апетити найближчих переслідувачів менші – у списку КПУ всього 28 осіб, а «Фронту змін» – 27. Не оптимістичні перспективи й у місцевих вітренківців: рейтинг уже не той, що в 2006-му, та й лідер їхньої фракції в облradі Наталя Білоцерківська подалася в партію «Руський блок». Як традиційні учасники виборів, так і дебютанти не оминають мовного питання, намагаючись довести виборцю, що вони і є істинними захисниками російськомовного населення. Так, Сергій Бешуля,

який очолює обласну команду кандидатів від «Нової політики», заявив: «Навіть якщо в Києві російська мова не отримує статусу державної, ми будемо боротися за надання їй статусу регіональної на території області».

ТРЕТІЙ ТЕРМІН У МІСТІ ТРОЯНД БЕЗ МЕТРО

Зі схожою риторикою той же Бешуля чотири роки тому балотувався в мери Донецька від вітренківців і був реальним конкурентом нині чинного голови шахтарської столиці Олександра Лук'яненка. Однак напередодні голосування його зняли з перегонів.

Нині, на думку місцевих експертів, сильних суперників у чинного донецького голови не буде, а його передвиборча кампанія нагадуватиме веселу прогулянку. Ні, офіційно конкуренти в мера-решонала є. Серед них, наприклад, кандидати від «Єдиного центру», «Фронту змін», «Батьківщини» та навіть колишній нардеп Володимир Марченко від ПСПУ. Але, за словами голови Комітету виборців України Олександра Черненка, від виборів міського голови Донецька не варто чекати несподі-

ванок, оскільки більшість громадян готові підтримати Олександра Лук'яненка.

За вісім років його мерства так і не побудували метро, і не вирішили проблему вивезення сміття, але рейтингу голови це, схоже, не зашкодило. Те, що регіонали вкотре висунули на голову посаду міста Лук'яненка також свідчить, що ПР не поспішає просувати по цій лінії молодь, віддаючи перевагу перевіреним роками кадрам. Принаймні відомий своїми амбіціями та українофобськими заявами секретар Донецької міськради Микола Левченко поки що тільки кандидат у депутати міськради.

А ось ні НСНУ, ні «Сильна Україна», ні КПУ своїх кандидатів на посаду донецького голови не висунули. Навіть для додаткової партійної реклами. Не бачать сенсу?

ЗАМАХ, ПРОВОКАЦІЯ, ПОДВІЙНІ СТАНДАРТИ

Утім, виборчі перегони в області проходять не так вже й спокійно. Інциденти вже є. Так, 4 жовтня було скоєно замах на голову однієї з сільрад Слов'янського району комуніста Юрія Шевченка. У нього стріляли того самого дня, коли голова мав подавати документи у виборчком. На щастя, не влучили.

Як уже повідомляв *Тижень* (див. №40/2010) у Червоноармійській міськраді 11 депутатів на чолі з колишнім головою фракції Анатолієм Зінченком вийшли з фракції Партії регіонів. Ця історія мала продовження. Зінченко та ще п'ять депутатів вступили до партії «Фронт змін». А вже за кілька днів на офіс червоноармійських фронтівиків було здійснено напад: вікна побили, обладнання та меблі залили фарбою. Прикметно, що голова облдержадміністрації Анатолій Близнюк назвав напад на офіс фронтівиків провокацією, звинувативши в її організації «пана З»: «Він зробив цю провокацію... Це просто можливість для людини повернути до себе якусь увагу». А щодо замаху на Шевченка, то губернатор не поспішав виявляти обізнаність чи робити висновки: «Я знаю про цей факт, але не хочу його коментувати. Ніхто не може бути

ОЧІКУВАННЯ Мешканцями ДОНБАСУ ФАЛЬСИФІКАЦІЙ НА МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ:
13% – очікують значних фальсифікацій
29% – очікують незначних фальсифікацій, що не вплинуть на загальний результат виборів
27% – не очікують фальсифікацій
31% – важко відповісти

Дані вересневого опитування Соціологічної групи «Рейтинг». Опитано 2 тис. респондентів. Похибка вибірки – 1,8–3%.

звинувачений, поки немає рішення суду».

НЕМАЄ РЕЕСТРАЦІЇ – НЕМАЄ ПРОБЛЕМИ

Щоб не перейматися наявністю конкурентів, можна їх зняти. А ще безпечніше взагалі не реєструвати. Повідомлення про відмову в реєстрації кандидатів тих чи інших політичних сил надходять з різних міст області. Наприклад, у Будионівському районі Донецька виборчком забракував більшу частину кандидатів до райради від «Єдиного центру». У Маріуполі тервиборчком відмовилася реєструвати список «Сильної України». Останній факт має особливу родзинку, оскільки під №2 у списку прибічників Сергія Тігіпка значився Ігор Хотлубей – син маріупольського голови Юрія Хотлубея. В виборця неодмінно виникне думка, мовляв, партійні інтереси ставлять вище за родинні, але тільки в того, хто не знає, що ще один син мера, Дмитро Юрійович, уже гарантував собі мандат депутата міськради під номером дев'ять у списку Партії регіонів. Перераховані вище випадки відмови в реєстрації оприлюднені. Однак є і партії, яким, відмовляючи у реєстрації кандидатів, дали зрозуміти, що їхня участь у виборах небажана, і вони покійно не здіймали галасу.

ДУБЛЕРИ ПОЧИНАЮТЬ ДІЯТИ

Той самий Маріуполь є яскравим підтвердженням того, що влада намагається будь-що обмежити шанси нерегіоналів і з допомогою дублерів. Так, одними з перших свій список у міськвыборчкомі зареєстрували представники КПУ (оновленої). Це єдиний партсписок, у якому всі кандидати – працівники одного підприємства, ахматівської «Азовсталі». Раніше КПУ(о) зареєструвались тільки регіонали, які майже в усіх бюлетенях на Донеччині тепер матимуть №1. (Тому що для ПР двері виборчкомів завжди відкриті. От, наприклад, керівник прес-служби маріупольського «Фронту змін» Павло Вишебаба стверджує: «О 9.00, коли комісія почала працювати, ми першими подали документи на реєстрацію, тим не менш були в списку вже четвер-

ФОТО: УНАН

ПЕРЕМОГА БУДЕ ЗА НИМИ. У забезпеченні потрібного результату на виборах партія влади покладається на адмінресурс

Перший секретар Донецького обласного комітету КПУ, нардеп Микола Кравченко звинувачує ПР у застосуванні до комуністів брудних виборчих технологій

тими». На що голова міськвыборчкому Наталія Веденеєва (представник від ПР) зауважила: «Доба в нас починається не о дев'ятій, а о нуль годин нуль хвилини». Поява в місті оновлених комуністів має допомогти максимально відняти голоси в комуністів звичайних і не пустити їх до міськради. Цікаво, що й кандидатів в мери від комуністів традиційних КПУ(о) протиставила свого представника. А ще в бюлетені буде два Ніколаєвих. Це клонування місцеві експерти пов'язують з тим, що таке саме прізвище має висуванець «Батьківщини». Факти появи кандидатів-дублерів можна пояснити бажанням зменшити результат конкурентів і, відповідно, свій відрив від найближчих переслідувачів.

Оскільки головний конкурент регіонала Юрія Хотлубея на виборах-2006 іллічівець Юрій Тернавський на цих виборах балотуватися не наважився, то серйозної альтернативи маріупольському меру на його четвертих поспіль перегонах немає.

НЕБЛАГОНАДІЙНИХ ЗІЛЮТЬ НА МАЖОРИТАРЦІ?

Ще однією особливістю виборів до місцевих рад на Донеччині може стати таке явище, як «злив» владою низки кандидатів від ПР, які йдуть за мажоритарними округами. Зрозуміло,

що такі випадки будуть поодинокими й стосуватимуться не надто благонадійних кандидатів або представників конкуруючої внутрішньопартійної групи впливу. Як пояснюють джерела, близькі до штабів регіоналів, на практиці це виглядатиме так: у тому окрузі, де висувається неблагонадійний кандидат, висувається кандидат від якоїсь партії (назва не має значення), лояльний до влади. Після підрахунку виявляється, що переміг саме він, в новообраній міськраді цей депутат вступає до фракції ПР і голосує так, як потрібно. А невдаха ще й отримує догану за те, що не виправдав високої партійної довіри.

На Донеччині ПР вирішуватиме надскладне завдання. Потрібно, щоб народ, який уже зрозумів, що покращення життя сьогодні відкладається, не лише обрав, кого треба, а й проголосував, виявивши рекордну довіру до кандидатів. У реалізації цього плану покладаються на адміністративний ресурс, виборчі комісії та майже повний контроль за ЗМІ. Якщо рекорд стане нормою, то вже на наступних виборах область повернеться до радянської однопартійної системи, коли в бюлетені взагалі не буде варіантів. А потім цей досвід можна поширити й на всю країну. ■

К Н И Г А Р Н Я

З 22 по 29 жовтня чекаємо Вас на таких заходах у Книгарнях «Є»

◆ У Києві (вул. Лисенка, 3):

22 жовтня, 18.00 – презентація книжки Лесі Ворониної «У пошуках Огопого» (видавництво «Нора-Друк»).

23 жовтня, 12.00 – презентація книжки для дітей Сашка Дерманського «Корова часу, або Нові пригоди вужа Ониська» (видавництво «Теза»).

26 жовтня, 18.00 – презентація книжки Дмитра Малакова «Архітектор Григор'єв. Київський спадок» (видавництво «Кий»).

27 жовтня, 18.00 – презентація книжки Олега Романенка «Калейдоскоп» (видавництво «Альтерпрес»).

28 жовтня, 17.00 – презентація книжки Степана Процюка «Руйнування ляльки» (видавництво «Ярославів Вал»).

◆ В Івано-Франківську (вул. Незалежності, 31):

21 жовтня, 18.00, 4-й поверх – презентація книжок Христини Лукашук «Фреска» та «Експортерка».

22 жовтня, 18.00, 4-й поверх – презентація відеокліпу гурту «Так Треба» на пісню «Сліди».

26 жовтня, 18.00, 4-й поверх – концерт гурту «Західний час».

28 жовтня, 18.00, 4-й поверх – презентація виставки фотоконкурсу «Спалах емоцій».

◆ У Львові (пр-т Свободи, 7):

25 жовтня, 17.30 – «Монохром»: майстер-клас із виготовлення чорно-білих прикрас із полімерної глини.

26 жовтня, 18.00 – до Національного дня Австрії: вечір сучасної австрійської літератури за участю перекладачів Тимофія Гаврилів, Володимира Кам'янця та Христини Назаркевич.

28 жовтня, 16.00 – «Перекладацька школа» у Книгарні «Є» (керівник – Наталя Трохим).

29 жовтня, 18.00 – лекція для активної молоді від ВГО «Фундація регіональних ініціатив» на тему «Створення громадських організацій».

◆ У Харкові (вул. Сумська, 3):

23 жовтня, 16.00 – DEUTSCH-Club. Засідання німецького розмовного клубу.

24 жовтня, 16.00 – засідання іспанського розмовного клубу Espanol para todos. Іспанська для всіх.

25 жовтня, 18.30 – тренінг від Артема Коновалова «Права студентів. А що коїться під капотом?». Під патронатом харківської ФПІ.

26 жовтня, 18.30 – презентація книжок «Цукровий кремль» та «День опричника» Володимира Сорокіна, перекладених українською мовою.

27 жовтня, 18.30 – молодіжна громадська організація «Пульс». Вечір-презентація успішних молодіжних кампаній та акцій.

30 жовтня, 16.00 – MAFIA. Англomовна гра. Чудова нагода вдосконалити себе як психолога, а також підтягнути розмовну англійську!

Інформаційний партнер

Із повним переліком заходів та його можливими змінами Ви можете ознайомитися в Книгарні «Є» у вашому місті та на сайті book-ye.com.ua

Херсонський гамбіт

Вибори на Херсонщині опозиція програла ще задовго до їхнього початку

Автор:
Олександр
Пейло

На останніх президентських виборах з-поміж областей, де переміг Янукович, Херсонщина дала йому найгірший результат. В обласній раді регіоналам, схоже, вдасться сформувати більшість, але інтрига залишається: чи буде вже втретє поспіль обрано мером Херсона регіонала Володимира Сальдо.

БІЛІ ПОЧИНАЮТЬ І...

Стартом основної гри став звіт чинного мера Володимира Сальдо перед громадою 14 вересня поточного року. Оприлюднення звіту відбувалося в приміщенні обласного театру, куди охорона пропускала лише тих, хто мав запрошення на захід. Туди намагався потрапити й журналіст місцевої газети «Вільний вибір», голова Комітету виборців в області Дементій Білий, який такого запрошення не мав. Охорона застосувала проти нього силу. Потрапити всередину йому вдалося тільки після втручання заступника голови облдержадміністрації Андрія Яценка.

Інцидент з журналістом Білим, що гасився на місцевому рівні, набув резонансу в загальнодержавних ЗМІ та викликав негативну реакцію впливових правозахисних організацій. Утім, імідж мера серйозно постраждав ще під час зимового

періоду: місто було паралізоване, нагадувало блокадний Ленінград. Виникла інтрига: чи висуне ПР скомпрометованого Сальдо, кандидатом на посаду мера на третій термін. Остаточне рішення залишалося за головою місцевої облдержадміністрації Миколою Костяком, який, за відродженою традицією, 14 липня (через місяць після призначення на посаду) був обраний головою місцевого осередку партії влади. Витримавши паузу, змусивши Сальдо понервувати та пошукати захисту в Києві, губернатор все-таки благословив його на чергову мерську гру.

КОРОЛІ ТА ПІШАКИ

Якщо в херсонця запитати: хто чорні і хто білі фігури в мерській грі, то гарантовано отримаєте відповідь – всі однакові.

Ще навесні ходили чутки про участь у перегонах політиків з херсонським корінням: Катерини Самойлик (депутата ВР від фракції КПУ) і Станіслава Ніколаєнка (екс-міністра освіти та науки в другому уряді Януковича). Однак, обидва очолили виборчі списки своїх політсил до облради: відповідно КПУ та партії Справедливість, створеної на основі колишніх первинних організацій Соцпартії Олександра Мороза в Херсонській області. Усунувся від боротьби за мерське крісло і БЮТ, вочевидь, не знайшовши гідного кандидата. Загалом ця політична сила суттєво втратила позиції в місті через вірус тушкування. Не виключено також, що частина місцевого електорату Тимошенко відвернулася від її сили через відверто антиукраїнську риторику деяких її представників в

ТРЕТІЙ НЕ ЗАЙВИЙ.
Регіонал Володимир Сальдо сподівається обрестися на посаду мера Херсона втретє.

обласній та міській раді (зокрема, за їхньої підтримки було проголошено рішення про відновлення ретрансляції російських телеканалів у херсонських кабельних мережах; про виділення бюджетних коштів на святкування радянських свят і зменшення аж до 1 тис. грн фінансування заходів із вшанування жертв голодомору тощо). Так зване очищення списків БЮТ також не додасть голосів цій політичній силі, швидше навпаки. Наприклад, зі списку партії до Херсонської міської ради прибрали двох депутатів: Віталія Богданова та Олександра Лещенка, які завжди займали принципові позиції щодо процесів в місті. Натомість включили з десяток депутатів-бютівців, які відверто стоять на проросійських позиціях і стабільно підіграють провладній більшості в міській раді. Зокрема, у тому, що так і не була прийнята херсонська регіональна програма з розвитку української мови, винні пере-

РЕЙТИНГ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ХЕРСОНІ

Партія регіонів (кандидат у мери від партії – Володимир Сальдо) – 25,5%,
«Третя сила» (Андрій Путілов) – 9,6%,
БЮТ «Батьківщина» – 6,6%,
«Вітчизна» (Ігор Семенчев) – 5,2%,
КПУ – 5,2%,
Союз лівих сил (Владлен Гірін) – 3,7%
Результати дослідження, проведеного 15–24 вересня Центром досліджень проблем громадянського суспільства

ФОТО: УНАН

важно місцеві бютівці, а не регіонали чи комуністи.

БЮТ посилався на рівні міськради та обрани. Йдеться вже не тільки про згуртування опозиції чи більшості, а про збереження власної ідентичності. Відомі в регіоні лікарі та директори підприємств, залишаючись депутатами від БЮТ, балотуються від інших партій (переважно Партії регіонів). Тож не дивно, що на рівні області та міста тимощенківці демонструють сталу тенденцію до згортання активності. Окрім кількох універсальних білбордів про підтримку мови, збереження скверів та вирішення транспортних проблем, жодних натяків на боротьбу за херсонський електорат.

До особливої когорти кандидатів належать особи, які перетворили вибори на фінансове змагання. Вони й складатимуть конкуренцію чинному мерові. Зокрема, Андрій Путілов, депутат міськради від «Нашої України», голова ВАТ «Механічний

завод», висунутий напівживою партією «Третя сила». Поки ситуація із висуненням в мери Сальдо була невизначеною, Путілов зустрічався з віцепрем'єром Андрієм Ключевим. Подейкують, що розмінною монетою за підтримку могло стати привабливе виробництво сім'ї Путілових (вторинна металургія кольорових металів). Для Владлена Гіріна, власника мережі магазинів, боротьба з Сальдо стала хобі. Напередодні виборів він знайшов спільну мову з Василем Волгою, тож висунутий від «Союзу лівих сил». Ігор Семенчев, голова однієї з приміських селищних рад, кандидат від партії «Вітчизна», розгорнув таку фінансово масштабну кампанію, що сприймається як реальний кандидат.

СИЦИЛІЙСЬКИЙ ЗАХИСТ

Вибори мера Херсона ще не були такими непередбачуваними. У звичайного мешканця формується певний алгоритм дій кан-

СОЦІОЛОГІЯ ВИБОРІВ У ХЕРСОНІ

55,9%
херсонців точно прийдуть голосувати 31 жовтня, а

24,4%
швидше за все будуть голосувати. Це один з найвищих показників явки виборців на Півдні

Понад **60%** жителів Херсона вважають, що ситуація в місті розвивається в неправильному напрямі

Близько **20%** стійко підтримують нинішнє керівництво міста

ДИСПОЗИЦІЯ

Понад **600** кандидатів-мажоритарників претендує на

38 депутатських мандатів у Херсонську міськраду

На решту **38** місць претендують кандидати від

43 партій

17 кандидатів претендують на посаду Херсонського міського голови

дидатів. Щоб реально претендувати на крісло головного херсонця потрібно лаяти чинного мера, скомпрометувати його оточення, обклеїти власними білбордами півміста, створити власний громадський рух, облаштувати дитячі майданчики, періодично влаштовувати флешмоби з озеленення та прибирання міста.

Боротьба фактично зводиться до того, щоб відірвати шматок антирейтингу конкурента. Відтак у Херсоні спостерігається величезний попит на політтехнологів. Містом ширяться чутки про цілі конкуруючі групи спеціалістів, викликаних зі столиці.

Регіонали ж організували тотальний наступ. За офіційною інформацією, обласна організація ПР та її підрозділи висувають понад 6 700 кандидатів у депутати до місцевих рад усіх рівнів, до списків по одномандатних мажоритарних округах.

Адмінресурс на Херсонщині задіяний максимально. Після того як «Наша Україна» першою зареєструвала свій виборчий список у міськраду та отримала перше місце в бюлетені, за пропозицією члена комісії від Партії регіонів було вирішено скасувати прийом усіх документів та повернути їх партіям. Мотивація перереєстрації теж була не філігранна: член комісії, зрозуміло, після розподілу обов'язків, чомусь не мав права півдня приймати документи. Згодом комісія повторно прийняла документи і першою зареєструвалася уже Партія регіонів. Першою вона буде й у бюлетені до облради та районних рад міста.

За будь-яких умов більшість у Херсонській міській раді та облраді Партії регіонів та їхнім партнерам сформувати вдасться. Але питання мерського гамбіту й надалі відкрите. За дві останні мерські виборчі кампанії в херсонців сформувалося бачення: «Участь беруть усі, перемагає Сальдо». Здається, влада готова жертвувати мером заради партійного спокою та зовнішньої стабільності. Та й виборці в провінції традиційно нелогічно голосують, окремо за особистість і окремо за політсилу, особливо не переймаючися зв'язком. У будь-якому разі винний у провалі теж буде потрібен. ■

У цейтноті на роздоріжжі

Поки українське керівництво визначається, яким чином модернізувати ГТС, країна може її втратити

Автор:
Ростислав Павленко

Росія і далі втягує Україну в створення газотранспортного консорціуму. Активно працюючи в інформаційному просторі, російська сторона створює враження, що для нашої країни шляху назад немає.

З одного боку, Газпром виявляє активність не лише щодо країн – сусідів РФ, а й на континенті загалом. Зокрема, він присутній як міноритарний акціонер у багатьох транспортних проєктах у Німеччині. Газпрому, наприклад, належить 49,98% компанії Wingas, що впливає на оператора більшості газопроводів Wingas Transport. Однією з гілок ГТС Німеччини – системою RHG – керують спільно Wingas та E.ON. А оператором системи NEL, що поєднає проєкт «Північний потік» із RHG, є компанія OPAL NEL Transport GmbH, дочірня структура Wingas.

Користуючись ліберальним законодавством країн ЄС, Газпром входить (принаймні як міноритарний акціонер) до структури власності газопроводів, розподільчих мереж тощо. Відповідно до енергетичної стратегії РФ країна має досягти контролю над видобутком, транспортуванням та постачанням до споживачів енергоносіїв, чого й намагається досягти, доки є ресурси.

Водночас із ресурсами є проблема, що дедалі загострюється. За словами Томека Грабала, експерта з європейського газового ринку із Варшавської школи економіки, Газпром відчуває дефіцит фінансових ресурсів, що по-

На 17%
знизилися чистий
прибуток Газпрому
в 2009 році

ГАЗПРОМ ПРАГНЕ КОНТРОЛЮВАТИ ВИДОБУТОК, ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА ПОСТАЧАННЯ ГАЗУ

трібні йому для будівництва нових газопроводів і розробки нових родовищ. «Вільних коштів для реальних інвестицій Газпром не має», – зазначає експерт. Зокрема, це стосується й інвестицій в українську трубу. Адже Газпром зараз не в найкращій формі. Ще впродовж 2008 року його капіталізація зменшилася на 76%, монополіст скотився з 3-го на 35-те місце з-поміж найбільших світових корпорацій.

Відповідно до звіту самого Газпрому за дев'ять місяців 2009-го його чистий борг зріс на 44% – до 1,469 трлн руб. (понад \$46 млрд), а прибуток зменшився на третину – до 470 млн руб. (близько \$15 млрд). Протягом звітного періоду 2009 року порівняно з відповідним періодом докризового 2008-го європейський попит знизився на 11% (саме на стільки зменшилися обсяги поставок російського газу в натуральному вираженні). На ті самі 11% газу менше було реалізовано всередині Росії. Поста- чання газу в країни колишнього

дасть потужний сигнал інвесторам: на Сході Європи є сенс говорити тільки з Росією.

МІЖ ДВОХ ВОГНІВ

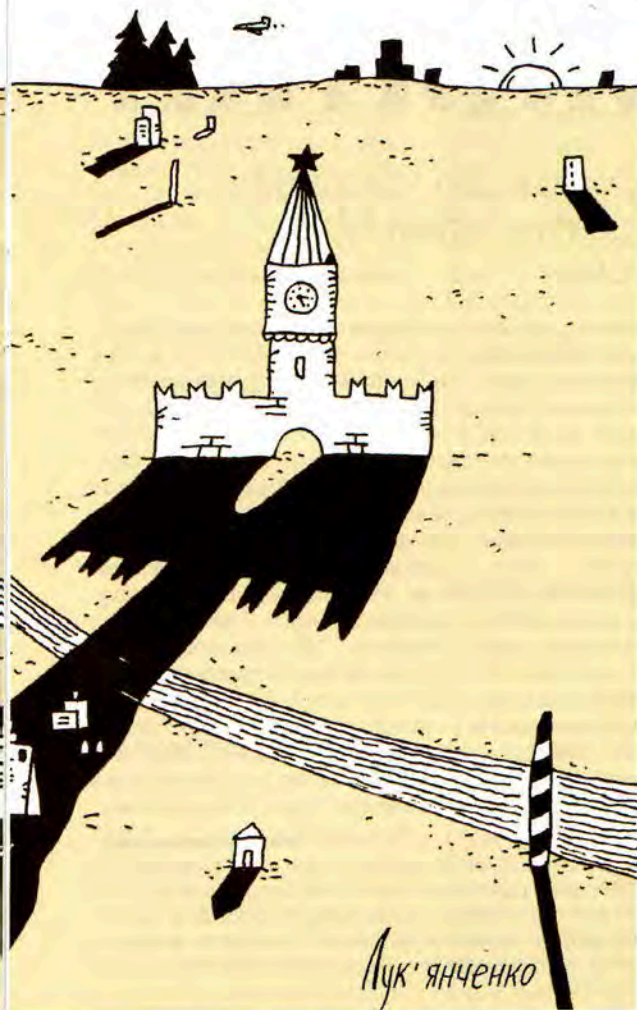
Справедливо було б зазначити, що українська влада не поспішає в обійми Газпрому. Керувати відділом чужої корпорації – це не зовсім те, що представляти суверенну державу, її міністерства та компанії.

У 2003–2006 роках українська газотранспортна система пройшла аудит у межах програми INOGATE. Проводила його фінська компанія Sweco PSC. Міжнародний аудит підтвердив надійність ГТС щонайменше на п'ять років. А далі Україна потребуватиме інвестицій для модернізації системи.

Спільну конференцію Україна – ЄС щодо модернізації ГТС було проведено в березні 2009-го. Сторони задекларували плани виділити \$2,5 млрд у вигляді ін-

СРСР скоротилися наполовину, або на 35,6 млрд м³. За підсумками минулого року чистий прибуток Газпрому зменшився на 17%. Дані за 2010-й, згідно з прогнозами фахівців, мають підтвердити цю тенденцію.

Тому ідея Владіміра Путіна про об'єднання Газпрому з українським Нафтогазом за його очевидної нерівності – це не жест великодушності, а акт відчаю. Адже приєднання Нафтогазу

вестицій. У червні – липні того самого року Нафтогаз надав міжнародним фінустановам детальне техніко-економічне обґрунтування кожного з проєктів модернізації, а вже у вересні сторони домовилися про кроки, що дали б змогу восени 2009-го виділити гроші в розмірі €1,5–2 млрд. Однак на той час кошти виділено не було, ймовірно, через виборчий процес в Україні.

Звернення нинішньої влади до ЄС поки що відгуку не мають. І тут, схоже, Україна стає заручницею хронічного невміння діяти в інформаційному просторі й недооцінки представниками влади (усіх політичних кольорів) значення інформаційно-психологічних операцій. Минулого тижня черговий зразок таких операцій був представлений світові.

Прем'єр Микола Азаров передав комісарові ЄС із питань енергетики Гюнтеру Оттінгеру

низку пропозицій щодо модернізації української ГТС. Практично відразу з подачі видання «Комерсант» з'явилася інформація про те, що уряд готовий до незворотних кроків в іншому напрямку. З посиланням на неказані джерела в Мінпаливенерго було заявлено, що Кабінет Міністрів України підтримав пропозицію вимагати від парламенту скасування законодавчих обмежень на відчуження ГТС. Депутат-регіонал Михайло Четчев навіть припустив, що обмеження буде скасовано швидко, адже «в парламенті більшість лояльна до Кабміну». Така розстановка акцентів небезпечна тим, що, за даними багатьох джерел, російська сторона найближчим часом планує знову винести на порядок денний питання створення СП між Газпромом і Нафтогазом.

У контексті європейського вояжу Азарова вчасність та ефект поширення інформації щодо створення СП із Росією і зняття для цього законодавчих обмежень важко переоцінити. Представники європейських структур і без того скаржаться на «неможливих українців», у яких «на кожну делегацію – по кілька взаємовиключних думок». А тут ще й у ЗМІ спливає чергове підтвердження їхньої «двуручності». Якщо зазначений проєкт змін до законодавства про трубопровідний транспорт ще й з'явиться у Верховній Раді, багаторічну роботу над реалізацією альтернативи різним «консорціумам», а саме модернізацією ГТС без зміни структур власності та управління, можна буде списати.

НЕБАЖАНІ АЛЬТЕРНАТИВИ

Відповідно до дослідження, оприлюдненого аналітичним центром «Дікіс груп», більшість країн ЄС уникають допуску Газпрому як до участі у транспортних консорціумах, так і до управління транзитними потужностями. У Словаччині росіяни не змогли викупити своєї частки газотранспортного консорціуму; в Польщі та Угорщині їхні спроби збільшити частки, а відтак і вплив, нашоухнулися на протидію як у середині країн (незважаючи на загальне дружнє ставлення до РФ із боку влади), так і на рівні ЄС.

Німеччина, що продовжує будувати з Газпромом спільний «Північний потік» і допустила росіян глибоко у власні структури, – радше виняток. Плани РФ стягнути з ЄС фінансування ще й «Південного потоку» можуть залишитися планами: опрацювання конкуруючого проєкту – Nabucco – поки що відбувається випереджальними темпами. Європейська Комісія вже профінансувала 50% його техніко-економічного обґрунтування, а також виділила ще €200 млн з Європейського плану економічного розвитку. Також у вересні 2010 року підписано угоду з Європейським інвестиційним банком, ЄБРР та Міжнародною фінансовою корпорацією про виділення фінансових ресурсів у розмірі €2 млрд.

У цих умовах російське керівництво вживає всіх заходів, щоб унеможливити для нашої країни європейську альтернативу, і затягує українську владу в схеми, з яких не буде виходу. Позицію деяких представників української влади про небажання створювати газотранспортне СП росіяни ігнорують, натомість саме СП коментують як таке, що нібито вже є фактом (або стане ним незабаром, у 2011 році). При цьому висуюються нерівні умови: Україна має покласти в СП ГТС і видобувні активи з розвіданих ділянок, а Росія – невизначений доступ до невідомо яких родовищ. Тоді як згідно з російським законодавством транспортувати та експортувати енергоносії з території країни може тільки Газпром. Що це означає для інвесторів, добре відомо західним компаніям з історії їх витиснення зі Штокманівського і Ковиткінського родовищ.

Доки не зроблено незворотних кроків, Україна має шанс модернізувати свою ГТС на європейських засадах, європейським коштом. У жорсткому сучасному світі успішні країни вчать вести і вигравати інформаційні кампанії, оптимізують політичні, економічні та інші можливості зовнішніх справ, знаходять союзників і спираються на них. Якщо ж піти шляхом найменшого спротиву, – можна швидко втратити власні конкурентні переваги. ■

\$2,5
млрд
інвестицій
в ГТС очікує
Нафтогаз
від Євросоюзу

Номер зайнятий

ФДМУ приватизуватиме Укртелеком на умовах, які залишили поза конкурсом усіх потенційних претендентів, окрім SCM Ріната Ахметова та російської АФК «Система»

Автор:
Іван Нелюбченко

Фонд держмайна України виставив на продаж один з найскандальніших об'єктів приватизації – ВАТ «Укртелеком». Уже 12 років поспіль лобісти ламають списи об умови приватизації цього підприємства й нарешті, як-то кажуть, питання вирішено. На 28 грудня 2010 року заплановано аукціон, за результатами якого ліцитартор іменем України оголосить нового власника 92,8% акцій телекомунікаційного гіганта. Про це вже можна казати як про dokonаний факт, адже проінформовані джерела в ФДМУ свідчать, що політичне рішення щодо продажу Укртелекому прийнято та узгоджено керівниками держави та, попри галас опозиції, оскарженню не підлягатиме. Інтрига лише в тому, кому саме та за скільки уряд продасть підприємство? Але навіть у цьому питанні є певна ясність. ФДМУ визначив стартову ціну 92,8% акцій Укртелекому на рівні 10,5 млрд грн, а умови приватизації ВАТ сформулював так, що більшість потенційних інвесторів лишилися, як-то кажуть, поза грою. З огляду на це можна буде вважати досягненням підняття ціни на аукціоні до 11 млрд грн.

ВХІД ЗАБОРОНЕНО

ФДМУ не допустив до конкурсу компанії з опосередкованою чи прямою державною часткою понад 25% (як вітчизняні, так і іноземні). Топ-менеджери російського «Связьтелекома», підконтрольного йому «Ростелекома», французького France Telecom, норвезького Telenor, шведського TeliaSonera і німецького Deutsche Telekom та решти компаній, яких цікавила купівля Укртелекому, можуть розслабитися. Донедавна

2000 рік
Держпідприємство «Укртелеком» реорганізовано у відкрите акціонерне товариство

2004 рік
ФДМУ підготував Укртелеком до продажу. Дату його проведення ледь не оприлюднили в газеті «Відомості приватизації». Конкурсним вимогам відповідали лише великі західні компанії, тираж газети вилучили і знищили під тиском лобістів інших претендентів на Укртелеком. Аукціон відклали

2007 рік
Безрезультатні спроби продати Укртелеком частинами на західних та українських фондових біржах. Дрібні пакети акцій підприємства не зацікавили інвесторів

2008–2009 роки
Приватизацію 67,79% акцій підприємства за стартовою ціною 13 млрд грн, ініційовану урядом, заблокував президент Віктор Ющенко

2010 рік
Аукціон із продажу Укртелекому призначено на 28 грудня

обмеження щодо участі в приватизаційних конкурсах компаній з часткою держави понад 25% поширювалося тільки на резидентів і в цьому була певна логіка, яка унеможливила купівлю державних підприємств державними. Буквально в червні 2010-го ФДМУ продав Луганськтемповоз нерезиденту – Брянському машинобудівному заводу, блокуючий пакет якого опосередковано належить державній Російській залізниці. У жовтні голова ФДМУ Олександр Рябенко прокоментував несподіване застосування обмежувальної норми закону про приватизацію так: «Були дискусії

щодо того, чи стосується це лише України, чи всіх країн. Але відповідно до закону про іноземні інвестиції у нас рівність між вітчизняними та іноземними інвесторами, отже, це обмеження стосується всіх». Осць так просто і зі смаком з конкурсної дистанції зняли більшість претендентів (що не може не позначитися на ціні Укртелекому) та ще й про «рівність між... інвесторами» подбали. Це пояснення потрібно запам'ятати, оскільки на ще один ласий об'єкт – Одеський припортовий завод – претендує російський холдинг «Сибур», що опосередковано належить державному Газпрому. Цілком мож-

УКРТЕЛЕКОМ. РЕАЛЬНІ ЗБИТКИ ТА ПРИХОВАНІ ПРИБУТКИ

Надає послуги фіксованого телефонного зв'язку, доступу до інтернету, мобільного зв'язку. Займає 83% ринку послуг міжміського та міжнародного зв'язку, 71% – місцевого. Має 33 філії по всій Україні, підприємству належать 18 тис. будівель, 1 тис. складів та понад 1,1 тис. га земельних ділянок. В Укртелекомі працюють 78,5 тис. співробітників. В першому півріччі 2010-го надала послуг на загальну суму 4,035 млрд грн.

Складові інвестиційної привабливості:

- технології доступу до інтернету (в 2007–2009 роках доходи компанії в цьому сегменті зросли майже втричі – до понад 1 млрд грн), зокрема широкосмугового мобільного (займає 38% ринку);
- єдина в Україні компанія, що володіє ліцензією на мобільний зв'язок третього покоління – 3G;
- володіє інфраструктурою, якою користуються інші учасники ринку, по суті є його неформальним регулятором;
- обслуговує близько 10 млн абонентів фіксованого зв'язку;
- має спеціальні мережі зв'язку, що забезпечують доступ до державної таємниці.

ливо, що коли продаватимуть ОПЗ, офіційна інтерпретація застосування обмежувальної норми буде протилежною теперішній.

Так чи інакше, а за Укртелеком змагатимуться лише приватні інвестори. При цьому (на хвилинку!) покупець буде зобов'язаний забезпечити «провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, сприяння функціонуванню державної системи урядового зв'язку та режимно-секретного органу, збереження та обліку носіїв секретної інформації». Якщо сказати просто, комерційні структури (зокрема, іноземні) допускаються до спеціальних каналів зв'язку, які за роки підготовки Укртелекому до приватизації так і не спромоглися вивести з його балансу. Просто часу не було – завало виведення інших активів.

ГРА В МОНОПОЛІЮ

Ще одна вимога до конкурсантів – їхній дохід від послуг зв'язку не має перевищувати 25% доходів загального ринку. Пояснимо: Фонд держмайна має на увазі не лише ринок фіксованого зв'язку, а ще й мобільного. Себто топ-менеджери найбільшого мобільного оператора країни «Київстар» (за даними Держкомстату, має 26,8% доходів ринку) теж можуть відпочивати. Компанію знято з дистанції. Олександр Рябченко пояснив, що таку вимогу до претендентів нав'язало Мінтрансзв'язку. Логіка така: якщо покупець з часткою понад 25% на ринку зв'язку, приєднає свою компанію до Укртелекому, то стане монополістом. Проте це тлумачення взагалі не витримує жодної критики, адже послуги з мобільного та фіксованого зв'язку – це різні ринки. Причому Укртелеком, що обслуговує 10 млн абонентів, був, є і надалі буде монополістом на ринку фіксованого зв'язку, хоч би хто придбав компанію.

Претендентів, які можуть скористатися офіційними конкурсними умовами, названо. Екс-голова ФДМУ Олександр Бондар вважає, що

преференції отримали SCM Ріната Ахметова та російська АФК «Система» (не виключено, що саме її інтереси просуває керівництво Адміністрації президента). Невідомо, чи конкуруватимуть претенденти на Укртелеком, чи якось домовляться... Аналітик ІК «Драгон Капітал» Таїсія Шепетко констатує тільки, що і SCM, і АФК «Система» не приховували зацікавленості в приватизації об'єкту. Експерт стверджує, що поміж учасників аукціону потенційно могла би бути ще й російська Altimo (яка опосередковано володіє частками українських операторів «Київстар» та «Білайн»), проте нещодавно вона відмовилася подавати заявку.

ШКУРА ВЕДМЕДЯ

Малоймовірно, що конкурс з приватизації Укртелекому хтось заблокує. Принаймні кошти від продажу підприємства вже розподілено – за словами голови Адміністрації президента Сергія Льовочкіна, надходження від приватизації спрямують на погашення заборгованості з ПДВ перед експортерами та лантання бюджетних дірок. Вельми показово, що голова АП дозволяє собі робити заяви з позиції прем'єра, адже бюджетні надходження від приватизації Укртелекому «пилитимуть» вже в 2011-му, починаючи з лютого. До цього часу відставка Миколи Азарова, про яку багато говорять останнім часом, може стати реальністю.

Користувачам послуг Укртелекому його приватизація обернеться збільшенням тарифів на стаціонарний телефонний зв'язок та інтернет-послуги. Про це, зокрема, заявив екс-голова ФДМУ Володимир Лановий, за інформацією якого перед інвестором поставлене завдання вивести Укртелеком на прибуток протягом трьох років. Нагадаємо, що збиткову діяльність підприємства в 2008–2009 рр. його керівництво пояснює наданням економічно не виправданих послуг мешканцям сіл та інших дрібних населених пунктів. ■

Єреван

Від **380 USD**
з 1 листопада

Аеропортові та інші збори не включено

☎ 799** Київстар, Life+, Beeline, МТС

☎ 0 800 509 800*

* дзвінків зі стаціонарних телефонів безкоштовні по території України
** для дзвінків з мобільних телефонів на території України 1 хвилина - 1 грн.,
плата за з'єднання згідно з тарифним планом оператора
Ліцензія АБ №446862 видана Державна адміністрацією від 18.11.09

Банківський терикон

Донецькі фінансисти закріпились в НБУ та держбанках

Автор:
Олександр Горвий

Будь-який український банк, навіть найменший, – це практично безплатний фінансовий ресурс для його власників і топ-менеджменту, яким властиво за рахунок депозитів та кредитів рефінансування НБУ забезпечувати грішми потрібні фірми без особливої оцінки ризиків. Не дивно, що, прийшовши до влади, донецька команда прагне встановити контроль над фінансовими потоками найбільших українських банків – п'яти державних структур, що займають 17% банківського ринку країни (за обсягом активів).

Не можна сказати, що нові управлінці НБУ і держбанків чимось гірші чи, навпаки, кращі за своїх попередників. Більшість – досвідчені банкіри, за винятком кадрового податківця Анатолія Брезвіна, який очолив Укргазбанк (керівництво Мінфіну вивело таким чином фінустанову з орбіти впливу львівського губернатора, регіонала Василя Горбала). Усі вони є політично залежними. При цьому керувати держбанками зараз не легко – саме їх уряд використовує для вирішення бюджетних проблем, продаючи їм облігації внутрішньої держпозики. Держбанкам, як і багатьом іншим учасникам ринку, доводиться вибивати борги з проблемних позичальників, залучати депозити в умовах підірваної кризою довіри українців до системи, шукати джерела дешевих і довгих ресурсів. «З початком економічної кризи українські держбанки працюють, як реанімації на колесах, – каже экс-керівник однієї з цих фінустанов. – Увесь час потрібно кудись бігти і когось рятувати. А потім ще й відповідати за це!» Навряд чи щось

дуже змінилося в державному сегменті банківського сектору з приходом до влади донецької команди.

Принципова відмінність нинішньої ситуації – «приватизація» регіоналами Нацбанку. Нагадаємо, що в грудні 2004-го, після приходу до влади помаранчевих, головою регулятора призначили досвідченого й гнучкого банкіра Володимира Стельмаха (який очолював НБУ в 2000–2002 роках, за часів президентства Леоніда Кучми). У листопаді 2004-го тодішній голова Нацбанку Сергій Тігіпко сам подав у відставку, а призначення Стельмаха сприйняли на ура і політики, і банкіри. Оцінювати ефективність роботи Володимира Семеновича під час кризи важко. З одного боку, банківська система не обвалилася, а з іншого – мільярдні кредити рефінансування, які щедро давав НБУ в 2008–2009 роках, деякі банки перевели у ВКВ і вивели з країни. Хай там як, а характерною рисою управління Стельмаха можна назвати вельми виважену кадрову політику, не орієнтовану безпосередньо на задоволення якихось комерційних чи політичних потреб. Принаймні до приходу донецьких Нацбанк був рівновіддалений від різних груп впливу – як бізнесових, так і політичних. Гучні демарші з Нацбанку заступників голови Сергія Яременка у вільне плавання й Олександра Савченка в керівництво Мінфіну уряду Тимошенко були продиктовані особистими мотивами.

Поза сумнівом, НБУ в усі часи був незалежним від президента й уряду лише формально. На практиці і Леонід Кучма зі своїми прем'єрами, і Віктор Ющенко не раз тиснули на його керівництво. Однак навіть зиму 2009-го, коли піднявся на поверхню конфлікт

17%
ринку за розміром активів займають п'ять держбанків

голови Нацбанку та прем'єрки Юлії Тимошенко, Володимир Стельмах зараз, напевно, згадує з ностальгією. Тоді він міг не тільки впливати на ухвалення важливих рішень, а й публічно обстоювати свою думку. В нових умовах Стельмах – весільний генерал в очікуванні своєї відставки. Реально рішення за всіма найважливішими напрямками приймають його перший заступник Сергій Арбузов і заступник Ігор Соркін (обидва – вихідці з Донецька).

Кадрові чистки в НБУ тільки починаються. Так, відправили на заслужений відпочинок Наталю Гребеник, яка очолювала Департамент монетарної політики. На черзі ще кілька начальників департа-

У НОВИХ УМОВАХ ГОЛОВА НАЦБАНКУ ВОЛОДИМИР СТЕЛЬМАХ – ВЕСІЛЬНИЙ ГЕНЕРАЛ В ОЧІКУВАННІ ВІДСТАВКИ

ментів, рішення щодо яких ухвалюватимуть, найімовірніше, після заміни самого Володимира Стельмаха. Навіть прес-служба традиційно консервативного регулятора трансформується – в Департамент зовнішньоекономічних зв'язків НБУ, зокрема, вже запросили нового спеціаліста, який свого часу вибудовував прес-службу в одній із великих компаній Ріната Ахметова.

Загалом центральний банк готовий обслуговувати інтереси донецьких бізнес-груп, зацікавлених у девальвації гривні задля збільшення експортної виручки, вирішення бюджетних проблем за рахунок її емісії та викупу урядових ОВДП, освоєння кредитів рефінансування тощо. Інтрига в тому, хто очолить цей процес. ■

КАДРИ ВИРІШУЮТЬ. Останні ротації в НБУ та державних банках

<p>НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ</p>	<p>Перший заступник голови</p> <p>Екс-голова правління Укрбінсесбанку, лояльний до сім'ї Віктора Януковича. З червня по вересень 2010-го – голова спостережної ради Укресімбанку</p> <p>СЕРГІЙ АРБУЗОВ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Регулювання обсягу грошової маси, емісія національної валюти, визначення курсової політики. По суті, дублює функції голови НБУ Володимира Стельмаха <p>Екс-начальник відділу банківського нагляду Управління НБУ в Донецькій області</p>	<p>Заступник голови</p> <p>Введення-виведення тимчасових адміністрацій у банках, видача ліцензій новим структурам, погодження угод злиття-поглинання, надання кредитів рефінансування</p> <p>ІГОР СОРКІН ВАСИЛЬ ПАСІЧНИК</p> <p>Очолить Фонд гарантування банківських вкладів</p>
<p>РОДОМДА БАНК</p> <p>99,97%</p> <p>18</p> <p>11,17 млрд грн</p> <p>1,2%</p> <p>-3,76 млрд грн</p>	<p>Тимчасовий адміністратор, у перспективі – голова правління</p> <p>Екс-голова спостережної ради банку «ТК Кредит», екс-голова правління Західкомбанку. Пов'язує із донецьким бізнесменом Іваном Аврамовим, лояльним до президента</p> <p>ЮРІЙ РАЙТБУРГ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Управління фінансовими потоками (зокрема, коштами на докапіталізацію) одного з найбільших банків країни 	<p>СЕРГІЙ ЩЕРБИНА</p> <ul style="list-style-type: none"> Лояльний до БЮТ, утримується під вартою – у травні 2010-го арештований у межах розслідування кримінальної справи про розрадання коштів в особливо великих розмірах
<p>EXIM BANK</p> <p>100%</p> <p>2</p> <p>66,0 млрд грн</p> <p>7,4%</p> <p>21,4 млн грн</p>	<p>Голова правління</p> <p>Екс-заступник голови Укресімбанку, лояльний до керівництва уряду</p> <p>МИКОЛА УДОВИЧЕНКО</p>	<ul style="list-style-type: none"> Кредитування великих компаній і держбюджету. Станом на 1 липня 2010-го банк викупив ОВДП на 5,7 млрд грн 	<p>ВІКТОР КАПУСТІН</p> <ul style="list-style-type: none"> Звільнений розпорядженням Кабміну, вважає рівновіддаленим від лідерів політичних сил
<p>ОЩАДБАНК</p> <p>100%</p> <p>3</p> <p>58,0 млрд грн</p> <p>6,5%</p> <p>365,2 млн грн</p>	<p>Голова правління</p> <p>Екс-голова українського представництва Credit Suisse, лояльний до першого віце-прем'єра Андрія Кліуєва</p> <p>В'ЯЧЕСЛАВ КОЗАК</p>	<ul style="list-style-type: none"> Кредитування великих компаній і держбюджету. Станом на 1 липня 2010-го банк викупив ОВДП на 3,8 млрд грн 	<p>АНАТОЛІЙ ГУЛЕЙ</p> <ul style="list-style-type: none"> Звільнений розпорядженням Кабміну, хоча вважався креатурою Партії регіонів. У 2008 році за ініціати́ви уряду Юлії Тимошенко здійснив виплату 6,1 млрд грн компенсацій вкладникам колишнього Ощадбанку СРСР
<p>УКРАЇНСЬКИЙ БАНК</p> <p>87,72%</p> <p>19</p> <p>13,99 млрд грн</p> <p>1,6%</p> <p>6,18 млн грн</p>	<p>Голова правління</p> <p>У 2006–2007 роках очолював ДПАУ, провідник політики прем'єра Миколи Азарова</p> <p>АНАТОЛІЙ БРЕЗВІН</p>	<ul style="list-style-type: none"> Освоєння коштів на докапіталізацію, кредитування компанії і держбюджету. Станом на 1 липня 2010-го банк викупив ОВДП на 3,6 млрд грн 	<p>ОЛЕКСАНДР МОРОЗОВ</p> <ul style="list-style-type: none"> Звільнений розпорядженням Кабміну, вважаєся креатурою Віктора Ющенка
<p>БАНК КИЇВ</p> <p>99,93%</p> <p>49</p> <p>2,73 млрд грн</p> <p>0,3%</p> <p>-227,78 млн грн</p>	<p>Голова правління</p> <p>Екс-перший заступник голови Укргазбанку</p> <p>АНДРІЙ ГРИЦІВ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Освоєння коштів на докапіталізацію <p>ЮРІЙ МАСЛОВ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Рівновіддалений від політичних сил, звільнений за власним бажанням. Очоливши банк після зміни низки тимчасових адміністраторів, намагався відновити його, але не зміг з огляду на недостатні кошти на докапіталізацію <p>Частка держави Місце в рейтингу НБУ (активи) Обсяг активів Частка ринку (активи) Фінрезультат</p> <p>Посада Які питання вирішує Кого зняли Кого призначили</p> <p>За даними НБУ на 01.07.2010 року</p>

Квартирка в Європу

Найобтяжливіші процедури отримання українцями шенгенських віз – в консульствах Греції, Іспанії та Італії

ВІД РЕДАКЦІЇ

ДЕМОНТУВАТИ ВІЗОВИЙ ПАРКАН

Чутливість візової теми в Україні зумовлює стабільно високий інтерес до практики видачі шенгенських віз – переважно з огляду на проблеми, що виникають у заявників під час візових процедур і загалом звужують можливості українських громадян вільно подорожувати Європою. Значний попит на всебічні та незаангажовані оцінки не завжди задовольняється: бракує як об'єктивної інформації, так і якісних експертних оцінок, що ґрунтуються на адекватній методології.

На цьому тлі масштабне дослідження громадської ініціативи «Європа без бар'єрів» вирізняється не лише амбітністю, а й науковою достовірністю та комплексністю. У минулі роки експерти з візових питань, відомі завдяки створеному ними веб-сайту www.povisa.org.ua, оприлюднили цілу низку досліджень візового «паркану» та шляхів його якнайшвидшого демонтажу.

Нині «Європа без бар'єрів» завершила нове, безпрецедентне дослідження. У ньому завдяки поєднанню кількох наукових методик фахівці дали якісну порівняльну оцінку візовій практиці консульств країн ЄС в Україні та склали рейтинг, визначивши найкращі й найгірші консульські служби країн, що належать до Шенгенської зони. Повні, деталізовані дані громадського моніторингу з відповідними коментарями буде оприлюднено наприкінці жовтня. Зараз надаємо найпоказовіші результати дослідження, що стосуються на-самперед сприйняття українськими заявниками різних складових візової процедури.

Автор:
Ірина Сушко,
громадська ініціатива «Європа без бар'єрів»

ЩО БУЛО ДОСЛІДЖЕНО

Консульські служби двадцяти країн-членів ЄС та Шенгенської зони в Україні, а саме: Австрії, Бельгії, Греції (три консульства), Данії, Естонії, Іспанії, Італії, Латвії, Литви, Нідерландів, Німеччини, Польщі (п'ять консульств), Португалії, Словаччини (два консульства), Словенії, Угорщини (три консульства), Фінляндії, Франції, Чехії (три консульства), Швеції. Загалом 31 консульська установа у дев'яти містах України, з них 20 – у місті Києві.

Таблиця 1.
РЕЙТИНГ ШЕНГЕНСЬКИХ КОНСУЛЬСЬКИХ СЛУЖБ
(Вказано місце кожної досліджуваної країни, де 20 – найгірший рейтинг, 1 – найкращий)

Підсумковий рейтинг	Рейтинг 1 (дані, отримані шляхом опитування)	Рейтинг 2 (оцінки заявників)	Рейтинг 3 (відмови) ¹	Додатковий бал
20	Греція	17	20	18
19	Іспанія	18	17	12 ¹
18	Італія	20	11	16
17	Португалія	15	16	15
16	Чехія	14	19	10
15	Бельгія	16	9	17
14	Франція	13	14	13
13	Фінляндія	19	5	8
12	Данія	9	12	11
11	Латвія	11	2	19
10	Австрія	7	18	4
9	Нідерланди	8	7	14
8	Німеччина	5	3	20
7	Швеція	12	10	5
6	Польща	6	15	6
5	Словенія	10	1	9
4	Словаччина	3	13	1
3	Естонія	2	8	7
2	Литва	4	6	3
1	Угорщина	1	4	2

¹ За винятком Іспанії. Інформація Посольства Іспанії, що стверджує про помилковість розміщених на офіційному сайті ЄС даних, згідно з якими частка відмов 2009 року становила 14,7%. Посольство пояснює розбіжність технічною помилкою в розрахунках, допущеною МЗС Іспанії.

² Усі респонденти сплачували додаткові платежі провайдером зовнішніх послуг.

³ Найбільша кількість віз, виданих в Україні (майже 40% усіх віз країн-учасниць Шенгенської угоди).

⁴ Більша кількість додаткових документів, які вимагали в заявників.

ЯК ВІДБУВАЛОСЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

У липні – серпні 2009 року, склавши відповідні опитувальники та залучивши до роботи понад 30 інтерв'юєрів, організатори дослідження провели двохетапне інтерв'ю, під час якого було опитано загалом 1860 відвідувачів консульських установ, які проходили процедуру отримання шенгенської візи.

Перший компонент інтерв'ю мав на меті з'ясувати об'єктивні параметри: тривалість візової процедури, наявність черг під консульством, перелік документів, суму витрачених грошей, врешті, яку саме візу було видано: одноразову чи багаторазову, короткострокову чи довгострокову. Обрахунок отриманих таким чином даних дав змогу скласти рейтинг 1 (див. табл. 1). У цьому рейтингу вище стоять консульські служби, що видають більше багаторазових, довгострокових та безкоштовних віз, а також спроможні робити це швидко та з меншими чергами.

Другий компонент інтерв'ю мав на меті з'ясувати сприйняття заявниками деяких більш суб'єктивних (але значущих!) складових візової процедури, таких як ставлення працівників консульств до відвідувачів, їх готовність допомогти, доступність і повнота інформації, обґрунтованість запитань та вимог до документів.

Таким чином сформовано рейтинг 2: що дружніший, доброзичливіший персонал, що простіші й зрозуміліші його вимоги, що легше отримати необхідну інформацію чи консультацію, то вище розташована консульська служба у цьому рейтингу.

Окрім того, завдяки оприлюдненому в червні 2010-го статистичному звіту Євросоюзу за 2009 рік, у якому зазначена кількість виданих віз усіма консульствами ЄС у світі, а також кількість відхилених заяв, стало можливим обрахувати питому вагу відмов у візах і порівняти консульські служби різних країн за цим показником. Таким чином було сформовано рейтинг 3. Нарешті, підсумковий рейтинг було створено шляхом додавання балів, отриманих консульськими службами Шенгенських країн у рейтингах 1, 2 і 3. Якщо сума набраних балів виявлялась однаковою у двох країн, застосовували метод нарахування додаткового бала (позитивного або негативного), зумовленого специфічними особливостями певної консульської служби.

УГОРСЬКИЙ ФЕНОМЕН І ГРЕЦЬКИЙ ПРОВАЛ

Отже, найкращою за сукупністю всіх показників визнано консульську службу Угорщини, що представлена в Україні трьома установами: у Києві, Ужгороді та Береговому. Найгіршою – консульську службу Греції, що також представлена трьома установами: у Києві, Одесі та Маріуполі.

Консульства Угорщини отримали максимальну кількість позитивних балів, завдяки чому угорська консульська служба впевнено посіла перше місце в загальному рейтингу. Водночас слід зазначити, що більшість рейтингових бонусів Угорщина заробила завдяки ліберальній політиці двох своїх консульств, розташованих у Закарпатській області (в Ужгороді та Береговому). Саме там, зокрема, видають рекордну кількість багаторазових довгострокових віз терміном дії півроку і більше (питома вага таких віз там перевищує половину) за цілком ліберальних вимог до документів, співбесіди тощо. Натомість угорське консульство в Києві демонструє результати й отримує оцінки, більш наближені до середньостатистичних.

Литва посіла друге загальне місце, маючи одні з найкращих показників за видачею багаторазових та довгострокових віз. Позитивною є й ситуація з відмовами: за 2009 рік консульство Литви відмовило лише 2,3% заявникам.

Третя в рейтингу – Естонія. Респонденти відзначили насамперед велику кількість виданих нею багаторазових і довгострокових віз. Однак заявники оцінили візову практику цієї країни стриманіше.

Словаччина, чемпіон за мінімальною кількістю відмов у візах (2%), в загальному підсумку набрала однакову кількість балів з Естонією, однак врешті поступилася останній через вищу вимогливість до списку документів.

Протилежний край підсумкової рейтингової таблиці виглядає так: найбільшу кількість низьких оцінок і негативних відгуків отримала консульська служба Греції, що має три установи: 3 усіх досліджуваних параметрів візової практики ця країна має одні з найнижчих балів за оцінками заявників. За параметрами доступності безкоштовних, багаторазових та довгострокових віз вона опинилася

на 17-му місці. Об'єктивним підтвердженням жорсткої та не надто дружньої практики грецьких консульств може слугувати офіційна статистика, згідно з якою за минулий рік Греція відмовила 9% заявників в Україні, будучи третьою з кінця в **рейтингу 3 в табл. 1**. Саме в її консульствах фіксується найбільше випадків нечемного, а подекуди й брутального ставлення до відвідувачів.

19-те (передостаннє) місце загального рейтингу дісталось Іспанії. За цією країною, точніше за її консульством у Києві, закріпилася 17-та позиція в рейтингу симпатій заявників (**рейтинг 2**) з огляду на низькі оцінки за поведінку працівників консульства (візового центру) та готовність допомагати заявникам. У **рейтингу 1** вона посіла 18-те місце насамперед через малу частку виданих безкоштовних, багаторазових та довгострокових віз. За кількістю відмов була найгіршою (14,7%), але нещодавно Посольство Іспанії виступило з корективами офіційної статистики ЄС, послаючись на помилку власного МЗС й оприлюднивши оновлені дані за 2009 рік – 5% відмов (12-те місце в рейтингу відмов).

18-те місце посіло консульство Італії, зайнявши 11-ту сходинку за симпатіями заявників (**рейтинг 2**) та 16-ту в рейтингу відмов, але останню, 20-ту, в **рейтингу 1**.

Словенія, Польща, Швеція, Німеччина – країни, що більше за інших отримували четвірки за різні етапи візової процедури та загалом позитивно-нейтральні відгуки. Їхні оцінки корелюються з низькою кількістю відмов у наданні віз (**рейтинг 3**), окрім Німеччини (10,9%): Словенія – 4,2%, Польща – 3,31% та Швеція – 2,8% кількості заявків.

Наше дослідження дає змогу зрозуміти, наскільки по-різному одні й ті самі норми Шенгена можуть на практиці застосовувати окремі консульські установи залежно від політичних міркувань, установок консульських працівників та фізичної спроможності консульств. А отже, ще зарано говорити про те, що Візовий кодекс ЄС, який набрав чинності 5 квітня цього року, виявився ефективним засобом уніфікації шенгенських візових вимог.

ХТО ВОЛОДІЄ ІНФОРМАЦІЄЮ, ТОЙ ВОЛОДІЄ... ВІЗОЮ

Будь-яке плановане ознайомлення розпочинається зі збору інформації, особливо якщо йдеться про візит до не дуже знайомих українцям консульств країн Європейського Союзу. Об'єднані загальними вимогами Візового кодексу, члени ЄС у різний спосіб подають інформацію про особливості отримання візи. Інформаційні стенди, телефони, інтернет-сторінки – це традиційний перелік засобів, які найчастіше застосовують консульства. Повнота й доступність візової інформації – це якісна та зручна доріжка до візи, несвоєчасний і поверховий підхід в інформуванні – вузька й заплутана стежка до відмови.

Чию систему інформування українські заявники вважають найкращішою та найефективнішою? Чи є прямий зв'язок між рівнем інформування та кількістю відмов? Це одне з перших питань, що стало об'єктом дослідження, й одним з основних критеріїв формування проміжного **рейтингу № 1**. Найкраще справляються з інформуванням, на думку українських заявників, Словенія, Фінляндія та Латвія, кожна з цих країн отримала більш як чотири бали. Найвищий

рядок рейтингу посіли держави, що мають сайти з належною консульською інформацією та налагоджений телефонний зв'язок. Дипломатичні представництва Австрії, Бельгії та Португалії, однак, оперують у своїй щоденній роботі тими самими інформаційними засобами, що й лідери, проте оцінки за доступ до інформації отримали найнижчі (табл. 2).

Низькі оцінки Бельгії та Нідерландів за інформування не збігаються з найвищими балами, що їх отримали вказані консульства за параметром «подання та одержання документів». Можна припустити, що візові центри, з якими тісно співпрацюють ці консульські установи, якісно виконують свої функції лише в питанні комфортного подання документів та очікування результату.

До золоті середини проміжного рейтингу «Умови доступу та повнота інформації» потрапили країни, що у своїй роботі застосовують різні підходи, окрім традиційних: від використання медіа-ресурсів візових центрів до самостійного інформування через пресу (це, зокрема, Швеція, Польща, Італія).

Таблиця 2.
ОЦІНКА УМОВ ДОСТУПУ ТА ПОВНОТИ ІНФОРМАЦІЇ
(Середня оцінка за шкалою від 1 до 5, де 1 – найгірший бал, 5 – найкращий бал)

Португалія	2,76
Бельгія	2,78
Австрія	2,8
Чехія	2,88
Данія	2,92
Греція	2,99
Іспанія	3,02
Словаччина	3,03
Нідерланди	3,04
Естонія	3,14
Італія	3,18
Польща	3,41
Швеція	3,46
Угорщина	3,58
Німеччина	3,63
Литва	3,74
Франція	3,77
Латвія	4,23
Фінляндія	4,39
Словенія	4,52

Такі оцінки країн із різними практиками інформування можуть свідчити про те, що використання технічних новацій і сучасних форм інформування не завжди достатньо. Консульства мають демонструвати прозорість, не лише розкриваючи список стандартних вимог, а й надаючи пояснення у разі виникнення проблем під час розгляду заявки.

ВІЗОВА ПРАКТИКА

Леся Москаленко, головний редактор журналу «Мандри»:
– Моя мама Валентина Малей збиралася в липні 2009 року поїхати на курорт Халкідікі до Греції. Консульство цієї країни вимагає наявності в закордонному паспорті щонайменше двох

шенгенських віз. У мамі їх було сім, та й із рештою документів було все гаразд. Однак у турфірмі, яка оформляла поїздки, сказали, що грецьку візу мамі в консульстві не відкрили. Мотивація виявилася дивною: мовляв, вона «підозріло часто їздить до Греції». А чималі кошти за п'ятизірковий готель і літак, які вже було заплачено, туроператор не повертає. Мама вирішила поговорити з консулом Греції в Києві Дмитріосом Михалопулосом. На прийомі в консульстві пан Михалопулос страшенно сердився. Кілька разів ставив мамі одні й ті самі запитання про мету її візиту. Схопив її паспорт і заходився лупити ним по столу, при цьому верещав і хамовито кривлявся. Консул двічі вдарив по скляній перегородці, що, на щастя, відділяла маму від нього. Жінка забрала паспорт і пішла.

Наша родина подала офіційний запит у посольство Греції, чому дипломат дозволяє собі таку поведінку. За рік багато що змінилося. Пан Михалопулос уже не працює в консульстві цієї країни. Мама таки з'їздила до Греції. Тепер грецькі візи нам видають без проблем, ввічливо усміхаючись. Я вдячна за підтримку колегам з українських ЗМІ, які оприлюднили той прикрий випадок. Але здивувала й навіть обурила позиція українських туроператорів, що працювали з грецькою амбасадой. Вони, навпаки, вважали, що в тій ситуації прайві консул. Тобто, по суті, турфірми в конфліктних ситуаціях виступають проти своїх громадян.

Наталка Сняданко, перекладачка, журналістка, письменниця:
– Кілька років тому я отримала стипендію на території Польщі, причому стипендію німецьку. Відбула її перші півтора місяця, у мене закінчилися дні перебування старої візи, але не її термін. Як і належить, повернулася до України, щоб переформити візу (для отримання нової стару треба анулювати). Жіночка в консульстві (Польщі у Львові. – Ред.), поглянувши на мій паспорт, сказала: «Ну добре, ми вам анулюємо», що й зробила. Потім запитусь: «А де ваш номерок із черги?» Кажу: «Немає». «А чому?» Відповідаю: «Мене пропустили як журналіста». А вона відказує: «Ми без номерка з черги не можемо прийняти». І віддала мені паспорт з анульованою візою.

Вирішила в черзі не стояти, підійшла до туристичної фірми, яка й занесла мої документи, але пояснювати, в чому проблема, запропонували мені, провізши в консульство знову. Там обурилися, що я то зайшла без черги, то з турфірмою, не маючи туристичного запрошення. У результаті в запиті на візу вони поставили відмову, тож разом з анулюванням це вже було дві відмови. Коли я запитала, що з цим робити, у мене ж усе-таки стипендія триває, мені пояснили, якщо маю шенгенську візу в іншу країну, то можу в'їхати туди і постаратися зробити тривалішу на Польщу там. Тож у Берліні пішла в польське консульство, розповіла про ситуацію, а вони запитують: «Ви можете нам дати пояснення з львівського консульства, чому вони відмовили». Пояснюю: «Не стояла в черзі». Візу мені врешті дали, але оскільки в мене було багато відмов та віз, я кожному прикордонникові мала розповідати всю цю історію.

Наступного разу в тому самому консульстві (Польщі у Львові. – Ред.) вистояла в черзі, принесла багато різних запрошень – хотіла річну візу. Візу мені поставили, щоправда, на місяць пізніше від запланованого, а кількість в'їздів – один. Я зателефонувала до консульства, сказала, що хочу почути від них коментар для публікації, і тут якимось дивом слухавку схопив генеральний консул і сказав: «Приїжджайте!». Я приїхала, він мене зустрів, налив кави, забрав паспорт і все владнав. Я зрозуміла, що на той момент якимось важко сприймалися інші, окрім як на роботу, види запрошень. Треба було їхати «як усі». Яксь жіночка навіть мене вчила: «Що ви тут наописували? Який культурний обмін? Пишіть: «На закупи!»»

УМОВИ ПОДАННЯ, «ЖИВІ» ТА «ВІРТУАЛЬНІ» ЧЕРГИ, ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ

Підготувавши відповідний пакет документів, заявник одразу потрапляє до черги: «живої» або «віртуальної». Кількість консульств, що використовують практику попередньої реєстрації, зростає. Переваги застосування реєстрації очевидні: можливість планування кількості прийнятих документів заявників з огляду на технічні та людські ресурси, з одного боку, та чітка впевненість заявника, що в призначений час його візову заявку буде взято до розгляду, – з іншого. Однак відсутність біля консульств натовпу людей ще не означає, що немає проблем. Черги стають віртуальними. У таких чергах громадяни проводять не години, а тижні чи навіть місяці очікування. Українські заявники віддають перевагу практиці попередньої реєстрації, поставивши найвищі бали за зручність подання документів (4,59; 4,52; 4,46) трьом консульствам: Нідерландів, Бельгії та Данії. Установи цих країн передали свої повноваження в частині обробки документів візовому центру. Цікаво, що консульства Іспанії та Італії, що також тісно співпрацюють із посередниками, послали лише шосту та сьому сходинку проміжного рейтингу «Зручність подання документів». Ще два роки тому діяльність візових центрів зазнавала різкої критики через відсутність права на прямий

контакт із консульством та збільшення витрат на візову процедуру. Нині таке право гарантує Візовий кодекс, а витрати на послуги фірм-посередників не повинні перевищувати 50% вартості самої візи. Четверте місце в проміжному рейтингу «Зручність подання документів» консульств Угорщини є показовим прикладом ефективної організації без співпраці з посередниками, але з практикою попереднього запису. На лаву «трієчників» – 19-те місце в цьому підрейтингу – потрапили консульства Польщі, під якими стояли довгі живі черги. Сподіваємося, найближчим часом черги під польськими консульствами зменшаться: нещодавнє запровадження електронної системи заповнення візових заявок та обрання дати і часу подачі документів покликане розв'язати проблему черг. Встановлення більш-менш чіткого переліку документів відповідно до Візового кодексу та Угоди про спрощення оформлення віз залишається лише рекомендацією. Цьогорічне дослідження підтверджує тенденцію: кількість документів, що вимагаються, може бути потенційно безкінечною. Разом із тим українські заявники здебільшого сприймають вимоги до переліку документів як неприємну, але звичну справу (табл. 3).

Таблиця 3. НАСКІЛЬКИ ОБГРУНТОВАНИМ БУВ СПИСОК ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ВИМАГАЛИСЯ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ВІЗИ

(Середня оцінка за шкалою від 1 до 5, де 1 – найгірший бал, 5 – найкращий бал)

Чехія	3,81
Угорщина	4,17
Португалія	4,2
Данія	4,2
Австрія	4,23
Греція	4,26
Італія	4,3
Іспанія	4,32
Словаччина	4,33
Польща	4,35
Латвія	4,37
Франція	4,39
Нідерланди	4,41
Бельгія	4,42
Німеччина	4,43
Естонія	4,43
Словенія	4,51
Фінляндія	4,77
Швеція	4,86
Литва	4,86

ВІЗОВА ПРАКТИКА

Тарас Прохасько, письменник 1 жовтня 2008 року польське консульство у Львові відмовило Тарасові Прохаську у

візі для поїздки за запрошенням Інституту книги у Варшаві. Через рік проректорів Українського Католицького університету, дисидентів Мирославу Мариновичу замість піврічної візи за запрошенням польського часопису *Więź* видали візу на 13 днів. Посольство Німеччини видало директорів Інституту історії Церкви тогочасного університету Олєгові Туріві багаторазову візу... на три дні. Після цього Маринович принципово відмовився від поїздок до Шенгенської зони протягом року. Від Прохаська працівники установи вимагали довести, що він письменник, – принести книжки, показати лист-підтвердження зі Спілки письменників України (Прохасько належить до Асоціації українських письменників). Після широкого суспільного розголосу перед Тарасом Прохаськом вибачилися і видали піврічну візу. **Тиждень** запитав у нього, чи змінилося ставлення працівників консульства.

– Останнім часом зрідка звертаюся з візового питання, принаймні з польськими консульствами після цього проблем не було. Після піврічної візи за деякий час отримав нову, теж піврічну. У Львові мені пояснили, що не можуть давати більше ніж на півроку (цілковита неправда, з кожною виданою візою мав би підвищуватися рівень довіри до клієнта, себто видаватися триваліші візи. – Ред.). Натомість неприємно вразило ставлення посольства Словенії. Незважаючи на виконання всіх формальностей, коли я надав їм поважне запрошення на фестиваль у цій країні, отримав візу рівно на стільки днів, скільки тривав той фестиваль. Хоча нібито й немає до чого прискапитися. Навіть коли видача візи відбувається у дуже добрій атмосфері, безкоштовно, як по лінії культурного обміну, прикро, що керуються при цьому формальностями. Це дуже нерозумно: вони мають перед собою паспорт із купоно віз, в'їздів-виїздів, візи йдуть одна за одною, немає розуміння, що можна було б полегшити на практиці цей «культурний обмін». Вони не вказують жодного заїкшення, аби українці було приємно повернутися на батьківщину.

Таблиця 4. ОЦІНКА ПОВЕДІНКИ ВСІХ ПРАЦІВНИКІВ КОНСУЛЬСТВА, З ЯКИМИ РЕСПОНДЕНТИ СПІЛКУВАЛИСЯ ПІД ЧАС ОФОРМЛЕННЯ ВІЗИ

(Середня оцінка за шкалою від 1 до 5)

Греція	2,93
Чехія	3,22
Португалія	3,52
Іспанія	3,66
Фінляндія	3,7
Польща	3,74
Італія	3,82
Австрія	3,82
Нідерланди	3,85
Бельгія	3,85
Франція	3,88
Словаччина	3,97
Естонія	3,98
Данія	4,01
Литва	4,13
Угорщина	4,17
Швеція	4,26
Німеччина	4,32
Словенія	4,4
Латвія	4,65

Згідно з положеннями Візового кодексу, консульські установи країн-членів ЄС мають забезпечити ввічливе виконання персоналом процедури прийому заявок. Зокрема, працівники консульств зобов'язані виявляти повагу до людської гідності. При цьому не повинно бути дискримінації на підставі статі, етнічного походження, віку тощо.

ПОВЕДІНКА ПРАЦІВНИКІВ КОНСУЛЬСТВА ОЧИМА УКРАЇНСЬКИХ ЗАЯВНИКІВ

Ставлення – одне з найчутливіших питань візового клопотання. Українці, які звикли до не завжди привітної поведінки вітчизняних чиновників, перекладають свої завищені очікування на рівень обслуговування в європейських дипломатичних представництвах, що, на думку заявників, є виразниками найвищих стандартів культури спілкування в установах. Саме тому, коли українці стикаються в консульствах з недружнім, байдужим, а іноді й хамським ставленням до них, це обурює і вражає більше, ніж відмова у наданні візи. Отже, в проміжному рейтингу «Поведінка працівників консульств» до трійки аутсайдерів потрапили Португалія, Чехія та Греція (див табл. 4). Ті самі місця вони зберігають у рейтингу (за винятком Португалії, яку витісняє Франція) «Готовність допомогти (сприяти) заявникам з боку працівників консульства». До групи «дружніх» та «вихованих» консульських служб, за оцінками заявників, потрапили Латвія, Словенія та Німеччина, недалеко від них розмістилися Швеція, Угорщина, Литва. Цікаво, що недружнє ставлення до українських заявників консульства Чеської Республіки в Києві є певною тенденцією, що залишається незмінною вже кілька років поспіль.

Ласкаво не просимо

Жертвою боротьби українських прикордонників із нелегальною міграцією став відомий пакистанський професор, який прилетів до Києва на наукову конференцію

Автор:
**Дмитро
Дроздовський**

Цей захід відбувався в рамках традиційного VII Міжнародного театраль-ного фестивалю жіночих моновистав «Марія», куди були запрошені провідні чехо-вознавці з різних країн світу: Великобританії, Пакистану, Польщі, Росії, Іспанії. Проте лектор із Пакистану не зміг узяти участі в ній через бюрократичні процедури на українському кордоні.

НЕБУДЕННА ТРАГІКОМЕДІЯ

Професор Ішек Самехо з Пакистану прилетів до Києва, щоб прочитати доповідь про вплив поезики Чехова на літературу синдхі в ХХ столітті. Він працює на кафедрі синдхі факультету мистецтв Університету Синдха в місті Ямшоро. Маючи офіційне запрошення від оргкомітету конференції, до якої причетні Міністерство культури й туризму України та Національний театр ім. І. Франка, він успішно отримав українську візу в Посольстві України в Пакистані. Прибувши до Києва в аеропорт «Бориспіль», пакистанський професор був затриманий прикордонною службою України. Без конкретних причин і чіткої аргументації його утримували кілька годин в аеропорті. Пра-

воохоронці запитали, чи є у нього при собі \$2000. Коли пан Самехо відповів, що має лише \$800, йому повідомили, що його депортують назад до Пакистану. Що, зрештою, і зробили.

ПРАВОВИЙ АБСУРД ПО-УКРАЇНСЬКИ

Чому, виконуючи свої обов'язки, прикордонна служба зриває організацію міжнародної наукової конференції та ставить під сумнів роботу Посольства України в Пакистані? Згідно з пунктом 16-1 Постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 1995 року №1074 «Про Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію» прикордонники справді можуть вимагати від громадян країн, що входять до додатка 5 цієї постанови (Пакистан належить до таких країн), під час перетину державного кордону України «підтвердження фінансового забезпечення їхнього перебування в Україні». Але цей контроль, по-перше, має вибірковий характер. По-друге, українське законодавство не зовсім чітко визначає, яким має бути розмір цього фінансового забезпечення на певний період часу. У цьому самому пункті 16-1 згаданої Постанови йдеться, що громадяни таких країн повинні

ПЕРЕСТАРАЛИСЯ. Вимоги щодо фінансового забезпечення, які Україна висуває до громадян південноазійських країн при в'їзді на її територію, є суворішими, ніж навіть у країнах ЄС

мати кошти в 20-кратному розмірі прожиткового мінімуму, встановленого в Україні на день їхнього в'їзду на територію, з розрахунку на кожен місяць перебування або на термін перебування менше одного місяця. У пакистанського професора була чинна віза з 22 вересня 2010-го по 21 жовтня 2010-го. Але перебувати в Україні він мав намір лише сім днів – рівно стільки, скільки тривала конференція. 20-кратний розмір прожиткового мінімуму в Україні на місяць нині становить близько \$2000 (\$2293, якщо вже бути гранично точним).

Однак у пункті 16-1 уже доволі детально перераховано, що саме треба розглядати як «гарантію наявності фінансового забезпечення». Зокрема, у цьому переліку зазначається «документ, що підтверджує бронювання або оплату житла, оплату харчування в Україні». Пакистанський професор мав такий документ на заброньоване й оплачене оргкомітетом фестивалю житло. Як і грант на оплату поїздки. Українське посольство в Пакистані не помілилося, порекомендувавши професору Самехо мати при собі \$700–800. Це було еквівалентно реальному періоду перебування в Україні.

Але українські прикордонники явно не були налаштовані заглиблюватися у справу, перевіряти достовірність наданої інформації. Не прописане повністю законодавство плюс некомпетентність і байдужість працівників служби, які, можливо, були не проти відвітувати про успішну протидію нелегальній міграції чи щось таке, закінчилися порушенням прав людини, котра нічим не завинила перед Україною. До того ж для особи, не обізнаної із законодавчими премудростями, інцидент на українському кордоні взагалі виглядав як вимога дати хабар. Додайте до цього вбогу англійську прикордонників, неспроможність зрозуміти акцент – і ось уже цілковите непорозуміння. Ситуація залишає доволі неприємний слід і змушує замислитися над тим, наскільки Україна є відкритою для зовнішнього світу. ■

ПРЯМА МОВА

Ішек Самехо:

– Ставлення до мене прикордонників було жахливим, принизливим. Вони поводитися зі мною, ніби я злочинець, який прибув до України, щоб заподіяти якусь шкоду. Я показав їм усі документи: чинну українську візу, офіційний лист-запрошення з підписом народної артистки України, президента фестивалю «Марія» Лариси Кадирової, документи про мій здобутий для подорожі грант, який покривав витрати на переліт. «Але цього замало», – відповіли мені. Оргкомітет конференції сплатив за моє проживання в готелі Києва на весь час проведення фестивалю. Я надав прикордонній службі телефони керівництва оргкомітету, персональні контакти Лариси Кадирової, інформацію про бронювання номера в готелі «Братислава», але люди на паспортному контролі не захотіли їх брати, щоб з'ясувати, чи є достовірною надана мною інформація. Я також просив дати мені змогу самому зателефонувати організаторам, але вони не дозволили цього зробити. Почали розпитувати мене, чому прилетів до України, з якою метою. Відповів, що я науковець, літературознавець і що мене запросили оргкомітет конференції та Національний драматичний театр ім. І. Франка на Міжнародну наукову конференцію, присвячену 150-річчю з дня народження Антона Чехова. Вони запитали, чи знаю дату народження Чехова. Відповів. Попросили назвати тему свого виступу на конференції. Показав їм доповідь. Після цього попросили згадати п'ять назв його коротких оповідань. Але одразу, не почувши відповіді, запитали про те, скільки грошей я привіз із собою в Україну. Сказав, що є \$800. Прикордонники ж заявили, що цього мало, я повинен мати із собою \$2000 (я мав перебувати в Україні протягом тижня, тому \$100 цілком би вистачило на добу, враховуючи, що проживання та харчування вже були оплачені). Я сказав, що ніде про це саме так не написано, тим паче оргкомітет фестивалю покриває витрати на проживання. Однак мені повідомили, що за півтори години я повернувся додому в Пакистан через Узбекистан. Також прикордонники засумнівалися в законності підстав, на яких мені видали візу в Посольстві України в моїй країні. Протримавши півтори години, вони відправили мене літаком додому. Це дуже болісний і неприємний досвід у моєму житті. Відтепер Україна аж ніяк не асоціюється в мене з європейською або ж просто цивілізованою державою. Більше я ніколи не захочу летіти у вашу країну.

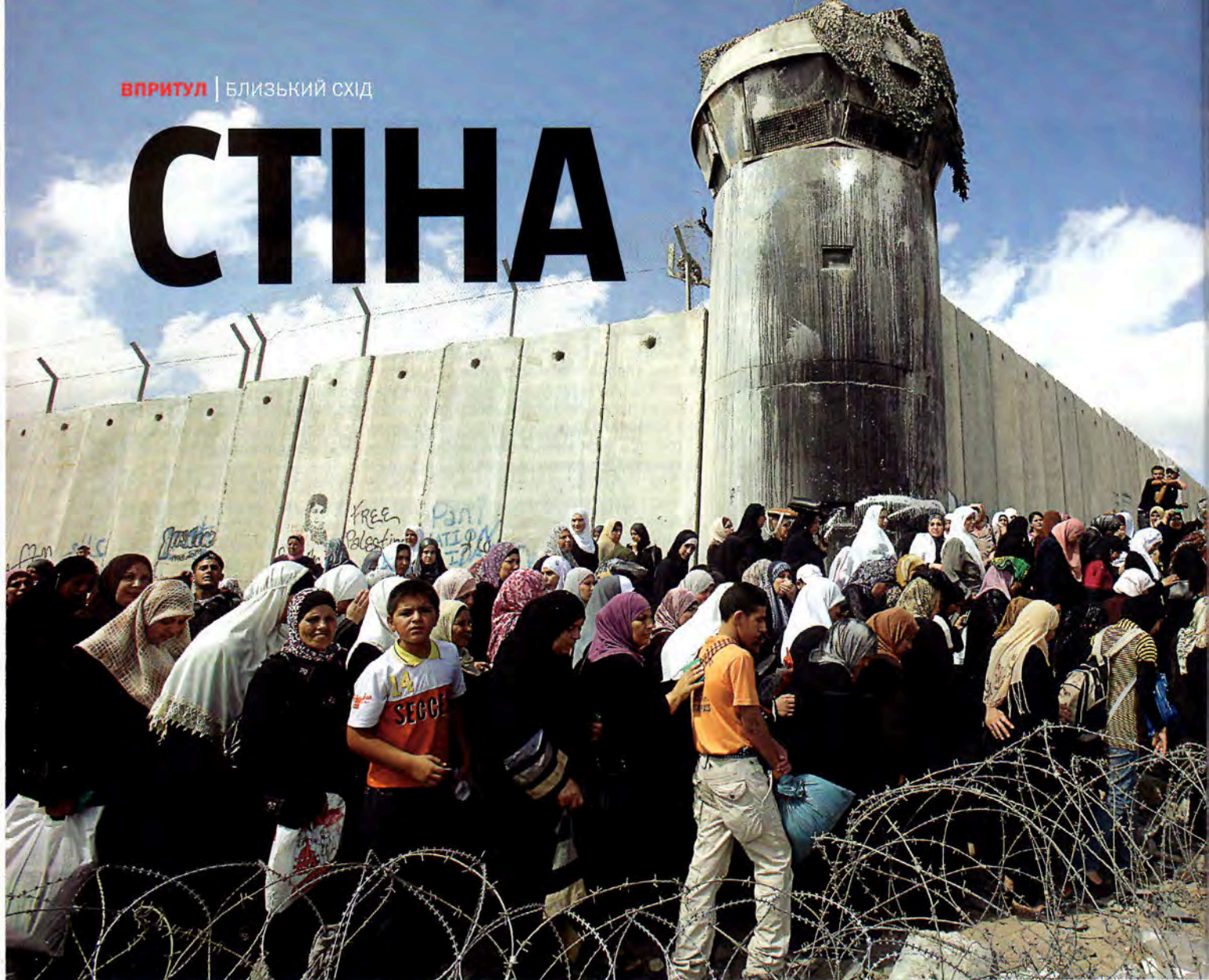
Ігор Пасько, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Пакистані:

– Усі документи, які подав Ішек Самехо для отримання візи, були перевірені. Вони не викликали в нас підозри. Повірте, якщо ми видаємо українську візу, то це означає, що розписуємося в тому, що людина не становить загрози для України. Ми ретельно перевіряємо всі формальності. Тому поведінка прикордонної служби незрозуміла. Якщо Посольство України видало візу, то вони не мали права депортувати людину знову до Пакистану. Це нечужо. Як я тепер розумію, представник прикордонної служби навіть не зміг достатньо чітко пояснити панові Самехо причину затримки, бо погано володів англійською. Така практика паспортного контролю іноземців прикордонниками неприпустима, оскільки це формує негативний імідж України на міжнародній арені.

Олександр Сушко, експерт:

– Якщо хтось виправдовуватиме жорстокість контролю за в'їздом громадян інших держав адаптацією українського законодавства до норм ЄС, то мушу сказати, що це дикунство. Передовсім тому, що є встановлений європорядок, який ґрунтується на євростандарті: людина, яка прибуває до Європи, повинна мати із собою кошти з розрахунку €50 на добу, щоб оплатити проживання, харчування. Україна також мала б вимагати від пакистанського професора фінансового забезпечення – €50 на добу. Звичайно, і в Європі є свої нюанси: офіцер може вимагати зворотний квиток, покриття на проживання (це залежить від того, чи оплачує сторона, яка приймає іноземця, готель, транспортні витрати тощо). Проте в країнах ЄС ніколи не вимагали б понад цю суму, враховуючи також період реального перебування іноземного громадянина в себе. Ця ситуація з паном Самехо зовні законна: вимагати фінансових гарантій за місячний період перебування в Україні (хоча прикордонній службі треба було дивитися на зворотний квиток). Та й віза завжди видається на певний строк. Вимагати фінансового покриття на період більший, ніж людина планує перебувати в країні, – дикунство. Що ятку репутацію нашої країни в такому разі? Тільки те, що згадана норма, сподіваюся, поки що застосовується рідко й вибірково.

СТІНА

Сьогодні й палестинська, й ізраїльська правлячі еліти ладні лишити справу врегулювання конфлікту майбутнім поколінням

Автор:
Жанна
Безп'ятчук,
Західний
Йордан –
Єрусалим –
Тель-Авів –
Сдерот

Хамса – амулет у формі долоні, яким користуються іудеї і мусульмани. Він має оберігати від зла і зміцнювати віру. Сьогодні він, можливо, і приносить щастя конкретним людям по обидва боки розмежувального бар'єру, збудованого між Західним берегом річки Йордан та Ізраїлем, але, на жаль, не народам у цілому.

БАР'ЄР

За рішенням екс-прем'єра Ізраїлю Арієля Шарона сім років тому розпочалося зведення розмежувального бар'єру між палестинцями та ізраїльтянами на кордонах, встановлених після війни 1967 року. У розпеченому пустельному повітрі другої інти-

фади палестинців (народного повстання) ізраїльські будівничі почали зводити восьмиметрову стіну між Східним Єрусалимом та Західним берегом річки Йордан (разом із Сектором Газа утворює Палестинську автономію), у багатьох інших місцях – високий паркан. Довжина все ще недобудованого бар'єру безпеки – 840 км. Як наголошує ізраїльська сторона, головна мета цього проекту, розкритикованого в ООН, – попередити насильство й теракти. Усі ізраїльтяни зазначають, що після зведення бар'єру вони справді почуваються значно безпечніше, хвиля насильства й терактів, у яких гинули діти, молодь, спала. Натомість палестинці інтерпре-

тують стіну як спробу закріпити де-факто вигідні для Ізраїлю кордони, за якими від Західного берегу Йордана відтинають понад 10% його території. Палестинці також кажуть, що стіна насамперед розділяє не палестинців та ізраїльтян, а палестинців і палестинців, оскільки на захід від неї лишилися цілі арабські анклави.

На виїзді зі Східного Єрусалима, який контролює Ізраїль, в напрямку до міста Рамалла, що де-факто є столицею Палестинської національної адміністрації, треба перетнути блокпост (ККП). На височинній стіні з єрусалимського боку безліч написів арабською мовою. Є і англійські. Так, великими лі-

ІСТОРІЯ ПРОТИСТОЯННЯ

терами написано Peace (мир). В іншому місці можна прочитати: Scotland supports Palestine! На зворотному палестинському так само безліч послань арабською мовою плюс величезні портрети Ясифа Арафата. Деякі палестинці критикують його за домовленості в Осло 1993 року, після яких на Західному березі закріпилася система поділу всіх районів на сектори А (цілковитий контроль у руках палестинців), В (адміністративні функції – у руках палестинців, питання безпеки – в ізраїльтян) і С (її адміністрація, й безпека – у руках ізраїльтян; близько 50% території Західного берегу). Поділ на ці сектори невід’ємний від густої мережі ізраїльських блокпостів по всій території. Але Арафата всі люблять. Він батько нації.

Портрети Махмуда Аббаса, другого голови Палестинської національної адміністрації, також можна зустріти на палестинських стінах і фасадах. Аббас не поступився жодним клаптиком своєї території, проте ніхто не очікує від нього якихось кардинальних чи доленосних рішень. Він має репутацію політично млявої фігури.

Загалом здається, що нинішній статус-кво в арабо-ізраїльському конфлікті влаштовує як помірковане крило палестинців, так і ізраїльтян. Високопоставлене джерело в коаліційному уряді Ізраїлю, сформованому правими партіями «Лікуд» і «Наш дім – Ізраїль», розповіло *Тижню*, що нині там ніхто не має планів форсувати мирний процес і, зрештою, всі спокійно ставляться до того, що за життя нинішнього покоління конфлікт не розв’яжуть: «Протягом 16 років будівництво поселень на Західному березі річки Йордан не припинялося, але мирні переговори при цьому велися. Нині йдеться не про нові поселення на цих територіях, а про розширення вже наявних».

Питання ізраїльських селищ на Західному березі Йордану – це хронічна відкрита рана для палестинців. Чергове загострення відбулося наприкінці вересня цього року, коли Ізраїль зняв мораторій на будівництво поселень, а точніше – їх розширення. Він тривав десять місяців і, як наголошують ізраїльтяни, палестинці

не використали цей час для активізації переговорів, вступивши в них тільки в останній момент, перед тим, як спливала його дія. Арабській стороні термін «розширення» видається нечесним. На пустельному піску палестинець Хакім малоє дві віддалені між собою точки: «Ось одне поселення. Ось уже інше. Їх між собою з’єднують. Це розширення?»

У ТІНІ ОЛИВКІВ

За Рамаллою розкинулися оливкові сади. 85% місцевих мешканців займаються сільським господарством. За містом Бані Заїд проступають обриси Тель-Авіва. У цього регіону немає достатньої географічної глибини. Ось тут селище арабське, а трохи далі навпроти, на вершині пагорба – єврейське. Лише в 20 км – фактична столиця Палестини, а на обрії – економічний і культурний центр Ізраїлю. Від південноізраїльського міста Сдерот, яке з квітня 2001-го Хамас регулярно обстрілює із селища Бейт-Ханун у Секторі Газа, до, власне, Сектора – рівно 840 м навпростець.

До ізраїльських поселень, що височіють на пагорбах за Рамаллою, ведуть чудові, гладенькі дороги. Палестинцям користуватися ними заборонено. На в’їзді й виїзді з такого селища часто стоїть озброєна охорона. Живуть там переважно ідеологічні ортодоксальні євреї. Ці селища використовують централізовану систему водопостачання. А палестинські фермери повинні покладатися на привізну воду й колодязі. Махмуд Аль-Каади, один із найуспішніших фермерів у цій місцевості, розповідає, що з квітня цього року до середини жовтня в його колодязі вода була лише 30–40 днів. «Чому ви не вилили глибший колодязь?» – «Ізраїльська влада забороняє рити його понад встановлену норму». – «Чому?» – «Для того, щоб не висихали колодязі в сусідніх ізраїльських поселеннях».

Махмуд Аль-Каади також розповів, що він має пройти три блокпости для того, щоб доїхати до Рамалли, де продає свої оливки. Три блокпости на 24 км. Причому на одному з них має залишити власну автівку й перенести вантаж у руках, щоб пересісти на інший транспорт. Уся ця процедура може зайняти 15

1948 рік

На основі резолюції ООН № 181 було проголошено створення держави Ізраїль. Їй діставалося 55% території Палестини. Арабам – решта 45%. Єрусалим мав стати містом під міжнародним контролем

1947–1949 роки

Війна Ізраїлю за незалежність. Арабський світ не визнав резолюції ООН

1967 рік

Шестиденна війна між Ізраїлем та сусідніми арабськими країнами, у результаті якої він захопив Західний берег річки Йордан, Сектор Газа, Східний Єрусалим. Палестинці за підтримки ЄС сьогодні вимагають повернення до кордонів, що існували до 1967-го

1987 рік

Спалахнула перша інтифада (народне повстання) арабів на окупованих Ізраїлем територіях

ФОТО: REUTERS

ДОВГА ДОРОГА ДО ЄРУСАЛИМУ. Ці жінки та діти стоять у черзі біля ізраїльського КПП Каландія, щоб дістатися до єрусалимської мечеті Аль-Акса на молитву під час рамадану

від трьох до чотирьох годин. Мешканець Віфлєсму, який працює в Єрусалимі в ранкову зміну, що починається о сьомій, аби потрапити на роботу гарантовано вчасно, виїжджає з дому о другій ночі. Відстань між містами – 8 км. Ізраїльський журналіст зауважив, що це лише наслідок неефективності роботи цих пропускних пунктів. Але про зміну самої системи не може йтися, бо це питання безпеки ізраїльтян. ЄС в особі спеціального представника близькосхідного квартету з врегулювання конфлікту (ЄС, ООН, Росія, США) Тоні Блер нині намагається проштовхнути план поступового розширення секторів А та зменшення кількості блокпостів. Тим часом є покоління молодих палестинців, які, живучи в 20 км від Єрусалима, ніколи там не були. За даними представництва Єврокомісії в Палестині, з 3,5 млн мешканців Західного берегу річки Йордан лише 9,5 тис. мають дозвіл на в'їзд до Єрусалима. Якщо палестинець має статус резидента Єрусалима (саме резидента, а не громадянина Ізраїлю), то його свобода пересування є значно більшою.

А, В, С – ЦЕ АЛФАВІТ?

Мало хто з простих ізраїльтян обізнаний із поділом на сектори А, В, С, блокпости – це все щось далеке, хоч і територіально близьке. Люди стомилися від конфлікту, страху й, зрештою, абстрагувалися від цього всього. Вони пам'ятають трагічні річні терактів, як-от вибух на дискотеці в Дельфінарії 1 червня 2001-го, коли 21 молода людина загинула. Це, справді, можливо в заможній, інституційно сильній державі за межами радіусу досяжності саморобних ракет «Кассам», які запускає по ізраїльтянам Хамас. Утім, чимало ізраїльтян принципово непоступливі. 50-річний ізраїльтянин – мешканець Тель-Авів, який раніше працював в уряді, а нині має пільгову пенсію, на запитання: «А що ви думаєте про незаконні поселення на Західному березі?» – відповідає: «Послухайте, по-перше, вам треба почитати Старий Заповіт. По-друге, скільки палестинцям не пропонували альтернативних територій, вони хочуть усе біль-

Західний берег річки Йордан та Сектор Газа

- Кордони між Ізраїлем, Палестиною та іншими арабськими країнами 1949 року (Зелена лінія)
- Ізраїльський розмежувальний бар'єр
- Йорданська долина та території під групами ізраїльських поселень
- Арабські території
- Ізраїльські анклавні
- ▲ Ізраїльські поселення
- Палестинські міста

За даними Офісу представника ЄС на Західному березі річки Йордан та в Секторі Газа

Майже **50 %** населення Сектора Газа — діти (до 18 років)

Близько **130** багатих арабських родин живе в Секторі Газа. Свої гроші вони переважно зберігають у банках сусідніх країн, а не вкладують у інфраструктуру батьківщини

Під час інтифади Аль-Акса загинуло **3313** палестинців та **946** ізраїльтян (за даними ізраїльської правозахисної організації Бецелем). Тоді ж почали зводити стіну

шого. По-третє, як багато мусульманських держав є у світі! І лише одна-єдина єврейська. Вони мають, де влаштуватися».

ІСТОРІЯ ПОВЕРНЕННЯ

Мірват (Mirvat), палестинська тележурналістка, має сине посвідчення резидента Єрусалима. Мірват народилася в родині палестинських біженців. Але її доля найщасливіша з усіх можливих для тих, хто тікав із окупованих Ізраїлем територій. Її родина осіла в Саудівській Аравії, а згодом їм вдалося отримати громадянство Йорданії. Це єдина країна на Близькому Сході, що надавала палестинцям статус громадян. Багато біженців із Палестини живуть також у Лівані, Сирії, Єгипті, Саудівській Аравії тощо. Здавалося б, повернення до окупованої, невлаштованої Палестини було і важким, і небезпечним, навіть безперспективним: «Чому повернулася? Як чому? Ви б не хотіли повернутися на свою землю? Я мала родичів у Палестині, вони надіслали мені запрошення. Я приїхала сюди сама. Шість років жила тут за тимчасовим дозво-

лом. Потім отримала сине ID. Я не шкодую».

Схожі історії повернення чи то пак переселення на історичну батьківщину можна почути й по той бік конфлікту. 29-річний Марк живе в Сдероті. Туди в 15-річному віці він приїхав з Північного Кавказу, як і Мірват до Єрусалима, спочатку сам. Було це можливо за спеціальною програмою для єврейських підлітків. Батьки тоді лишилися в Кабардино-Балкарії. Його покоління переважно успішно адаптувалося до життя в Ізраїлі. Марк пройшов службу в армії, здобув освіту й нині працює в Міністерстві внутрішньої безпеки Ізраїлю. Він готує навчальні програми підготовки до служби в цьому відомстві для представників меншин: арабів, бедуїнів, вихідців із Північного Кавказу.

АЛЬ-АМАРІ – СДЕРОТ

Тінь оливкових дерев на Західному березі й свіжий бриз на середземноморському узбережжі можуть заколисати й приспати увагу, подарувати ілюзію того, що так, як є, може тривати ще довго. Але досить проїхати кі-

ІСТОРІЯ ПРОТИСТОЯННЯ

лька десятків кілометрів – і нахвощується на страждання й страх людей по обидва боки. Так, у Рамаллі в таборі для біженців Аль-Амарі мешкає 7,5 тис. палестинців. На перший погляд здається, що це табір лише дітей-біженців. Вони становлять 65% мешканців. У всьому світі в середньому статус біженця зберігається за людиною п'ять–сім років. Далі держава її походження чи держава перебування зазвичай вирішують усі соціальні проблеми. Статус біженця палестинців передається з покоління в покоління ось уже 40–60 років.

Між будинками в таборі може пройти лише людина, автівка не проїде. Тому, коли хтось захворів і не може йти або коли в жінки починаються пологи, їх несуть на руках. Живуть біженці в середньому на 10–15 років менше, ніж решта їхніх земляків. У таборі є школа, пекарня. У маленькій майже порожній крамничці без товару стоїть молада жінка, її звати Софія.

– Де ви навчалися?

– Я ходила до табірної школи. Закінчила лише дев'ять класів (у палестинській школі навчання триває 12 років). А потім кинула її, бо, щоб закінчити три останні, треба ходити до іншої школи в Рамаллі, а на це грошей у моїх батьків не було.

– Як вам тут живеться?

– Важко, от орендуємо крамничку в сусідів.

Якщо виїхати з Рамалли, перетнути кордон-стіну, проминути Єрусалим і прямувати далі на південь Ізраїлю, то логічним пунктом завершення мандрівки буде Сдерот, місто, що під час ізраїльської операції «Литий свинець» в Секторі Газа (2008–2009), стало відомим на весь світ. За десять років обстрілів саморобними ракетами «Кассам» із Сектора Газа тут загинуло десятеро людей, серед яких були діти. Ще п'ятеро – в околицях міста. Після кам'яних, сірих нетрів Аль-Амарі розкішні вілли на вулицях Сдерота аж засліплюють. На окраїнах міста є пагорб, із якого можна розглядіти Сектор Газа. З цього боку вікна світло-жовтих будинків, ринкова вартість яких сягає \$250 тис., виходять на Бейт-Ханун, звідки летіли й летять «Кассами». Уже після за-

чистки у 2009-му Сектора, внаслідок чого загинуло, за даними палестинської сторони і міжнародних правозахисних організацій, близько 1,4 тис. палестинців, із них 412 дітей, на місто було кинута 540 ракет. У той день, коли там вдалося побувати, по радіо передали, що з Сектора Газа випущений черговий «Кассам», але він не долетів. За кілька тижнів до цього в місті востаннє запрацювала сирена. За 1–1,5 року там завершать будівництво нових бомбосховищ, після чого, за словами мера Давида Бускіла, Сдерот перетвориться на одне велетенське бомбосховище.

32-річна Хафа мешкає в Сдероті вже 17 років, туди вона приїхала з Північного Кавказу. Розповідає, як перед очима її доньки двічі розривався «Кассам»: «Хамас обстрілює Сдерот уночі й у той час, коли діти йдуть до школи і коли повертаються. Коли моя донька йшла до школи, «Кассам» упав на відстані 100 м від неї. Наступного дня це повторилося. Це було щось жахливе й неймовірне». Але після цього випадку родина Хафи зі Сдерота не поїхала.

ЩО ДАЛІ?

Палестина виглядає неймовірно слабкою інституційно та економічно. До 60% її бюджету складає зовнішня допомога. У той час як на вулицях Тель-Авіва рясніють рекламні білборди, на яких авіакомпанії пропонують тури в закордонні країни, на вулицях Рамалли вивішені білборди з інформацією про правозахисні організації. Якщо політики з обох боків не виявляють готовності до інтенсифікації перемовин, експерти кажуть про те, що лишається вельми невеликий проміжок часу, коли ще буде можливо визначити державні кордони Ізраїлю та Палестини й урегулювати статус Єрусалима. Інакше подальша кантонізація Західного берегу річки Йордан плюс утворення й розширення ізраїльських поселень усередині арабських анклавів Східного Єрусалиму унеможливають суто морфологічно two state solution. Тим часом єврейська молодь хоче жити в демократичній країні без елементів апартеїду. І як усе це узгоджуватиметься? ■

Палестинці стверджують, що в ізраїльських в'язницях перебувають

8 тис.

палестинських політичних в'язнів включно з тими, хто використовував «силові методи опору» окупації

57

таборів для біженців функціонують на Близькому Сході

85%

водних ресурсів Західного берегу річки Йордан контролює Ізраїль

Ізраїль вивів із Сектора Газа 21 своє поселення, де мешкали 8 тис. євреїв. Вони залишили у спадок сучасну систему гідротехнічних споруд, але палестинці її не зберегли.

\$5 тис.

за даними Ізраїлю, отримує від Ірану ХАМАС за кожен запущений по єврейських містах «Кассам»

15–17 хвилин

мають мешканці Сдерота на те, щоб добігти до бомбосховища в разі оголошення тривоги

1993 рік

В Осло відбулися перші прямі переговори між Ізраїлем та Палестиною. Було створено Палестинську національну адміністрацію, визначено п'ятирічний перехідний період. Він сплив, але конфлікт не було вичерпано

Червень 2000 року

Саміт у Кемп-Девіді (США), на якому сторони так ні до чого й не домовилися. Головний камінь спотикання – статус Східного Єрусалима

Вересень 2000 року

Початок другої інтифади, або інтифади Аль-Акса палестинських арабів, що тривала до смерті керівника Палестинської автономії Ясіра Арафата в 2004-му

2005 рік

Аріель Шарон виводить усі ізраїльські поселення та війська із Сектора Газа

Місто-привид

На місці Дніпропетровська був центр козацької паланки Новий Кодак. Проте царській владі було вигідніше «учредити» місто «заново», як Катеринослав

Автор:
Олег Репан

Фото:
Павло
Маменко

Традиція говорити про Південно-Східну Україну як про Дике поле, що до приходу росіян було незаселеним та нецивілізованим, утвердилася також і в українській суспільній думці. Натомість не лише Одеса заснована на місці Гаджибея, Сімферополь – на місці Ак-Мечеті. Місто, що було закладене для прославлення Катерини II, також використало українське поселення – Новий Кодак. Проте згадувати про це «не було прийнято». А між тим Новий Кодак був заснований ще 1645 року.

ПОКВАПИТИ ІСТОРІЮ

Скільки років Дніпропетровську? Запитання, що навряд чи буде складним для більшості дніпропетровців. Трохи попорпавшись у пам'яті й пригадавши яскраві білборди з останнього ювілею, вам упевнено скажуть: «Двісті тридцять чотири роки!». А старше покоління пригадає

1976-й, коли з великою помпою відзначалося 200-річчя міста. На перший погляд видається, що з арифметикою все гаразд, але якщо відкрити колесо історії на століття назад, то виявиться, що, приміром, сторічний ювілей відзначався не 1876-го, а 1887-го. Це справді так, бо в XIX столітті відлік вели від візиту імператриці Катерини II та монаршого благословення міста. Та в XX столітті місто раптово постарішало. Як відомо, в історії Росії були часи допетровські, петровські та дніпропетровські. Проте Леонід Ільїч Брежнєв, не чужий місту над Дніпром, був не вічним, і місцеві партійні бонзи сумнівалися, що він доживе до чергового ювілею в 1987 році. А тому, згадавши, вочевидь, історію про Ходжу Насреддіна, який брався навчати грамоти віслюка, сподіваючись, що «за цей час хто-небудь точно помре: або я, або ішак, або емір», вирішили поквapati історію.

До ювілею можна було отримати непогане фінансування з бюджету, та й нагороди традиційно знаходили своїх героїв під якісь урочистості. Історики піднапружилися і видали дату – 1776 рік. Дата, відверто кажучи, має вельми віддалений стосунок до виникнення міста – саме цього року азовський губернатор Василій Чертков підготував план побудови Катеринослава біля впадіння річки Кільчень у Самару. Навіть тепер, коли Дніпропетровськ є мільйонником, ця місцевість розташована далеко за містом.

Тож від якого року вести літочислення міста? Повертаємо 1887-й, лаємо комуністів за чергову історичну фальсифікацію і спимо спокійно? Не все так просто. У чому обидві дати єдині, то це в ідеології. Обидві вони спираються на міфологему, що не було тут до Катерини II нормального життя. Дике поле, та й поготів. Прийшла ж матінка-

імператриця, тупнула ніжною – і стало людям щастя. Теза ця формувалася ще за життя Катерини, і пов'язана вона не тільки (а радше не стільки) з її марнославством.

Катерина II не зносила запорожців, і це мало прагматичні підстави. Поки січовики переважно жили війною, їх ще терпіли. Але вільна праця вільної людини – страшна сила. Та й кошовий Петро Калнишевський розумів, що лише війною не проживеш. Тому населення Вольностей запорозьких за його правління зросло вдвічі, ремесла, торгівля – все вирує, кипить і багатіє без батьківської опіки російського уряду. А відтак з'явився не лише указ про ліквідацію Січі, а й настанова, щоб ім'я запорозьке було забуте.

ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР... КОЗАЦТВА

Яким боком усе це пов'язано з Дніпропетровськом? Дуже просто: з «времен очаковских і покоренья Крыма» історики воліли не згадувати про те, що насправді місто виросло на системі козацьких поселень. Гість Дніпропетровська може провести експеримент – зупинити десь, наприклад, на центральній вулиці людину і спитати: «Як потрапити до Кайдаків (або в Діівки чи Сухачівки). Вам із задоволенням підкажуть. Сіль у тому, що все це назви козацьких поселень, відомих щонайменше

із середини XVIII століття. Тож Катеринослав часів Катерини II розбудовувався, спираючись на старовинне місто Новий Кодак, перша згадка про яке сягає 1645 року. Розкинулося воно на правому березі Дніпра, неподалік сучасного Кайдацького мосту, там, де здіймаються до неба хрести Миколаївської церкви – найстарішої в місті. До речі, в цьому тихому районі Дніпропетровська з козацьких часів збереглося навіть планування вулиць.

Що таке місто? Це передусім центр – адміністративний, військовий, господарський, культурний та церковний. Новий Кодак був центром Кодацької паланки (аналогічно до сучасного поділу на області, Вольності Війська Запорозького мали свої адміністративно-територіальні одиниці – паланки), територія якої перевищувала 12 тис. км². Тож трохи жартома можна сказати, що «обласним центром» Дніпропетровськ був уже на початку XVIII століття. На чолі паланки стояв полковник, якого козаки в Січі перебирали щороку, а то й частіше, щоби до місця не приріс та не піддавався різним спокусам.

Одне з основних завдань полковника – захист людей. Для татар особливо неприємною була наявність фортеці. Але часто гірше за татар дошкуляли кодачанам представники імперської влади, які прагнули повер-

нути переселенців. Проте й для них у козацьких полковників знаходилися аргументи. Наприклад, 1703 року озброєні козацькі козаки виїхали назустріч такому загону і «переконали» його не чіпати втікачів. У ході «дискусії» вбили кількох коней. А коли в 1753-му до Нового Кодака прибув такий собі Григорій Лесенко, щоби зібрати податки з переселенців, то полковник Семен Савелій розбив об його голову черпак для води й переко-

**МІФОЛОГЕМУ,
ЩО НЕ БУЛО ТУТ ДО
КАТЕРИНИ II НОРМАЛЬНОГО
ЖИТТЯ, ВИМИСЛИЛИ
РОСІЯНИ: ПРИЙШЛА
МАТІНКА-ІМПЕРАТРИЦЯ,
ТУПНУЛА НІЖНОЮ –
І СТАЛО ЛЮДЯМ ЩАСТЯ**

мендував забути дорогу на Запорожжя. Добре, що черпак був дерев'яний.

Полковник судив, збирав податки, ганявся степами за розбійниками, але основним нервом життя Нового Кодака було не управління, а торгівля. Адже місто виникло на перетині важливих торговельних шляхів, на перевозі через Дніпро. Сюди приїздили купці з Правобережної та Лівобережної України, Польщі, Росії, Дону, Кримського

ханства. Могли вони прибувати сухоходом, могли Дніпром (Новий Кодак мав зручну гавань). Купцям треба відпочити – і в місті виростають шинки та заїжджі двори, яких на 1773 рік було понад три десятки.

Великими торговельними подіями були ярмарки – 15 серпня, 26 вересня та в грудні. Щоденна торгівля відбувалася в магазинах на базарному майдані, яких налічувалося понад 40. Зупинка базарної торгівлі загрожувала нормальному життю міста, і тому 1760 року кодацький полковник Іван Горбоніс мусив писати до Коша, що в Новому Кодаку поширилася чутка стосовно чуми, яка немовби вирує на Січі. Торгівці злякалися, і базар припинив свою роботу, як наслідок – мешканцям Нового Кодаку не вистачало хліба та інших харчів. Полковник просив Кіш надіслати офіційне повідомлення, що заспокоїло б переляканих людей.

Згадки про ремесла іноді трапляються в найнесподіваніших документах. Наприклад, у слідчій справі Григорія Сотниченка, який «випадково» зустрів у плавнях чотирьох волів. Перейнявшись долею бідної худоби, Сотниченко перегнав її до свого приятеля в Новий Кодак. Після цього пішов до слюсаря, якому залишив для ремонту рушницю. У цьому випадку цікавить не так провина козака, як наявність у місті майстрів,

котрі професійно лагодять вогнепальну зброю. Загалом у документах Нового Кодака згадуються ковалі, гончарі, ветеринари, слюсарі, ткачі, різники, кушніри тощо. Приміром, в одній лише майстерні Лазаря Глоби працювали 15 кравців.

Перші згадки про церкву в Новому Кодаку сягають середини XVII століття, а в середині наступного тут уже був центр, що керував усіма церквами в північних паланках Вольностей Війська Запорозького. Очололював його священик новокодацької Миколаївської церкви Стефан Андрійв. Ця церква була популярна в усьому Запорозжжі завдяки чудотворній іконі Божої Матері.

«ПО-ПЛАСТУНСЬКИ»

Важливий момент, який не так просто прояснити, – кількість мешканців Нового Кодака. Січ постійно занижувала дані, щоб уряд не мав формальних підстав вимагати повернення кріпаків поміщикам. Проте в середині 1750-х років у Новому Кодаку був городовий отаман (зараз, напевно, ми назвали б його мером) Ничипор Пластун, схильний до зловживань. До його обов'язків належав збір податків із кожного обійстя. Яким же було здивування січових старшин, коли виявилось, що Пластун «забув» внести до списків близько 100 дворів. А загалом їх у місті налічувалося 500. Пластун домовився з най-

впливовішими мешканцями Нового Кодака і не брав із них жодної копійки.

Цікаво, що у внутрішніх документах, де не було потреби замилювати очі російському уряду, фігурує цифра 500 дворів. Двір у Новому Кодаку на той час – це дві-три хати та щонайменше десять мешканців. Відповідно отримуємо цифру 5 тис. осіб. Багато це чи мало? Для прикладу візьмімо одну цифру. Катеринослав через 100 років, у середині XIX століття, налічував 10 тис. мешканців...

Але як пов'язані Катеринослав і Новий Кодак? Річ у тім, що побудувати нове місто без використання старих козацьких поселень не вийшло. Зручних для життя, але ще не заселених місць у краї було обмаль. І в 1784 році з'являється указ про перенесення будівництва губерньського центру з берегів Кільчені до Нового Кодака. На його базі починається будівництво, тут живе катеринославський мер, саме тут зустрічають Катерину II. Далі центр міста змістився на 7 км, на гору, де справді ніхто не хотів жити, бо незручно. Довелося перенести новокодацьку торгівлю, заборонити користуватися перевозом, перевести з Нового Кодаку повітові установи. А проте центр таки «з'їхав» із гори до зручної Половиці, ще однієї козацької слободи, де й лишається досі. Чимало районів міста зберегли козацькі назви. Погляньмо на правий берег сучасного Дніпропетровська – Таромське, Дівка, Сухачівка, Новий Кодак, Мандриківка, Лоц-Кам'янка. Якщо прийняти концепцію виникнення Катеринослава з нуля, то доведеться стверджувати, що російський уряд винищив місцеве населення й завіз сюди абсолютно нових людей. Побутування старої топоніміки свідчить про інше. У багатьох дніпропетровців знайдуться предки поміж мешканців міста XVIII століття – варто лише зазирнути до міської телефонної книги, де ховається величезна кількість смаковитих козацьких прізвищ. То, може, повіримо російському офіційному документу 1784 року: «Екатеринослав, вновь учреждаемый город из местечка, Новым Кодаком называемого...»? ■

«ДІМ ХРІННИКОВА». Українська візитівка Катеринослава; збудований як прибутковий дім для просвітянина-мільйонера Володимира Хрінникова архітектором П. Фетисовим у 1913 році. Нині готель «Україна» (характерні бані було знято за радянських часів)

ХІТ FM

Вигравай квитки на прощальний
концерт А-НА в Києві!

Подробиці на сайті www.hitfm.ua

4 листопада, 19:00, МВЦ

25 кращих хітів в одному концерті

ЖИВИЙ ЗВУК

a-ha

А-ха

Коллективне. Свідоме

Спільні збірки українських письменників – реанімаційний маркетинговий хід, що виявив симптом кризи літературного процесу

Автор:
Оксана Щур

Укладання антологій творів сучасних українських письменників стає популярним: протягом останніх тижнів презентували щонайменше три – «Сновиди», «Аморалку» та «Щоденник», а «Декамерон», який вистрілив кілька місяців тому, й досі активно розкуповують. Вочевидь, видавці керуються тим, що не розбещений засиллям якісного укрсучлігу споживач знайде в переліку прізвища двох-трьох улюблених авторів (які колись написали вдалу, але вже зачитану до дір і розібрану на цитати книжку) і придбає новинку. Судячи з топів книгарень, так і є. А якщо є попит, має бути товар.

«СНОВИДИ»: ФРОЙД У ПОШУКАХ НОСОВИЧКА

Упорядником книжки «Сновиди. Сні українських письменників» виступив Тарас Малкович. Українську літературу тут презенту-

ють 80 авторів, які написали про власні сні спеціально для цієї антології, та Григорій Сковорода, поєднаний в одному підрозділі з Миколою Ковалинським (біограф філософа). І хоча редактор у післямові стверджує, що під обкладинкою «Сновид» зібрано найкращих і найвідоміших, а також майбутніх класиків, проте низка імен викликає подив (або запитання: хто це?) Утім, це компенсовано присутністю тих, хто до канону давно увійшов і кого вже намагалися звідти виштовхати автори, які тепер належать до мейнстріму укрсучлігу. Найяскравіше ж виявляє зв'язок поколінь триада Костенко – Пахльовська – Барб'єрі: єдність помітна навіть на формальному рівні – від розхристаних снів-уривків Ліни Васиївни до лапідарних фрагментів її онуки Ярослави-Франчески.

Якщо молоде покоління концентрується здебільшого на

приватних фантазіях, то старших письменників приваблюють класичні образи пророка, вождя та міфотворця. Юрій Андрухович уявляє себе снайпером, який здатен порятувати країну. Анатолій Дімаров передбачає похорон друга. Василь Шкляр іронічно (?) розповідає, як йому наснився Горбачов, котрий їв вареника з вишнею, а вареник той розсипався, що «чітко пророкувало майбутній розпад Радянського Союзу». І це все не враховуючи дрібніших віщуваль. Схоже, український літературний процес рухають екстра-сенси, які проміняли функцію медіума на роль автора.

Звісно ж, закид у неправдоподібності тут не може бути цілком релевантним. Адже «Сновиди» – це не збірник документів, а антологія, укладена за жанровим принципом. Тож сприймати буквально не варто навіть зачинателя Сковороду (тим паче, згадавши,

що сон – одна із головних метафор доби бароко, тож і описане філософом – це зовсім не те, про що прохав написати сучасних письменників упорядник книжки). Утім, не всі автори видання дотрималися й таких вимог жанру. Лесь Подерв'янський написав те, що й у попередніх текстах, а не розповів свої сни. Жадан, Забужко, Пиркало, Матіяш розвивають образ кожен свого ліричного героя. І це не недолік для їхніх текстів: прихильник-читач не розчарується в улюблених авторах, стиль яких й надалі майстерний. Але чи потрібен читачеві самоаналіз письменника? Декому варто було б обмежитися стилізацією або зважитися відверто переказати свій сон, як, приміром, це зробили Тимофій Гаврилів, Андрій Бондар, Андрій Курков, Галина Ткачук, Юлія Стахівська, Тарас Малкович. Книжку «Сновиди» не варто називати збіркою зафіксованих сновидінь. Доречніше – антологією різних за вправністю творів на задану тему. Попри намагання видавців позиціонувати книжку як матеріал для психоаналізу, з цього погляду вона не привабливіша, ніж будь-який інший художній текст.

«АМОРАЛКА»: ВИБРАНЕ СУЧУКРЛІТУ

Черговою акцією протесту проти Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі стала антологія «Аморалка», укладена Сергієм Пантюком. Видання не має ні передмови, ні післямови, а в анотації наголошено: «Письменник має писати про ВСЕ». Після такого авансу очікуєш, що українські літератори подалися стежками де Сада і Батая, а натомість отримувеш зовсім інше.

Покажовим, насамперед, є добір авторів. Достатньо еkleктичний перелік, вочевидь, не такий уже випадковий. Він демонструє солідарність письменників у запереченні діяльності НЕК: тут і класики різних типів «аморальності» Юрій Винничук і Лесь Подерв'янський, і відомі не тільки віршами члени молодіжної тусовки Ваню Крюгер і Карина Тумасва, і Юрко Покальчук, який за життя напевно підтримав би таку ініціативу, і звісно ж, Олесь Ульяненко (біографічну довідку якого не доповнено датою смерті).

Більшість текстів, що увійшли до антології, раніше вже друкувалися. Ми читали і про Роксоляну Винничука, і про пінгівіна Андрія Куркова, і у фраз персонажів Подерв'янського давно виростили крила; так само, як і в лімериків Юрка Позаяка, а тексти творчої молоді трохи пригадуємо з літературних фестивалів. Чому ж для збірки не написали щось нове? Припустимо, що таким чином упорядник і автори демонструють: в українській літературі останніх десятиліть аморалка – поширене явище. Вони продукували її задовго до утворення відповідної комісії. І, звісно, притягти їх до відповідальності за участь у такій антології складно – правові норми не мають зворотної сили.

Аморальними ці тексти не назвеш. Засудити їх може хіба що... Утім, варто взяти до уваги все ще численну армію тих, хто вважає категорично неприпустимими в літературі вживання нецензурної лексики та опис еротичних сцен. І часто ці вікторіанські уявлення поширюються не тільки на спосіб вираження певних речей, а й на тематику художньої літератури: не годиться, мовляв, звертати увагу на речі, про які не прийнято говорити. Сфера такого несхвалення широкіша до нескінченності: від наявності декласованих елементів суспільства до подружнього ложа зразково порядних громадян. Хоча для тих, хто найбільше купує й читає такі видання – це не виклик і не авангард. Деякі з опублікованих тут текстів можна віднести до історії руйнування усталених норм української культури, але нині таке видання – це тільки унаочнення змін у ціннісній парадигмі літератури: певні явища і тексти з провокації перетворюються на демонстрацію вже не аморального.

«ЩОДЕННИК»: СТУДЕНТИ ТА ПИСЬМЕННИКИ

Літературно-мистецький проект «Щоденник» тривав кілька років. Підсумком стала однойменна книжка. Усі тексти, зібрані під однією палітуркою, об'єднані у своєрідний ланцюжок: поштовхом чи основою для наступного тексту є ключова фраза або концепт, виокремлений попереднім автором у власному фрагменті щоденника. Через щоденнико-

вий формат більшість творів невеликого обсягу, есеїстичного або новелістичного характеру, також трапляються й вірші. Учасники проекту – це переважно студенти молодших курсів столичних вишів. Наприкінці до них долучилися кілька відомих письменників: Сергій Пантюк, Ірен Роздобудько, Андрій Любка, Мар'яна Савка, Лариса Денисенко. (У передмові організатори проекту так і пишуть: «студенти» і «письменники».) Зазначені автори дотрималися умов і, так само, як і решта, написали ланцюжок творів, що виявилось справді цікавим експериментом. Проект «Щоденник» – це непоганий старт. Твори визнаних митців, які в структурі книжки займають позицію не паровоза, а останнього вагона, стали поплавком, який не дасть виданню швидко загубитися серед асортименту книгарень.

ГУРТІВНИ

Якщо вірити науковцям, то мода на антології – це симптом кризи літературного процесу. Старе вже не задовольняє читача, а нового все ще немає. Доводиться вдовольнятися вибірками з давнішого, бо засилай захопливих романів не спостерігається. До того ж орієнтуватися в сучасній літературі легше й швидше після ознайомлення з добіркою творів різних авторів (без перерахування кількох полиць об'ємних книжок).

Зрештою, письменникові простіше продукувати численні есеї та оповідання, ніж кілька років шліфувати великий твір. А для молодих авторів участь у колективних збірках – це нагода на плечах старших та іменитіших потрапити в літературу (цей закид неможливий хіба що стосовно впорядкованого Сергієм Жаданом «Декамерону», де немає творів маловідомих письменників).

Утім, антології публікуються, а читати знову нічого. Сні зі «Сновиди» набридають після кільканадцятого, у «Щоденнику» приваблюють кілька текстів фахових письменників, а «Аморалка» навіює ностальгію за часами, коли подані там твори були новинками. Що ж, доведеться таки чекати романів чи принаймні колективних збірників ще не читаних, добре написаних і ретельно відібраних новел. ■

ФОТО: ТЕТЯНА ДАВІДЕНКО

«Аморалка»

«Щоденник»

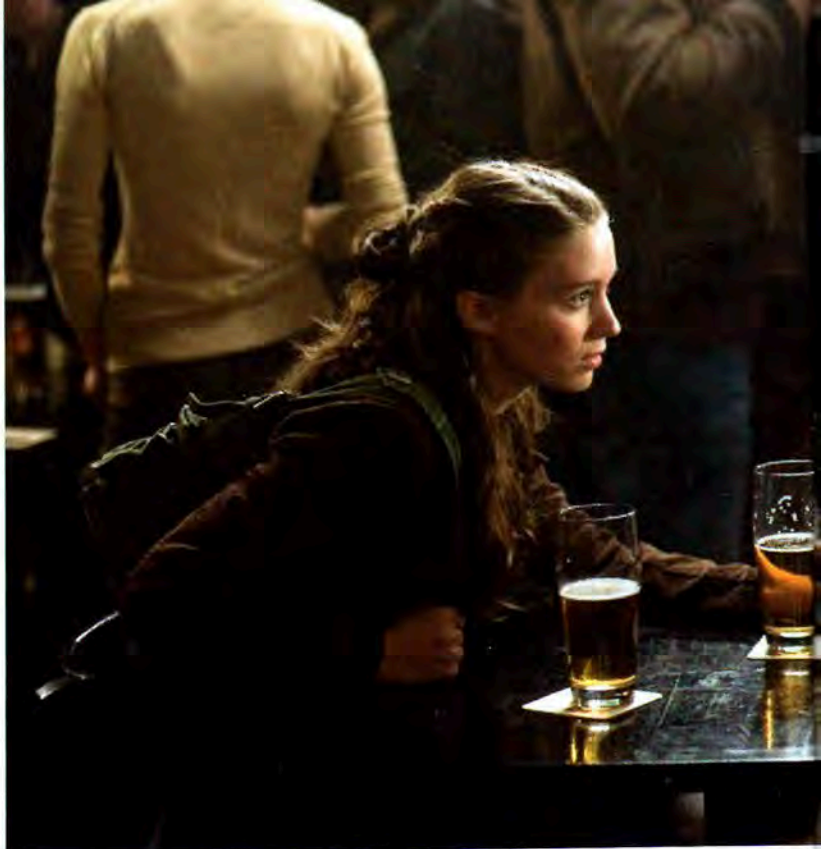
«Сновиди»

КІНО

ЦІЛЬОВИЙ ФІЛЬМ

«Соціальна мережа»
Девіда Фінчера
розрахована на
фейсбуківців

Новий фільм Девіда Фінчера відкрив шляхи до чомусь досі неторканої інтернет-теми. Велика справа, і не сумнівайтесь. До того ж американський режисер копнув глибше й одразу, на перших хвиликах, вказав причину створення однієї з найбільших соціальних мереж Facebook: банальна помста за образу дівчині, яка назвала гарвардського ботана Марка Цукерберга придурком. Чи може бути позитив від того, що твориться під дією негативних емоцій? Це ніби екранізація відомого вислову Святого Августина, котрий, своєю чергою, інтерпретуючи слова Ісуса Христа, запитував: «Який сенс мені в тому, якщо я цілий світ отримаю, а душу свою безсмертну втрачу?». Чи є позитивом ті \$25 млрд, у які оцінюється тепер Facebook, якщо ледве не всі сім років існування мережі її засновник відбивається від судових позовів, звинувачений у плагиаті, нечесній роботі і ще Бог знає у яких гріхах. І Цукерберг платить за мовчання тих, хто може сказати про нього зайве, за образу другові, з яким паскудно вчинив

«Соціальна мережа».
У кінотеатрах
України з
21 жовтня

тощо. Фінчер, честь йому й хвала, власне, і зробив фільм на основі цих судових суперечок і людських протиріч. Так само як і Facebook складається зі слів, котрі пишуть один одному віртуальні друзі, так і фільм складається з нескінченної течії слів Цукерберга, його колег, ворогів, адвокатів і прокурорів, з перехресних допитів, сварок, базікань про дівчат, інтернет-коди, гроші, правду та брехню. У цьому є плюси й мінуси фільму. Глядач чує майже все, що потрібно знати про Facebook, і чого він не знав і не міг знати раніше. З іншого боку, слів так багато, що від них стомлюєшся, починаєш втра-

Анонси 22, 24 жовтня, 19.00
Ніно Катамадзе

Жовтневий палац (Київ, вул. Інститутська, 1)
Одна з найкращих сучасних джазових виконавиць разом із гуртом Insight представить новий альбом Red. У десяти композиціях переплелися джаз, рок, поп. Це пісні Leo, Vaja, Springtime, Gypsy, The Road, Movaneba, Red, Autumn. Концертна програма розпочнеться інструментальною арт-роковою Way To Lo. На сцену співачку супроводжуватиме чоловічий хор «Тбілісі». У музиці Ніно Катамадзе завжди є місце для вільної імпровізації, а слухачі розуміють її пісні, навіть зовсім не знаючи грузинської мови.

22 жовтня, 18.00 — 22 жовтня, 19.00
Презентація тревелоґа Alwane & Jazz Gnawa

Книгарня «Є» (Київ, вул. Лисенка, 3)
Відома дитяча письменниця, журналістка й перекладачка Леся Вороніна вперше виступає у ролі дорослого автора. Її нова книжка «У пошуках Оґопоґо» написана в жанрі «тревелоґ», тобто літературної мандрівки. Разом із письменницею читач потрапляє до Європи та далекі острови, а стрижнем цих подорожей є пошуки української ідентичності. Леся Вороніна закликає просто радіти життю, замість перейматися комплексами національної меншовартості. У презентації візьмуть участь Ірен Роздобудько та Лариса Денисенко.

Клуб Jazzter (Харків, пров. Театральний, 11/13)
Марокканські гурти виступатимуть в Україні вперше. Для своїх пісень етно-джазовий колектив Alwane використав слова арабських класиків, зокрема Махмуда Дарвіша, Баланда Хайдарі. Усі учасники колективу є професорами Національного міністерства освіти Марокко. Проект Jazz Gnawa представляють хоровий спів під звуки залізних кастаньєт і різноманітних видів перкусії. Пісні гнава — нащадків чорних рабів — це яскрава поєднання реггі, традиційного госпелу і трансю.

Е-КНИЖКИ

Антуан де Сент-Екзюпері.**«Планета Людей». «Маленький принц»**

Твори, здатні зацікавити і дорослих, і дітей, мають уже щонайменше два виміри геніальності. Прикладом цього є «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері. Книжка написана просто, навіть дещо наївно, проте надзвичайно мудро, що й стало запорукою її шаленої популярності у світі. Голос заслуженого артиста України Бориса Лободи – гідне обрамлення тексту. На диску вміщено ще один твір автора – «Планета людей».

Микола Хвильовий. «Оповідання»

Микола Хвильовий був одним із лідерів, рушіїв яскравого спалаху в історії української літератури, пізніше названого «Розстріляним Відродженням» через трагічну долю, що спіткала це покоління. Він пройшов шлях від щирого захоплення новими комуністичними ідеалами до вбивчого усвідомлення, що митцю не вижити в такій «щасливій країні». Актор театру та кіно Петро Панчук озвучив найзнаковіші оповідання письменника.

Перший україно-англійський англо-український словник народної мудрості «Так кажуть»

Електронний словник є новітнім підходом до вивчення мов та народної мудрості. Він містить близько 30 тис. українських та англійських фразеологізмів, сталих і крилатих виразів, прислів'їв та приказок, афоризмів, ідіом, порівнянь, прикмет, об'єднаних у чотири тематичні розділи: «Людина», «Їжа», «Природа», «Фауна». Запам'ятати вирази допоможуть спеціально розроблені вправи. Завдяки зручній навігації словник стане у пригоді навіть не дуже досвідченим користувачам комп'ютера.

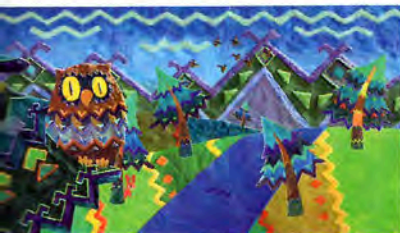

чати увагу й інтерес. На кого розрахований фільм, ось питання. Любитель банального кіноїдла не схоче тільки слухати, і матиме рацію – у кінотеатрі треба дивитися. А непересічний глядач, поціновувач розумного кіно теж крім слів нічого не побачить, бо бачити нічого: «Соціальна мережа» позбавлена важливої деталі, яка є фінчерівським і загалом кінематографічним козирем – візуальності. Здається, що цільова аудиторія фільму – члени Facebook. Якщо так, фінансисти «Соціальної мережі» у школоді: фейсбуківців уже понад півмільярда людей.

23 жовтня, 16.00**День народження «Сумно?»****Київська Мала Опера (Київ, вул. Дегтярівська, 5а)**

Одна з найпопулярніших українських мереж блогів про культуру відзначає своє п'ятиріччя. На святкуванні відбудеться презентація анімаційного проекту Сашка Лірника «Моя країна – Україна», у якому зібрані відомі та забуті казки, історії, легенди. Режисерка-документаліст Наомі Умань покаже своє експериментальне кіно, зняте в черкаському селі Легедзине. Пройде виставка картин

художниць Агіци Бо-Гі, Марисі Рудської. Музична частина дійства представлена гуртами «ДомРа», «Zaraska» та «Пропала грамота».

25–29 жовтня**«Дивень-2010»****Обласний театр ляльок (Хмельницький, вул. Проскурівська, 46)**

Міжнародний фестиваль лялькових театрів підготував вистави для дітей різного віку. Так, найменшим глядачам покажуть «Мухине весілля», «Телесик», «Дикі лебеді», а для школярів цікавою буде прем'єра музичної вистави «Курочка ряба». Відкриватиме фестиваль Хмельницький театр ляльок «Дивень» з новою постановкою режисера Сергія Брижаня «Любов до трьох апельсинів». Свої роботи продемонструють учасники з різних областей України, а також Росії та Польщі. Цьогорічний фестиваль діятиме також як творча лабораторія.

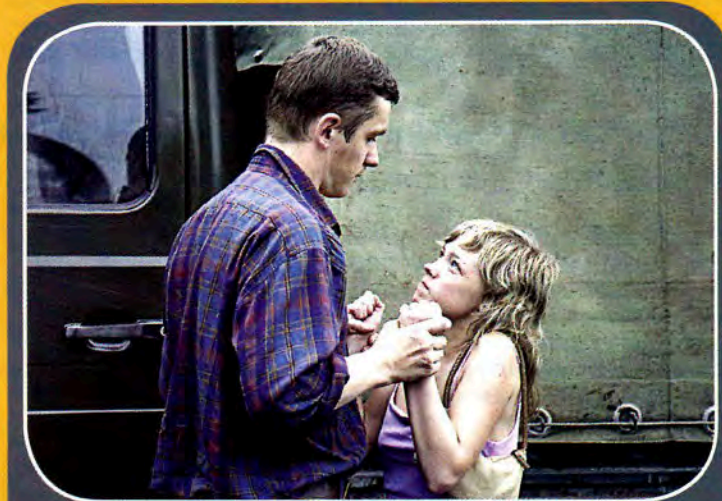
28 жовтня, 19.00**«Музичні Асамблеї»****Кірха Св. Катерини (Київ, вул. Лютеранська, 22)**

Ансамбль старовинного співу – це єдиний в Україні колектив, що виконує давню вокальну музику періоду бароко. На тлі нового сплеску цікавості до цієї доби артисти популяризують створені кілька сотень років тому духовні твори композиторів різних країн – України, Італії, Англії, Франції, Німеччини. До складу колективу входять троє співаків: Денис Поддячий (бас), Оксана Легка (сопрано), Максим Єфимчук (контртенор). У програмі концерту прозвучить італійська барокова музика, зокрема твори Монтеверді, Гранді, Рігатті, Легренці.

molodist 40

Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість» досяг солідного віку – імпрезі виповнилося 40 років. Ювілей святкуватимуть гучними прем'єрами і ретроспективою фільмів-переможців фестивалю

«Молодість» не дарма вважають головним кінофестивальним майданчиком країни. На відміну від решти імпрез, що відбуваються в Україні протягом року, вона відповідає міжнародним стандартам за кількістю фільмів і структурованістю програм. «Молодість-2010» розпочнеться 23 жовтня і триватиме до 31-го. Цього року до традиційного фестивального центру – кінотеатру «Київ» – додався «Жовтень». А окремі покази можна буде переглянути у «Кінопанорамі» та Будинку кіно. Така локалізація є доволі зручною для глядача, який прагне встигнути на кожну наступну прем'єру. Між іншим, «прем'єрність» – візитна картка фестивалю. Наприклад, «Фільм-соціалізм» живого класика Жан-Люка Годара – ледве не центральна прем'єра 40-ї «Молодості». Як і стрічка-відкриття «Картагена» Алена Монне: високий рейтинг цього фільму забезпечує передусім те, що представляти його в Україну прийдуть виконавці головних ролей Софі Марсо та Крістофер Ламберт. Закриватиме фестиваль стрічка Вуді Алена «Ти зустрінеш високого незнайомця». ■

КОНКУРС

Головна програма для критиків, фестивальных відбірників і любителів «першої ночі». З огляду на торішній потужний і, можливо, найкращий повнометражний конкурс останніх десяти років цього року добірка привертатиме ще більшу увагу. Додає інтриги й наявність фільму від України «Щастя моє» Сергія Лозниці, який уже здобув кілька нагород міжнародних кінофорумів. Якщо конкурс 39-ї «Молодості» мав виразну тему сім'ї, то 40-ва імпреза, зважаючи і на українське «Щастя...», і на німецьку «Чужинку» Фео Аладаґ, торкатиметься дражливої теми національності та перетину кордонів. Окрім повного метру, конкурсна програма складається з короткометражних та студентських фільмів.

ПАНОРАМА УКРАЇНСЬКОГО КІНО

Ця добірка для глядачів із сильними нервами: відсторонено дивитися на свої витвори завжди непросто. Альтернативна конкурсна програма «Панорама українського кіно 2009–2010» – це 26 короткометражних фільмів тривалістю від 3 до 40 хвилин. Поміж вибраних є і документальні стрічки, і художні. Приміром, «Перша леді зони відчуження» – «документ» Ольги Самолевської, знятий на замовлення Центру захисту культурної спадщини від техногенних катастроф. Також є три художні фільми, що були зняті під грифом «Мудаки. Арабески».

ФЕСТИВАЛЬ ФЕСТИВАЛІВ

Це найулюбленіша програма пересічного глядача і кіномана, зібрані вершки з фестивалів світу. Жанри, теми й аудиторії цих фільмів різняться, як день і ніч. Турецький «Мед» Семіха Капланоглу (приз «Золотий ведмідь» на Берлінале) – чудова медитативна драма, а шведська екранізація детективу Стіга Ларсона «Дівчина з татуванням дракона» (100-мільйонні збори у світі) – містичний кримінальний трилер. Данська «Субмарина» Томаса Вінтерберга – психологічна драма, що змушує зазирнути в душу, а польська «Трояндоочка» – романтична драма, що відкриває історію.

ART/LIFE

Ця програма – подарунок поціновувачам фільмів-біографій. І це не популярні стрічки про не надто популярних людей, і зроблені вони не для роршії. Один із таких фільмів – «Секс, наркотики і рок-н-рол» про британського музиканта Ієна Дьюрі, який новаторським чином поєднав диско й панк-рок і ввійшов до історії створенням знакового вислову Sex & Drugs & Rock & Roll. Але вершина андеграундності програми – «Вихід через суверенну крамницю» Бенксі, того самого Бенксі, який є найвідомішим невідомим художником графіті.

ФРАНЦУЗЬКЕ КІНО СЬОГОДНІ

Традиційно сильна програма традиційно сильного кіно. Навіть в умовах кризи й істотного зменшення фінансування культури у Франції дають знімати і професорам школи La Fémis, як Жиль Маршан («Чорні небеса»), і її випускникам, як Ентоні Кордьє («Кілька щасливців»). Українці матимуть щастя побачити новий фільм 67-річного класика Алена Корно – кримінальний трилер «Злочин кохання», а також радість упізнати рідні місця в шпигунському трилері Крістіана Карйона «Прощальна справа», що знімався два роки тому в Харкові.

НІМЕЦЬКИЙ БУЛЬВАР

Німці, як завжди, чесно показують усі нерівності рідного кіно. Якщо «Грабіжник» Беньяміна Хейзенберга – динамічна стрічка з незрозумілим меседжем, то «Шахада» Бурхана Курбані – гостра, актуальна драма про зрозумілі Німеччині й загалом Європі проблеми нелегальних емігрантів та релігійно-етнічної (не)терпимості (хоча обидва фільми було розкритиковано на Берлінському кінофестивалі цього року). Але найбільша проблема німців, як кажуть і на «Молодості», – це мала кількість знятих стрічок: у програмі лише чотири пункти.

НОВЕ РОСІЙСЬКЕ КІНО

Найвідомішим режисером у програмі є Алексей Федорченко («Вівсянки»). Росіянин з українським корінням здобув славу з першого свого фільму, мок'юментарі «Перші на місяці», що сенсаційно отримав приз у Венеції. Єдиний, хто може посперечатися у слові з Федорченком, – це Александр Котт, москвич, перший фільм якого десять років тому на «Молодості» став найкращою короткометражною. Щоправда, його нова «Брестська фортеця», на відміну від артхаусної драми «Вівсянки», – історичний екшн, і від нього тхне агітпропом.

СКАНДИНАВСЬКА ПАНОРАМА

Скандинавська течія є однією з наймогутніших і найплідніших. Десять заявлених фільмів 2009–2010 років – це перші або другі стрічки молодих, але перспективних режисерів Данії, Ісландії, Фінляндії, Швеції та Норвегії. Жанровість також широка: тут і комедії («Пан Б'ярнфредарсон» Рагнара Брага-сона), і кримінальні трилери («Дурні гроші» Данієля Еспінози), і музичні романи («Хуан» Каспера Хольтена), і просто драми («Листи до Отця Якоба» Клауса Херо). Одна з найцікавіших програм «Молодості».

Побачення зі слонами

Тварини й птахи Національного парку імені Крюгера, що у Південно-Африканській Республіці, живуть на волі, не боячись людей

Автор:
Марія
Мацепа

Парк займає територію
19 тис. км²

Тут мешкає
більш ніж
250 тис.
тварин

Крім чемпіонату з футболу в ПАР, як виявилось, є не менш цікаві речі. Швидкісною трасою, минаючи плантації бананів, апельсинів, манго, я підїжджаю до Національного парку імені Крюгера, або просто парку Крюгера, як його спрощено називають місцеві. Він названий на честь останнього президента африканської країни Трансваалю, з якої й пошла нинішня ПАР. Цей парк розміщений між двома південно-африканськими провінціями, Лімпопо та Мпумаланга, і наразі налічує 147 ссавців, 507 видів птахів, 336 видів дерев, 114 рептилій, 49 видів риб, 34 амфібії.

Донедавна (ще в 1994 році) вхід на територію парку місцевому чорношкірому населенню був заборонений. Зараз, хоча дискримінацію скасовано, через величезну різницю в доходах білого й чорного населення ПАР,

дозволити собі їздити в парк можуть в основному білі, заможніші громадяни – бо для відвідування треба мати не лише джип, а й гроші на нічліг, намет і решту такого туристичного причадалля, досить недешевого. ПАРівці, яких ми зустрічали в парку, із собою привозять іноді цілий автономний вагончик, в якому можна жити, інколи беруть також човни, меблі, фужери для вина, скатерті тощо.

Восьма ранку, Крокодилачий міст (Crocodile Bridge). Звідси й розпочинається маршрут у всесвіт, сплетений із павутиння величезних павуків, з дерев і кущів, населений слонами, жирафами, гепардами, орлами, крокодилами, зміями та ще сотнями різних цікавих істот.

ЖИРАФИ ТА ІНШІ КОПИТНІ

Парк складається з 21 екозони, а територія його становить 19 тис.

км². Усього година від найближчого великого міста – і дивні, досі нечувані звуки дикої природи заповнили все навколо.

Першими на дорозі зустрілися величні довгоशीї та довгоногі жирафи з дітками. По чотири пташки влаштувалися в кожній жирафи на сідниці й тихенько длубаються в плямистій шкірі тварин, вичищаючи її від дрібних паразитів. Жирафи при цьому спокійно жують молоді верхні листочки на деревах.

Проїжджаючи поряд машиною на тихій швидкості, намагаюся вловити реакцію цих дивних створінь на появу зайвого об'єкта в особі нашого позашляховика, але жирафи й вухом не ведуть.

Далі – стада маленьких імпал, оленів, рогатих лосів.

СЛОНИ

За якісь 15 хв їзди бачимо величезного слона з довгими білими

ФОТО: PEX FEATURES FOTOBANK

ПЕДОЛОЖІ | НАВІГАТОР

бивнями. Мирно щось поїдає в хащах. Його розміри трохи турбують, бо сиджу в машині вдвічі меншій, ніж він. Коли ми зарулили попиту чаю в базовий пункт перепочинку (та можливої ночівлі) Lower Sabie, бачили фотографії цих розлючених тварин і чули настанови безпечного огляду слонів. Особливо треба бути обережними щодо слоних зі слоненятами та самців, які знаходяться в періоді «муст» (мовою хінді *musth* – божевілля). Це тимчасовий стан, коли ці гігантські тварини стають дуже агресивними через викид репродуктивних гормонів тестостерону.

НОСОРОГИ Й БЕГЕМОТИ

На базі Lower Sabie також є карта, на якій всі охочі можуть фішками позначити місця, де і кого саме з тварин побачили. Зауважимо насамперед бензоколонки, що

ДОВГОШІЙ.
Жирафи тут сягають зросту 5,5 м

ЦАР І ФАВОРИТКИ.
Хижі шлюбні ігрища левиць

ДРУЖБА.
Егер урятував життя цьому носорогові після поранення

ФОТО: EPA

встановлені в парку в чітко позначених місцях. Діставшись до однієї з них і дозаправившись паливом, безстрашно ідемо далі.

Наступними мешканцями парку, які нам зустрілися, виявилися носоріг і його подруга з величезним рогом. Ще за кілька сот метрів ліворуч помічаємо сімейство зебр: зебру-тата, смугасту маму й маленьке зебрєня.

Неодноразово на нашому шляху трапляються відокремлені оглядові майданчики, які почасти виглядають як стоянка для машини з прибудованим дерев'яним коридорчиком. Якщо ним пройти, у кінці коридору можна побачити дивовижні речі. Наприклад, на одній такій стоянці ми натрапляємо на приховану, ніби вбудовану в природне середовище, хатку з глядацькими лавочками, що виходять на болотяне озеро. Перші три хвилини я сиджу в тиші та спостерігаю ряску на болоті. Далі чую несподіване незрозуміле лопотіння, гупання по воді. І ось просто піді мною, з мого берега, вириває на поверхню величезний бегемот. Він, гучно поводячись на воді, пливе на інший берег, там різко вириває, обтрушується від крапель і починає смачно плямкати пашекою. Оразу на його товсту

ФОТО: REX FEATURES/FOTOBANK

АНТИЛОПА ІМПЛАЛА.
Бажана мішень африканських сафарі, але не в парку Крюгера

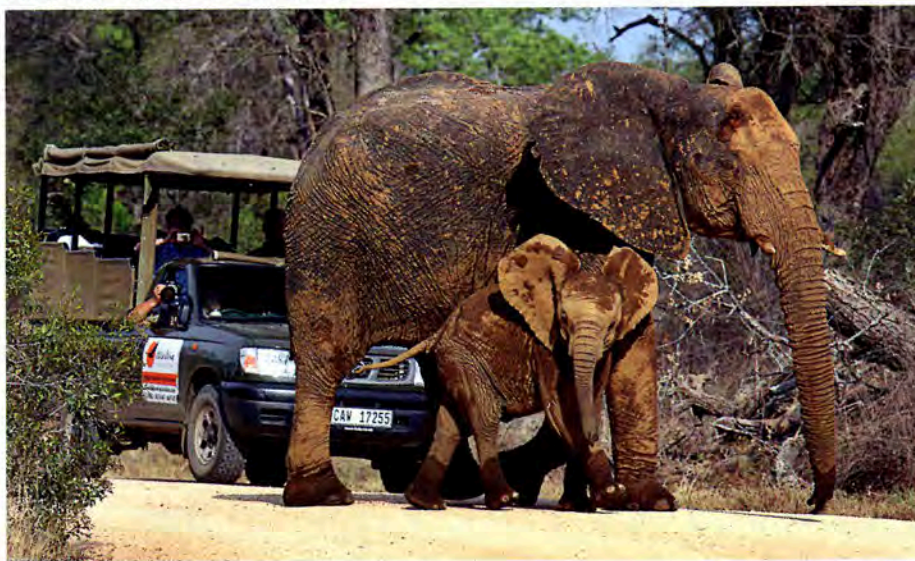

ФОТО: EPA

ДОВІДКА

Парк Крюгера названий на честь останнього президента Трансваалю, країни-попередниці ЮАР. Наразі він налічує 147 видів ссавців, 507 видів птахів, 336 видів дерев, 114 найменувань рептилій, 49 видів риб, 34 амфібії – загалом більше ніж 250 тис. різноманітних тварин. На території парку суворо заборонено виходити з машини (може з'їсти лев або напасти слон). Але є 12 облаштованих для зупинки місць. Нічліг можна влаштувати в стаціонарному бунгалі або у власному наметі, але на те й на інше треба резервувати заздалегідь місце. Порядок регулюється рейнджерами – поліцією, яка контролює кількість осіб, що в'їжджають до парку, зокрема стежить, щоб ніхто не їздив після заходу сонця. До обов'язків рейнджерів також входять нагляд за тваринами, контроль їх чисельності тощо.

шию, ноги і корпус всідаються п'ятеро пташок і починають дзьобати. Поступово приходячи до тями після несподіваної появи такого мегастворіння, раптом бачу, як під водою рухаються дві величезні тіні. Десять за три хвилини майже синхронно виривають ще два бегемоти, голосно позіхають, розплюскують воду, лопотять хвостами. Тихе умиротворене озеро, яке здавалося зачарованим і сонним, оживає і стає жвавим видовищем. Бегемотики вдоволено перерохкуються, перемовляються плесканнями хвостів по воді, інколи ніби змагаючись, хто голосніше лупоне ним по рясці, плямкають, широко позіхають. Той, що ближче до мене, роззявив свою велетенську пащу. Туди вправно, як метеор, одразу впурхнула якась пташка й почала видзьобувати між зубами велетня щось для неї явно смаченьке. Сцена купання бегемотів стала для мене одним із найцікавіших епізодів мандрівки. Оглядовий пункт, з якого я спостерігала за тваринами, знаходиться трохи вище над водою, і мені не відомо, зауважили мене ці вайлуваті створіння чи ні; у будь-якому разі, навіть якщо й бачили, я на них не справила ані найменшого враження.

Це озерце ще цікаве тим, що час від часу під водою пропливали якісь тіні, готові в будь-який момент винирнути. Та лишилося загадкою, чи були то варани, крокодили, чи, може, черепахи?

Праворуч від мене на відстані руки сиділа неймовірно цікава птаха розміром із курочку з кольоровим жовто-синім дзьобом. Спокійно позираючи на мене лівим оком, вона вишукувала щось дзьобиком між гілляччям.

ПТАХИ

Коли я вперше потрапила до цього славетного парку, мене вразили насамперед не леви чи гепарди, а різнобарв'я і розмаїття птахів. Є спеціальні тематичні екскурсії споглядання лише пернатих мешканців парку Крюгера. У ПАР діє чимало клубів любителів птахів. Одна моя знайома, наприклад, зарезервувала у своєму клубі спеціальну спостережну ложу на заповідному озері, куди прилітають на кілька тижнів степові орли з Росії. Члени клубу приїздять сюди

щороку в один і той самий час стежити за пернатими.

Інколи тутешні птахи виглядають такими дивними й з'являються перед тобою так несподівано, що годі вірити своїм очам. Я вже почала звикати, що раз по раз на шляху виникають так звані райські або рожеві чи пурпурові дерева – такий у них колір листя. Аж раптом усі рожеві листочки одного з них вмить зірвалися зграйкою в небо. Такі ось зграйки рожевих або пурпурно-фіолетових птахів літають тільки разом і сідають завжди тільки на засохле дерево.

Зграї грифів теж чомусь сідають виключно на голі, без жодного листочка, дерева. І хай би скільки було гарних зелених дерев навколо, гриф неодмінно умотиться на якусь чорну – обгорілу або засохлу – гілку.

Грифи наїжачені, сидять купою й непривітно перегукуються, гелготять. Видовище це трохи лякає.

А ось величні орли кружляють високо-високо, й треба мати гострий зір або бінокль, щоб простежити цікаву траєкторію їхнього польоту. Утім, славетного орла Fish Eagle ми бачили не лише, коли він гордо зависав у повітрі, а й присілим на дереві, на самій верхівці.

Вельми зворушливі серед гігантів тамтешньої природи тендітні колібрі. Їх зграйки літають по Berg-en-Dal (це одне з місць перепочинку, дозаправки палива й можливої ночівлі), зовсім не цураються homo sapiens, можуть сісти тобі на руку чи наплічник.

МАНДРІВНИКОВІ НА ЗАМІТКУ

Зменшити витрати на дзвінки в роумінгу можна, скориставшись послугою TravelSiM. Вона працює в 183 країнах світу та в 70 з них передбачає безкоштовні вхідні дзвінки. У 118 країнах світу вихідні дзвінки в межах \$0,29–1,00. Вартість вихідних дзвінків з Південної Африки – \$0,60/хв, вхідні дзвінки безкоштовні. Обрати стартовий пакет можна відповідно до ваших потреб. Мінімальний стартовий пакет «Проба» з \$5 на рахунок коштує \$14.

Поповнювати рахунок ТревелСімки можна на будь-яку суму від 10 грн де завгодно – в офісах туристичних компаній України, за допомогою платіжних терміналів, у платіжних системах «Портмоне» та «Приват24», і навіть за допомогою віртуальних грошових одиниць WebMoney. Абонентам роумінгу TrevelSiM доступні безліч зручних додаткових послуг (на кшталт «Локатор», «Переказ коштів», «Передзвоніть мені» тощо). Деталі на сайті w.TravelSiM.ua або за тел. (044)223-8008.

ФОТО: DEBBY-CHAMPION

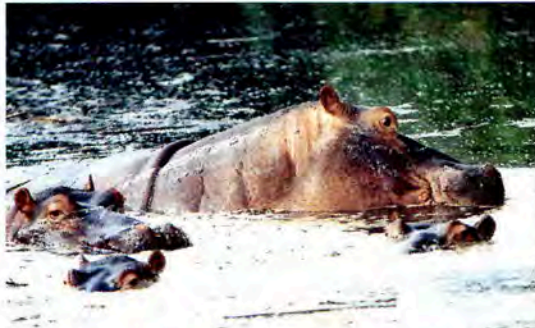

ФОТО: REX FEATURES FOTOBANK

ПЛЯМИСТИЙ ЗИМОРОДОК.
Живе біля водойм, полює на риб, раків та амфібій

ПЕРСОНАЖ КАЗКИ.
Гіпопо... з провінції Лімпопо

РОДИЧІ ЗА ДАРВИНОМ.

Мавпи – типові представники африканської фауни

ФОТО: REUTERS

...І СЮРПРИЗИ НАОСТАНОК

Виїхавши з ґрунтівки на гарну асфальтовану дорогу, я бачу дивне створіння, яке пританцює прямо посеред шосе. Радіоно похитує лапками вперед-назад і ніби запрошує мене вийти із машини й потанцювати. Дивляюся: це хамелеон. Щойно він дійшов до узбіччя і його лапка торкнулася знову піску, хамелеон притгьмом побіг убік. Потім мені пояснили, що йому просто важко пересуватися асфальтованим покриттям, тому його лапки щороку так довго розхитуються, ніби в танці.

Та найбільше мене вразили африканські мангусти. Уперше я їх побачила ще в ПАРівському містечку Вайтерівері (Whiteriver). Ми з друзями пили чай, і раптово до мене підбігла маленька мангустка, калачиком вляглася на коліна. Власник тваринки пояснив, що його друг займається експортом мангустів у Дубай, а одну ось подарував. Особливо великий попит на південноафриканських мангустів у Катарі, в Об'єднаних Арабських Еміратах, де їх масово купують на хутро. У парку ж Крюгера мангусточки сиділи обабіч дороги й визирали зі своїх нірок, висовуючи рожеві носи й заглядаючи мені в очі...

Почало смеркати. Наш довгий насичений день добігає кінця. Ми в'їжджаємо до одного з місць, відведених для зупинки в парку. Ставимо намет, розводимо ватру, і, попиваючи трав'яний чай, заварений на джерельній воді, дивимось на досі небачені величезні, завбільшки із кавуни, зорі і дивні, химерні сузір'я. ■

Життя одне. Живи!

Феєрія
мандрів

Новорічні та різдвяні тури до Південної Африки

Вильоти 27.12, 29.12, 02.01

Мрії здійснюються

(ПАР, Замбія/Зімбабве, Ботсвана, 11 днів/10 ночей;
від \$3245 + авіа, віза)

м. Київ, вул. Гайцана, 8/9, © Арсенальна

тел.: (044) 501 01 82/83

www.feeria.ua

НІЛ ДТАУ АБ № 020121 від 14.02.2006

Завтра без бензину

Найгучніше в Старому світі автомобільне мотор-шоу – Mondial De L'Automobile-2010 – наблизило нас до ери без бензину. Найбільші автовиробники представили в Парижі вже не концептуальні, а серійні моделі на електротязі, які хоч завтра можна придбати в автосалонах

Автор:
**Петро
Польовий,**
Париж–Київ

Фото автора

Тема екології – економічність автомобілів та зниження шкідливих викидів у атмосферу – стала головною на більшості світових автошоу за останні п'ять років. Експозиції, оформлені в зелених, білих чи блакитних тонах (останній символізує чисте небо), уже давно стали звичними для журналістів і навіть встигли трохи набриднути. Однак раніше багато автовиробників лише вдавали, що наслідують модний тренд, – наліплювали на машину вивіску «гібрид» чи «100% екологічно чистий». Перевірити в дії таке авто чи хоча б подивитися на конструкцію передового силового агрегату було неможливо – авто стояли замкненими та з максимально тонованими вікнами. Так компанії звітували, що вони у тренді та працюють над

проблемами захисту довкілля. Цьогоріч у Парижі була зовсім інша ситуація: справжні серійні електрокари можна було не тільки роздивитися в усіх деталях, а й протестувати в спеціальному павільйоні виставки (адже вони не викидають шкідливих газів, тому можуть їздити навіть у приміщенні), після чого замовити їх у дилера. Тож девіз автошоу «Майбутнє – вже сьогодні» цілком відповідав представленим експонатам.

КОМПЕНСАЦІЯ ЗА ЕЛЕКТРОКАР

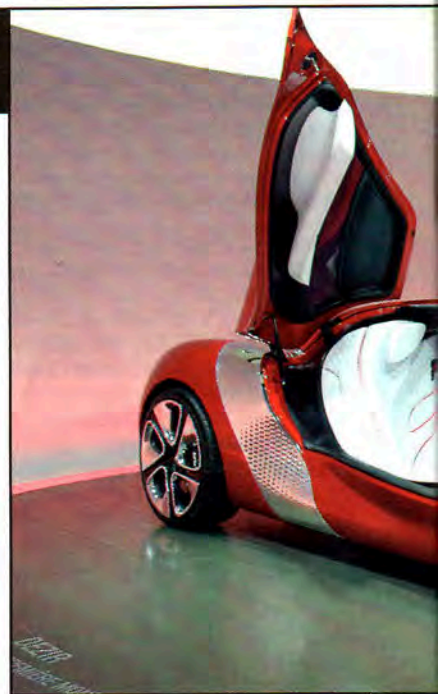
Зважаючи на експозиції паризького мотор-шоу, можна констатувати, що з-поміж автовиробників намітилися лідери зеленого руху, причому це зовсім не ті концерни, які нині тримають першість за обсягом виробни-

цтва автомобілів на рідкому пальному. Оскільки розробка екологічно чистих технологій може окупатися тільки в дуже віддаленій перспективі, провідні автовиробники розробляють їх спільними зусиллями. Так, французький автогігант PSA Peugeot Citroën разом із японським Mitsubishi Motors Co продемонстрували свою розробку – цілковито електричні серійні авто. За формою та начинням вони майже ідентичні, а різняться лише оформленням передньої частини відповідно до стилістики кожної марки. Автомобілі Mitsubishi iMIEV, Citroën C-Zero та Peugeot iOn уже можна замовити в дилерських мережах виробників та отримати їх із грудня 2010 року. Виставлені на автошоу моделі з солідним списком додаткового обладнання

Щоб показати принцип роботи електричних чи гібридних автомобілів, виробники демонструють макети з наочними схемами роботи

90% концептуальних авто, що були представлені на виставці, за силову установку мають електродвигуни, як цей Renault Dezir

(шість подушок безпеки, кондиціонер, електросклопідйомники, ABS, ESP) коштують €35 тис. Враховуючи компенсацію, яку надає європейський уряд покупцям електромобілів (€5 тис.), за-

доволення їздити на міському компактному авто, що не шкодить довкіллю, обійдеться у €30 тис. За такі гроші в Європі можна купити два-три аналогічні за класом авто з двигуном внутріш-

нього згоряння. Утім, у подальшій експлуатації кілометр пробігу обходиться в п'ять-десять разів дешевше, ніж на бензиновому авто аналогічного класу, – близько €1 на 100 км! ▶

Peugeot iOn (як і його близнюки Mitsubishi та iMIEV Citroën C-Zero) заряджається від звичайної розетки 220 В за шість – вісім годин (залежно від сили струму), а від спеціального роз'єму для електромобілів, що видають струм 125 А при 400 В та потужності 50 кВт, – усього за 30 хвилин

Інший франко-японський альянс Renault–Nissan також у авангарді електричної автомобільної моди. Перший серійний автомобіль на електротязі Nissan, модель Leaf, почнуть продавати в Японії та США наприкінці цього року, а в Європі – наступного. Ціна з урахуванням бонусів, аналогічних попередній трійці, – близько €30 тис. При цьому Leaf дещо більший за розмірами від згадуваних конкурентів: вільно вміщає п'ятьох осіб і має низку іноваційних примочок, приміром, світлодіодні фари, які споживають менше струму, ніж звичайні, або спеціальний комунікатор, що на відстані показує власнику стан зарядки його авто.

ЗА €2 – 160 КМ

Створення спеціальних моделей електромобілів, які можуть пересуватися виключно на електротязі, – лише один із напрямів еволюції автопрому в Парижі. Деякі виробники йдуть простішим шляхом: перетворюють звичні нам автомобілі з двигуном внутрішнього згорання на електричні. Наприклад, Renault представив серійну версію моделі Fluence Z.E. – це електромобіль, що виглядає так само, як і звичайний Fluence, знайомий і українцям. Голова концерну Renault–Nissan Карлос Гон оприлюднив сенсаційну вартість цього авто,

Mondial De L'Automobile-2010

Паризьке моторшоу Mondial De L'Automobile відбувається щодва роки та є однією з двох найбільших автомобільних виставок у Європі. Цього року він проходив з 2 по 17 жовтня в Експоцентрі Версаль. У восьми величезних павільйонах свої експозиції розгорнули кількості учасників, які показали близько 100 світових прем'єр. За вартості вхідного квитка €12 виставку відвідало майже 1,5 млн осіб

яке можна буде придбати з середини наступного року, – €21,3 тис., що відповідає ціні аналогічного авто з дизельним двигуном. До того ж, витративши тільки €2 на заряджання акумулятора, власник Fluence Z.E. може розраховувати на 160 км їзди без дозаправки. Президент Renault–Nissan запевнив, що комерційна модель Kangoo Z.E. з електроприводом також коштуватиме не набагато більше за дизельну версію. До речі, Renault, на відміну від інших виробників електрокарів, вирішив значно зберегти час власника на заправці акумуляторів. Окрім звичних довгого (6–9 год) та швидкого (0,5–1 год) циклів дозарядки компанія розробила систему швидкої заміни батарей. Для цього на спеціальних станціях обміну заряджаються батареї, які підходять будь-якому електро-Renault, тобто маніпулятор замінює виснажений акумулятор автівки на новий, заряджений. Ця процедура займає лише дві-три хвилини.

Mercedes-Benz спільно з американською компанією Tesla, яка спеціалізується на електричних спорткарах, показали серійний варіант Mercedes-Benz А-класу на батарейках під назвою E-cell. Починаючи з наступного року він буде доступний європейським покупцям. Однак у цілковиту власність його не продають.

Машина доступна тільки в лізинг терміном на 4 роки. А ось іншому електрокару від Mercedes підзарядитися від розетки не потрібно. В автомобілі Mercedes F-cell, що зовні не відрізняється від звичного мерседесівського В-класу, електроенергію виробляють паливні соти, які переробляють водень. Машину заряджають стисненим воднем, а на виході вона видає чистий пар. Утім, цей проект не можна назвати цілком серійним – наразі випускається лише експериментальна партія з кількох сотень машин, які випробовуються в реальних умовах експлуатації.

ГІБРИДИ СЕРЕД НАС

Незважаючи на поголове захоплення електрокарами, масового переходу на ці авто в найближчі роки не передбачають навіть найзатятіші оптимісти. Головне, що стоїть на заваді швидкому розповсюдженню електрокарів, – акумулятори. Нині на серійні авто ставлять батареї, подібні до тих, якими обладнані мобільні телефони, – літій-іонні. І хоча вони значно ліпші за своїх попередників, але мають цілу низку вад, зокрема не працюють за низьких температур і за два-три роки цілком втрачають здатність перезаряджатися. Тому деякі автовиробники працюють над компромісними варіантами зни-

Перші десять із 250 таких Volvo С30 DRiVe Electric уже їздять вулицями шведського Гетеборга. Повного заряду батареї вистачає на 150 км

Окрім Toyota Prius, який доступний споживачам лише як гібрид, відтепер два двигуни – бензиновий та електричний – ставитимуть і на Toyota Auris

ження негативного впливу автомобілів на атмосферу – гібридами. Серійних авто, у конструкції яких одразу два види двигунів – бензиновий та електричні (останніх може бути кілька), по світу їздить уже досить багато. Так, лідер серед виробників гібридів концерн Toyota відзвітував про продаж 2,8 млн авто з гібридною технологією в усьому світі! За словами директора Європейського відділення Toyota Motors Дідає Лероя, кількість прихильників гібридів збільшується. За вісім місяців 2010 року продажі автомобілів-гібридів Toyota та Lexus зросли на 65% – до 480 тис. Окрім лідера в цьому сегменті Toyota Prius японці в Париж привезли гібридний Auris. Також на виставці представили Prius Plug-in – гібрид, який може заряджати акумуляторні батареї як від двигуна внутрішнього згоряння, так і від розетки. Prius Plug-in здатний проїхати без використання ДВЗ, на чистій електричності 20 км, після чого доведеться використовувати бензиновий двигун. Однак завдяки цій технології середня витрата пального автомобіля становить лише 2,6 літра на 100 кілометрів.

Серед усіх нових автомобілів, які купують у Старому світі, 60–70% – дизельні, тому місцеві виробники розвивають дизель-гібридні технології. На-

приклад, уже цього року кросовер Peugeot 3008 Hybrid4 отримає електромотор.

МІНІМУМ ОБ'ЄМУ, МАКСИМУМ ПОТУЖНОСТІ

Традиційні двигуни внутрішнього згоряння також стають дедалі економічнішими та менше шкодять довкіллю. Цьому сприяє спеціальна програма Євросоюзу зі зниження викидів CO₂. В автомобілях почали впроваджувати цілий комплекс заходів, спрямованих на зменшення витрат пального та викидів вуглекислого газу. Зокрема, система «Старт-Стоп» вимикає двигун на світлофорах, генератор заряджає акумуляторні батареї під час гальмування, підсилювачі керма замість гідравлічних тепер є електричними, навіть шини стали екологічнішими та допомагають економити пальне. На Mondial De L'Automobile-2010, напевне, не було жодного виробника, який не демонстрував би цих технологій на своїх дружніх довкілля моделях.

Сучасні двигуни, які почали встановлювати на свої авто найбільші виробники, значно зменшили масу та робочий об'єм. При цьому завдяки використанню новітніх технологій – прямій подачі палива в циліндри та одному чи двом турбонагнітачам – видають характеристики, які ще кілька років тому були під силу лише моторам з великим об'ємом. Так, 1,4-літровий двигун TSI з подвійним наддувом від концерну Volkswagen розвиває до 170 к.с., що раніше вважалося нормальним для 2,2–2,4-літрових. Такі двигуни вже розповсюджуються в Європі: наприклад, на базовій версії Skoda Superb стоїть саме такий двигун (1,4 л), а Skoda Octavia віднедавна доступна з мотором об'ємом усього 1,2 л. Що казати, якщо навіть Mercedes-Benz S-класу оснащується двигуном об'ємом лише 2,1 літра!

Утім, більшість згаданих технологій, які світові виробники з гордістю представляли в Парижі, ще довго будуть недоступні українським споживачам. Адже сучасні двигуни з високим ККД дуже чутливі до якості пального, гібриди та екологічні технології значно збільшують ціну авто, а місцевий клімат може згубити акумулятор електрокара вже за першу зиму. ■

New Non Fiction Books from EU

К Н И Г А Р Н Я

м. Київ
вул. Лисенка, 3
тел.: (044)235-88-54

www.book-ye.com.ua

Гість із майбутнього

Гібридна Toyota Prius економить більше нерви й довкілля, аніж гроші власника

Автор:
Ілько
Майдачев-
ський

Індиферентним, самозакоханим егоїстам, яким байдуже до забруднення довкілля та вичерпання природних ресурсів на планеті Земля, цей матеріал можна не читати. Prius створювався не для них. Хоча... навіть вони можуть сприйняти його як цікаву родзинку, що підкреслює виняткову просунутість власника. Як новий планшетник. Як відпочинок на Гоа. Як відвідання «ГогольFest». Тому що цей зовні звичайний седан – екологічно чистий (відносно, звісно) гібрид, який до того ж дає змогу економити пальне. Мовляв, ми теж переймаємося глобальним потеплінням, ми теж належимо до західної цивілізації. Хоча сонце

на цій ділянці цивілізації світить зі Сходу, а ще точніше, з Японії.

До нас Toyota Prius третього покоління дісталася через багато років після її появи на світових ринках (першу модель було запущено ще в 1997-му), і то не сказати, що опинилася в центрі уваги вітчизняних автомобілістів – саме через їхню непросунутість. Тому, мабуть, варто розповісти все із самого початку. Відомо, що інженери точили зуб на електродвигун ще на світанку автомобілебудування через його фантастичні динамічні характеристики та ККД порівняно з двигунами внутрішнього згорання. Докази того, що електричний агрегат має видатний крутильний момент, можна спостерігати на тролейбусних зупинках: асфальт на них буквально вигризений колесами – на автобусних такого ніколи не побачиш. До того ж електродвигун практично не

має потреби в редукторі, можна забути про коробку передач, і взагалі він змінює всю внутрішню логіку конструкції. Натомість має лише одну ваду, що анулює всі переваги: обмежену ємність акумулятора взагалі як класу пристроїв. Ось якби вздовж усіх вулиць протягнути дроти, як у тролейбуса... Але тоді нікого не обженеш! Тому впродовж усього минулого століття електромобілі залишалися забавкою для вживання, що не передбачає додання великих відстаней, наприклад, електрокар або машинка для пересування по полю для гольфу. А «дорослі» автомобілебудівники тим часом вигадували автоматичну трансмісію, щоби пристосуватися до

діапазону потужності бензинового двигуна, і каталітичний конвертор, щоби хоч якось пригальмувати псування повітря.

Ідею створити життєздатний гібрид, що поєднував би всі переваги електрики з практичністю вуглеводневого пального, спершу було сприйнято як суто японське інженерне дивацтво – щось на кшталт винаходу тамагочі. Відтоді у світі випущено понад 2 млн гібридних Toyota, якщо не рахувати гібридних Lexus (як відомо, це не що інше, як та сама Toyota, тільки підгламурена). Prius їздять губернатор Арнольд Шварценеггер, принц Уельський Чарльз, бізнесмен Стів Возняк, актори Гаррісон Форд, Леонардо ді Капріо, Бред Пітт... Коротше кажучи, тренд зрозумілий. Prius також працюють як чергові поліцейські машини в Чикаго та Оттаві, міські таксі в Нью-Йорку та Ванкувері. Але оскільки ми з вами не в Чикаго, варто швидше дізнатися, як той Prius поводить на практиці, а не з позиції свідомо-зелених ентузіастів.

Отже, перше, що збиває з пантелику, коли заводити таку лялю, – відсутність шуму. Будь-якого шуму. Тобто взагалі незрозуміло, чи завелася вона, так тихо працює електродвигун. У Європі навіть були побоювання, що пішоходи частіше потраплятимуть під колеса, бо не чути-муть її наближення. Побоювання не справдилися. До 40 км/год машина рухається на одній електриці, якщо не треба оперативного пришвидшитися або якщо не настане час підзарядити акумулятор (інакше заряду вистачить на півтора кілометра). Далі вмикається бензиновий двигун, але працює він у максимально стабільному режимі, без перевантажень, отже, стрибків зажерливості не спостерігається, до того ж (це для нас «до того ж», а для американців із європейцями – ключова перевага) викиди в атмосферу CO та іншої гідоти мінімальні. У такому настрої Prius поводить досить мляво, навіть меланхолійно, неначе підкреслює свою миролобність. Не дивно, адже потужність самого електродвигуна – заледве 37 кінських сил. Якби було більше, для нього довелось б тягнути акумулятори на окремому причепі.

Натомість витрати пального в екологічному режимі – 3,9 на

100 в міському циклі (звісно, якщо не вмикати спокусливої кнопки динамічної їзди). Для повнорозмірного міського седана результат справді неймовірний, але ефект тут радше не економічний, а психологічний, навіть, сказати б, ідеологічний. Порахуймо: традиційне авто такого класу з 1,8-літровим двигуном жертиме в місті літрів дев'ять–десять. Різницю слід помножити на вартість бензину – приблизно долар за літр. Це означає, що впродовж перших 200 тис. кілометрів пробігу автомобіль заощадить своєму власникові приблизно \$12 тис. Гроші суттєві, але не критичні для того, хто готовий віддати \$37 тис. за це диво збоченої інженерної думки. Для носія прогресивного менталітету значно більше має важити той аргумент, що за цей час він один-єдиний збереже своїй планеті 12 т пального – це парочка бензовозів. Що ж до безпосереднього забруднення довкілля, то двигун гібрида викидає в атмосферу на 85% менше деяких найшкідливіших речовин! Інакше кажучи, кожен Prius – це пересувний пам'ятник екологічній свідомості господаря.

\$12 тис.

може заощадити
недешевий Prius
власникові
впродовж

**200
ТИС. КМ**

пробігу

ДО 40 КМ/ГОД МАШИНА РУХАЄТЬСЯ НА ОДНІЙ ЕЛЕКТРИЦІ. ДАЛІ ВМИКАЄТЬСЯ ДВЗ

Звісно, все змінюється, якщо таки натиснути кнопку динамічної їзди. З цього моменту Prius мобілізує всі можливості свого 1,8-літрового агрегата й перетворюється на динамічного, «нервового», як кажуть французи, учасника дорожнього руху, причому з істотними бонусами для водія. Передусім це стосується комфорту. В Україні автівку постачають в комплекті включно з навігатором, камерою заднього виду та радаром, що забезпечує від надмірного зближення й дає змогу, за бажання, ввімкнути так званий динамічний круїз-контроль – це коли ви хочете не просто рухатися з постійною швидкістю по трасі, а «приклеїтися» до машини, що їде перед вами. Розгін до сотні – 10,4 с. Гальма поведуться інтелектуально: під час штатного сповільнення швид-

кість гаситься за допомогою спеціального електромоторів-генераторів, що підзаряджають акумулятор, а в екстрених ситуаціях на сухому асфальті зупиняють машину миттєво, перетворюючи її, як уже було зазначено, на нерухомий монумент.

Швидкості у звичному сенсі не перемикаються. На місці важеля – напівіграшковий джойстик, що після кожного руху повертається в центральне положення. Табло заховане в глибокій щілині між торпедо та скло, кнопки керування ним винесені на кермо. Всі показники читаються ідеально (наприклад, витрати пального в поточному режимі), а цифру швидкості світлодіодний проектор дублює прямо на вітрове скло, не помітити важко. Безумовно, тут усе розраховано на звички людей, які щодня користуються модними технічними гаджетами й сприймають їхню наявність як необхідне для життя середовище. Загалом ця модель дає уявлення, наскільки далеко еволюціонував сучасний автомобіль від часів «Ладіштіски», яку кожен власник теретично міг розібрати й зібрати власноруч.

До переваг Prius слід зарахувати також екстер'єр. Основним завданням дизайнерів була не ефектна зовнішність, а максимальна обтічність, щоби зменшити витрати пального на подолання аеродинамічного спротиву, але, як це часто стається, суто функціональне дало приголомшливий естетичний результат. Автомобіль має мужній, важкуватий, але динамічний вигляд. До нього цілком можна застосувати англійський вислів eye stopper – те, що зупиняє погляд. Якщо припустити, що головним призначенням автомобіля в очах його власника є можливість похизуватися перед сусідами, колегами та конкурентами, тут знайдеться привід для розмов не на одну годину.

Уявляєте, що вони говоритимуть про вас: «піжон», «дженджик», «позер»... Вам тільки те й треба. Ви ж бо знаєте, наскільки далеко відійшли у своїх турботах про матінку-Землю від зашкарублених обивателів, для яких найбільшим шиком є п'ятиметровий танк із чотирилітровим агрегатом. Нехай заздять. ■

МОВЧАННЯ ЯК ПРОГНОЗ

Цікавилася думкою економічних експертів із приводу держпозик та боргової політики теперішнього уряду. Із чотирьох інвестиційних компаній, до яких зазвичай звертаються, жодна (!) не погодилася коментувати. Десь відверто сказали, що не хочуть про це говорити. Десь переконували, що провідні економісти або у відпустці, або на лікарняному, або на конференції в Нью-Йорку. Виявляється, цензура проникає не тільки у ЗМІ, а й у цілком «відокремлений від влади» бізнес. О! А може, то мені проникливі аналітики алегорично транслюють свій прогноз політичної недовговічності чинної влади? Адже це тільки про небіжчиків у народі «або добре, або ніяк». ■

Валентина Кузик

ШОУ ТАЛАНТІВ

Спочатку з'явилася співачка. Вона починає розспівуватися ще в обід, а ближче до вечора на всю дев'ятиповерхівку вже лунають окремі елементи джазових композицій. Оскільки співачка живе на кілька поверхів нижче, її вокал, на щастя, досягає нашої квартири вже приглушеним. Але нещодавно поверхом вище оселився танцюрист, і нашому спокою прийшов кінець. Він уперто вибиває чечітку з ранку до вечора і лише близько 23-ї законослухняно припиняє свої вправи. Тепер, щоб відчутти себе на шоу талантів, нам не вистачає лише невеличкого оркестру по судиству. ■

Дмитро Губенко

ПРО ПІСОЧНИЦЮ

«Про що пишеш?» – крутиться біля письмового столу моя донька Марта-Марія, бере й гортає книжки. «Про глобалізацію», – вдавано серйозно відповідаю їй. «Про що? – кривиться вона. – Що це означає?» Спершу навіть не знаю, що їй сказати. «Коли ти з подружками в пісочниці граєшся – це локально, а коли йдеться про всю планету – це глобально». «Ого! – замислилася донька. – А скільки ти вже написав сторінок?» Відповідаю, що, напевно, сто п'ятдесят, може, трохи більше. Мала одразу сміється й каже: «Про весь світ – це мала би бути здоровееенна книжка, а ти, тату, поки що написав про пісочницю». ■

Анатолій Дністровий

Інна Завгородня

Роман Кабачій

Таня Овчар

БЛАГОРОДНИЙ ЛАВР

Колись у школі писала переказ «Благородний лавр» – про долю куща, листя якого щороку общипують здичавілі туристи, а він гордо стоїть, не опускаючи голови. У кінці тексту було риторичне запитання: «Чи зустрічали ви таких благородних лаврів серед людей?» Пам'ятаю, що переказ я тоді написала погано, бо в кінці запитала: «Чи не зустрічали ви таких общипаних лаврів серед людей?» Згадала цей мимовільний дотеп минулого тижня в ботанічному саду біля Воронцовського палацу в Алушці – мама й тато з сином, опинившись сам на сам із кущем, накинулися на нього, жадібно обриваючи листя, яке можна купити за кілька гривень. А ви зустрічали таких «благородних» людей? ■

АСОЦІАЦІЇ

За сусіднім столиком у кафе українські хлопці перевіряють, як колежанка з московським акцентом записала за вечірньою імпрезою слова Гімну України. Регочуть: «Я краса на сонці». У кожного свої асоціації. Свого часу так само реготав мій друг Роман, який навчав мене російських автентичних пісень. Написані мною слова «Разроди моя сторонка» мали означати не що інше, як «Разродимая сторонка». Ще російська пісенна традиція зберегла слова «Ох ты Россия, матушка-земля, ох много крови да ты пролила». Росіяни, підозрюю, розуміють ту кров як власну, російську. А мені чомусь увижалось, скільки вона пролила чужої крові. Як кажуть наші слов'янські брати по інший бік кордону, «пункт бачення залежить від пункту сидіння». ■

ЧИ ЗМІНЮЄТЬСЯ ВСЕ

Окраса осені – ранкові тумани, легкий дим від багаття із пожовклого листя, сухої трави. Проте цього року запаху диму не витримую. Трохи допік улітку над Києвом, інформаційне поле палаючої все літо Росії розсіяло моє захоплення. Приємна осінь ще шурхотінням листя, дитячими кишеньками, переповненими дарами: жолудями, каштанами, різнокольоровим листопадом. Особлива осінь своєю філософією. Ось і мій син відчуж, що сумніше щось йому стало відтоді, як літо скінчилося. Осінь змінює літо, дошкільні роки сина змінилися шкільними, моє захоплення димом – неприємним осадом у горлі й пам'яттю про нього. Лише філософія вічна у своєму естві. ■

Виставка працює: вівторок – неділя 11.00 – 19.00

понеділок – вихідний день

огляд виставки з екскурсоводом:

середа – п'ятниця 14.00 – 17.00

вівторок, субота – неділя 12.00 – 15.00

замовлення екскурсій за тел. 288 0304 (Польський Інститут у Києві)

16-30 ЖОВТНЯ 2010
ВХІД ВІЛЬНИЙ

ШЛЯХИ ДО СВОБОДИ Через Солідарність до Європи

Київська міська
галерея мистецтв
«Лавра»

Київ, вул. Лаврська, 1

(І.Мазепа, 17)

Виставка

з нагоди 30-річчя Незалежної Профспілки «Солідарність»

організатор:

ЛАВРА

фінансують:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej
www.mz.gov.pl

Телекритика

ІСТОРІЯ МІСТА

НЕВІДОМИЙ КИЇВ

ЩОСУБОТИ ОБ 11:00 ТА 13:30
НА ТЕЛЕКАНАЛІ

Ліцензія: НР № 0900-м від 19.05.2005